Оссолінські колекції.

CD – диск виконано в рамах угоди укладеної з квітня 2004 р. між Львівською науковою бібліотекою НАН України у Львові і Національним Закладом ім. Оссолінських у Вроцлаві.

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.
Zespół (fond) 4.
Zbiór rękopisów Biblioteki Baworowskich

Dział (opys) 1

465. Egregia Ars Poesioe (XVII w.).

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

DE LA BIBLIOTHEQUE
de Mr: Dominique (Roman?)
MARKIEWICZ
Notaire Apostolique de la Diocese de Cracovie & Professeur dans l' Academie.

Nr. 465.

BIBLIOTEKA W.B.

VIII B 43

Egregia Ars Poesios

non proprio marte sed tantum selectio
compositus

431.

BIBLIOTEKA
FUNDACYI
W. HR. BAWOROWSKIEGO

Lector cupis scire libru quis possidet istu
En lege subscriptu nomen utrumq meum
Stanislaus Boguszew
Rm

PRAEFATIO
Ad Neo-Poëtas.

Magnum libertatis munus è Praesuleo Hypponensis tjara assensu Neo-Poëtae. Ingenui diuturnis Scisciatus scrutinio, quibus insignijs vestra coronare studia, libertate nihil amabilius nihil favorabilius esse à Cordubensi didiceram Philosopho; Eam proinde in coronamentum gloriae vobis proponere destinavi. Patiantur frena et compedes serviles animae, quas pertinax adeò captivavit inertia ut potius eligant, ferreo tinnientium vinculorum ~~oculorum~~ strepitu, catenae audiri mancipia, quam vocati libertatis famâ gloriari. Inflectant jugo cervices obligata insipientia et ignavia capita, at quos è plebejo ruditatis caetu ingenua evexit Generositas, etiam argentea respuunt ligamina. Captivatur facilè attractiva magnetis vilis ferri durities, delicata Nobilioris auri natura, nescit praefano ad ejusmodi lapides vinculari affectu. Inanis aceris et stipulae levitas, quia simplex et aggrestis, facilè in spolium mancipata electro libertatem cedit. Regius leunculorum animus citius sanguinis et vitae prodigus, excutiet cervices thoros fiximque latronis, quam chalybeis debeat incarcerari catabulis. Plebejum alituum vulgus per porrecta frumentarij portione pabuli voluntariam involat servitutem; Generosiores Aquilae pre-

tiosa

BIBLIOTEKA FUNDACYI KR. BAWOROWSKICH

tiosa fastidiunt illitia quia caveas metuunt. Abrumpit fodicante rostro aureas pedum nolas, Ferdinandi Ducis Albani Symbolicus accipiter ut libero per aera Divagatq Dominio illam circumsonat Epigraphen.

Non bene pro toto libertas vẽditur auro

Et vos n̄ degeneres Aquilæ Poloniæ pulli, Juvenes studiosissimi et vobis dulcis inest libertatis amor. Nihil Ego cõstantius vobis offere potui, vos nihil obtabilius desiderabitis, quia nec natura vestrum Otium quidqm aliud exigit: Ingenuitas cum teste Politico: Nulla voluptas viris ingenuis suavior libertate; nec pati potest haut degenori successione vestris infusq pectoribq Polonorũ sanguis, Polonorũ inquam, quibq (teste Elogiasta Regum Lechiæ) nihil difficilius ẽ discere, qm̃ jugum pati. Lechica vos liberæ Gentis parturivit Colonia, educavit et instituet libertas quæ et si ligata se se primâ facie ostentare videatur, nihilominq solutâ etiam liberior ẽ facultate. Agite tãtũ, addite conatũ studijs, libertatẽq tueri sedulâ n̄ absistite diligentia. Laboribq Romana in universitate Orbis, anteqm in unum Imperialis Corona desineret apicẽ; laboribq Polona in pretiosâ aurei Annis æstimatione, laboribq et Vrã Poëtica facultatis libertas ampliatur. Sed dum libertatẽ adferro dissoluta procul dissolvitur excludit licentia. Advertite totisq incumbite pectoribus Juvenes Nobilissimi, dũ libera attenditis facultati turpi n̄ aggravamini servitute. Captiva libertas quæ vitiorũ jugo cervicem porrexit accelimem. Sola virtus præsidiũ esto liber tutis Intendite inconnivâ oculorũ aciẽ in Solem Justiciæ supra inferas terrarũ convales vicino sideribq eluctamini volatu ut et vos Sincerq Aquilæ Sarmaticæ fœtq et hæc libertas Aquilis circumstipata Polonis

Canon

Approbetur.

LIBERTAS LIGATA
Assertori Libertatis Humanæ
De Styge Triumphanti
Carmen Votivum
Pro tutela Libertatis Poëticæ

O magne Cæli Rector, et Arbiter!
Cujus Tropheis exanimem diu
Et ditis extinctum furore
Parta salus animavit orbem.
Te luctuosi funera Vindice
Renata mundi, Tartarium jugum
Excussit infernisq́ pressus
Imperijs hominis frena solvit.
Captiva cippos te duce servitus
Arctasq́ gaudet rumpere compedes
Te liber assertore mundus
Paxq́ redux niveis revisit.
Terras quadrigis. Te juvat Auspice
Protectionis sub Clypeo Tua
Vt tuta libertas quiescat
Nec pavidos animosa casus.

Formidet

x

Formidet unquam! fulmina rugiant
Seu rauca belli, mille periculis
Expediat Acheronta lectis
Adversa seu tonent et ipsum
In castra diris, videat hos metus
Et explicatâ fronte minacias
Virtute inaccessa. Tuaque
Praesidio stabilita dextra.
Non illa triplex aes adamantinas
Non quaerit arces, dum hiantibus
Pedumque Palmarumque portis
Introeat tua Christe fixi.
Secreta cordis, robur Athenei
Vel septa muri temnit in illius
Munimen adversis dum apertum
Vulneribus rigidisque pectus.
Opponis armis. Tu timidae salus
Integritatis firma Poetica
Tutela libertatis, aegris
Tu statio benefida votis.
Tua triumphat robore gratia
Spes nostra nullis mota tumultibus
Interque ferventes procellas
Incolumni rate vincit aestus.
Nec apsoluto liberior magis
Donatus unquam jure licentia
Tranquilla libertas, nisi se
Mancipium probet esse Iesu.

Ode

Ode Votiva

Parenti Liberatoris Humani Augustissimae Caelorum Reginae sine labe Conceptae Mariae Virgini

Haud probe tutis equitabit alis
Nostra libertas nisi mancipatum
Virgini subdit Caput et Clientes
Devovet Armos.

Illa quae crudi regit inquietam
Aleam fati dubiosque dextrâ
Temperat casus rabiemque sortis
Arcet iniquae.

Fida Protectrix et amica Custos
Rebus assistat facilem recursum
Donet intentis placidoque nutu
Vota secundet.

Tunc licet saevis inimicus armis
Tinniat Mavors acuat minaces
Trux furor Dyras rabiosa bilem
Spumet Erynnis.

Nos licet torvo minitas Orion
Terreat vultu decumet procellas
Molq frendes tonet excitatis
Nubibus Auster:

Ibimus tuto per accuta passu

Tella

Tela satorũ fremitusq́ Lethi
Alma si fati dabit Imperatrix
Iura periclis.
Sive per Syrtes iter æstuosas
Atq́ latrantes vomitq hiantis
Et Famã scyllã mediasq́ restat
Ire charybdes.
Imus ô Virgo, Tua si minorem
Ingenij cymbam manus auspicato
Dirigens cursu calamum Patrona
Provehet aura.

IURA LIBERTATIS LIGATÆ
Poësis
De Divisione Poëseos

Poësis est Duplex
Naturalis et Artificialis.

Naturalis ẽ quã ingenita humanoq́ illapsa animo naturalẽ Poëtã efficit.

Artificialis ẽ quã p exercitiũ comparata ad artis trutinam appendit, qd qd inmedium allatura est.

Secũdo Dividitur:

In sacrã quã de rebus sacris agit, et Profanam quã de pfanis.

Tertio

Tertio distingvitur in Docentem et Utentem
Docens est quæ tradit præcepta
Utens est quæ secundum præcepta tradita canit

Nomen Pöeseos

--- Græcum nomen habet deducta pöesis
A Græco verbo Poin quasi fingere dicas
Namque animam pendit, si fictio nulla Pöesi

Natura,

Ars metricè cantans id, quod vel debeat esse
Vel possit fieri formas imitando vel actus.
Vel est ars liberalis aptâ effingens imitatione
Viventium et non viventium mores et actiones, easque
Utilitatis et delectationis gratiâ carmine explicans.
Ideo dicitur ars quia constat certis præceptis.
Ideo liberalis quia connumeratur inter liberales artes

Artes etenim Duplices sunt.

Primo liberalis ut Sermo, Tropus, Ratio, Numerus, Tonus, Angulus, Astra.
(Gra: Rhe: Dia: Arith: Musi: Geom: Astro:)
Secundo Mæchanicæ sive Servitutes ut Rus, Nemus, Arma, Faber, Vulnera, Lana, Rates.

Origo

Hæbreus Reperit Græcus deduxit ad oras
Et in Tarpeijos invexit Grætia colles
In Latio tamen crevit Romana Pöesis
Pierius Macedo creditus fuit Pater Musarum quod primus et Pöema
fecisse et novem Filias, quibus Musarum indiderat nomina
Instituisse

[library stamp: ...OTEKA]

Instituisse dictus ē. Alij Pöësēōs Auctorē, Apollinē, Alij Cali:
opem, Alij Orpheum inducunt.

Objectum

Objectum Pöëseos Duplex est.
Formale et Materiale.
Materiale ē oīe id, ex quo carmen conficitur.
Formale ē ipsum Pöëma Carmine ad expressum.
Materia est eadem cum objecto materiali.

Materia ē Duplex

Remota quæ potest inveniri et disponi,
Proxima quæ iā ē inventa et disposita.

Finis.

Est ille quē canit Venusinus.
Aut prodesse volunt, aut delectare Pöëtæ
Aut simul, et iucunda et Idonea dicere Vitæ.

Facultas et Licētia

Pictoribus atq́ Pöëtis
Horatius Quodlibet audendi sp̄r fuit æqua potestas.
Hæc tamen licentia nisi limati et maturi judicij regat moderaː
mine facile impinget.

Vis.

Quæ vim habeat Pöësis ostendit Horatius,
Sylvestres Hōes sacer Interpresq́ Deorum
Cædibus

+

Cædibus et victu fædo deteruit Orpheus
Dictq ob hoc lenire feras rabidosq Leones
Dictq et Amphion Thebanæ conditor urbis
Saxa movere sono, testudinis et prece blanda ducere quo Vellet.

Dignitas.

Sic honor et nomen Divinis Vatibq atque
Carminibus Venit.

Et Ovidius de arte etc:

Sanctaque Majestas et venerabile nomen,
Vatibus.

Est Deus in nobis agitante calescimus illo
Impetus hic Sacra semina mentis habet.

Subsidia Pöeseos

Judiciũ prudẽs, solers imitatio Vatum
Imitatio atque frequens exercitiũ Solidique labores,
Judiciũ prudens qd materiã proprijs viribq æquam
assumat, limataque maturitate ponderet: Quis, quid, ubi,
Quando, quali exigat ordine poni.
Imitatio Veterũ Pöetarũ, ita ut ex isdẽ norma et Regula
scribendi accipiat, n autem puerili raptu furta et frusta
carminum abripiantur.
Exercitium quod Sedula in audiendo attentio attenta
Pöetarũ lectio continua scriptio efficiet. Solidi labores
et perseveranti diligentia firmati.

Differẽtia

×

Differētia inter Pöetam et Oratorē

Orator liber numeris nec stringitꝫ ullis
Liberior verbis vocisq́ licentia et usu
Sed tamen ad-strictus numeris et leve Pöeta.

Inter Poetam et Versificatorem

Fingit ab ingenio proprijs Pöeta
Vtitꝫ inventis Alieni Versificator mutatis numeris
effert inventa laboris.

Inter Poesim Pöema et Poetam,

Omne Poema opus est faber ipse Pöeta Pöesis
Ars faber, artis opus facit ĕq certant
Officijs alijs varijs quasi factū factio factor
Sic secū distincta Pöema Pöeta Pöesis.

Inter Metrū, Versū et Carmen.

Metior et metrū verto Versus, cano Carmen
Seu metra, seu Versus, seu Carmen dicitꝫ idē ē.

Pöema

Pöema ē scriptio metrica tā parva, qm magna

Poematū tria Genera

Epicum ad qd Genethliacon, Epithalamicon, Epicedion
Panegiris, Buccolica, Satÿra revocantꝫ.
Sed modo totū id revocatꝫ ad Genꝫ Epicū qd Carmine
Hexametro solo scribitꝫ.

Lyricū

Lyricum seu Dithirabicum ad quod Odæ hymni.
Epodi et quæ mixto carmine scribuntur ut Elegiæ
Epigrammata et alia Poëmata breviora seu lucus Poëtici reducuntur.
Dramaticum ad quod tragediæ, Tragicomediæ,
Comediæ etc: Spectant
Nota Poësim ponere pro Poëmate et ipsum carmen Heroicum dici Poëma.

Poëmatum Species et Nomina

Denominationes horum à varijs rebus sumuntur.
Vel a nominibus eorum de quibus scribuntur. ut
Christias dos à Christo Domino.
Æneis dos ab Ænea Troiano Virgilij
Argenis dos ab Argenide Filia Regis Siciliæ Potoccij
Illias dos ab Illio sive Troia. Hom.
Lechias dos ab Lechiæ Regibus Alberti. Ines
Thebais dos à Thebarum regibus. Stati
Vel ab Auctoribus ut Gallicantium à Gallis Sacerdotibus
Cybelites qui hoc carmine in ejusmodi Deæ Sacris utebantur
Homericum ab Homero Virgilianum à Virgilio.
Vel à materia ut sunt Poëmata graviora quæ per Alphabetum subijcio.
Apobaterion ex Græco Batheo. id est gravior vel eo Poëma quo abituri valedicunt permansuris.
Buccolica Carmen aggreste res Pastorales tractans
Buccolicum genus complectitur Eclogas dictas à confabulatione quarum Auctor: Virg: Et Idylia ab Idij hoc est forma unde Idilion diminuti:

diminutivum. Idilior auctor Theocriticus. Idilia autem eandē sunt aput Theocritū quasi Ecloge aput Virgi:

Buccolica dicta à bubulcis ad Buccolia Persona rustica pastores, aratores, olitores, vindimiatores.

Sententia rustica proverbia Similitudines humiles ac trita.

Cynegeticon Pöëma de Venatione

Comedia ē species Dramatici Generis ad Docēdum vita consvetudinem, Civiles et privatas actiones n' sine laboribus ac facecijs imitans stylo populari.

Comedia deducit à Como Deo lætitia.

Comicotragœdia Pöëma qd lætè incepta lugubri finit Epilogo.

Dialogus cū duo v plures loquētes inducit.

Drama ē Pöëma in quo tacente Pöëta sola Inducta Persona Colloquit.

Dyra. derivat hoc nomen à furijs infernalibq ē Carmen Imprecatoriū convitijs, et execrationibq refertum.

Dythirambq Poema Lyricum qd canebat Baccho hoc sæculo usq hujus carminibqs maximè ad res lætas sit in nuptijs gratulationibq & scribit duplici Carmine. 1mo Sic ut 5 Versq sint Trochayei Dimetri ac Acathaletici et Sextq Trochaicq Tetrameter Cathalecticq. 2do Variato Genere Carminis.

Epopëia ē Pöëma Viror Illustriū recte facta Carmine Hexametro recensens.

Partes Epopia 4or

1mo. Propositio qua Poeta breviter proponit quid sit dicturq. ut. Arma Virumq cano.

2do

x

2do. Invocatio non Apollinis, ut Profanum, sed Dei veri Deiparae Virginis Mariae praecipue Spiritus Sancti ut Christianum Poëtam decet. v. g.

O Divinus amor Venis inlabere nostris.

3tio Narratio fabulae vel Hystoriae fictionibus, Descriptionibus sententiis, Similitudinibus, Comparationibus, adornata expositio.
Epilogus seu Acclamatio brevi sententia clauditur. ut Claudia:

Discite Vesanae Romae non temnere gentes.

Hac omissa acclamatione seu loci illius substitutato voto quo Poëta illi spondet aliquid cujus factum enarravit.

Has partes comprehendunt hoc Versu,
Primo Heroicum Epos proponit et invocat ultra,
Narrat et Acclamat tum voto dicta coronat.

Epithalamicon à Graeco Epos Vel Thalamos Carmen Conjugale quod Neosponsorum vitam Prosapiam cum Voto futurae prolis et omine successurae felicitatis laudat.

Hoc Carmen dicitur Hymeniacum ab Hymaeneo Praeside Nuptiarum Deo.

Epynicion ex Graeco Nicos, id est victoria carmen triumphale quo Victoriis hostium laus et gloria decantatur.

Epibatericum Poema quo reditus alicujus celebratur.

Epicedion Poema funebrale, quo defuncti laudes in funere recitantur et condolentia excitatur.

Epitaphicum est Inscriptio Sepulchralis soluta vel ligata oratione.

Eucharisticon ex Graeco charis id est gratia Poëma quo pro beneficiis gratias agimus.

Encomiasti:

Encomiasticon aliter Elogium vide Panegiricum
Ecloga vide Buccolica
Epigrama L. Superscriptio quia antea Epigramata Statuis, monumentis Trophæis, alijs id genus inscribebatur.
Est breve Poëma simpliciter rem vel Personam judicans vel ex propositione acute aliquid concludens.

Epigrama Duplex
Simplex et Compositum.

Simplex quo res sine Argutia narratur
Compositivum quod Narrationi adjungit argutiam.

Virtutes Epigramatis

Brevitas, Argutia, Venustas,
Argutia est inopinata et acuta ratio propositionis.

Fontes Argutiarum

Maximè derivantur ab oppositione sive contrarijs et allusione ad Sententiam.
Brevitas ne ad Sedecim exponatur Carmina.
Elogia quo ad nomen lamentatio, quo ad usum etiam Epistolas laudes, Descriptiones, Gratulationes, imò ad laticiam suo nomine contrariam adhibetur.

Partes habet 4or

Propositio, Evocatio, Narratio et Concusio, sicut et Opopeia.
Est Poema molle Carmine Hexametro et Pentametro constans.
Elegia maximè teneriori bus, affectibus descriptionibus et Similitudi:

Similitudinibus gaudet. Stylū habet tenuē lenē et perspicuū
Sensū in duobꝰ Versibus Claudit.
Epodos. genus Odarum dicitꝫ inde qđ Antiqui circumeuntes
Deorꝰ aras cantiones aliquas ingrediendo p Strophen ad:
dextram, redeundo ad Sinistram per Antistrophen expole:
bant post accedebat aliquis certis versiculis sacra clausu:
raꝗ hanc appellabant. Epodon. hoc genus carminis Odis
ex diverso metrorꝰ genere componitꝫ.
Falsidicū Carmen quo mendatia continetꝫ.
Genethliacon à G. genesis natalicium Poema nato recenter
infanti v in recurrente ejusdē Natalis die recitandum.

Materia Illius

Stemata Majorꝫ Sanguis Virtusqꝫ Parentum
Indolis augurium spes nati oracula Vota,.
Georgicū Pöema de Agricultura à Græco,
Georgos qđ significat rusticum ē carmen aggreste
res rusticas decantans.
Differt ab Ecloga qđ illa alegoria adhibeatꝫ in Georgicis Secus
Heroicū Poema dicitꝫ Epopæia eo quo Herorū facta recēseat
Hodæporicon aliter Promempticon à Græ: Podos idē via pöema iter describēs.
Hymnꝰ Carmen laudes Dei v Sanctorum continens
Lyrica genꝰ Pöematū quæ cantui accomodatꝫ à Nomine lyra, quia
olim ad liram cantabantur.
Methamorphosis Poema de transmutatione
Monodia aliter nænia v Epicedium. ut Supra

Ode

x

Ode Vox Græca latine sonat cantus, qui ad modulos usurpata est, Species est lirici generis.

Dicitur Ode Distrophos quando duobus versibus stropha complectitur, sive quando post quartum versum ad priorem fit reversio.

Panegyricon à Panegyris aliter Elogion, Encomiasticum, Poëma in quo totus Poëta in laudes alicujus profunditur.

Nota Panegiris significat publicam Populi contionem sive conventum qui Athenis quinto celebrabatur anno ubi delaudibus Illustrium Virorumque dicebatur.

Unde Panegyris pro ipsa laudatione posita est.

Pedeteurion quo gratiæ Præceptoribus et instructoribus aguntur.

Proprecticon ex græco pro id est con, et trepo id est verto carmen adhortatorium sive suasorium.

Paramithaticon quo aliquem Solamur.

Promempticon quo prosequimur abeuntes votis

Palinodia poema post laudem vel vituperium retractans.

Rytmus cum similibus desinunt cadentijs versus non servata etiam quantitate.

Satyra Epici generis Poema mordax ac salvos adreprehendendos mores nomen a Satiris mordacibus hnibus videtur accepisse.

Sotadicum vel Fescenniu vel Scomaticum Poema quod vulgo dicitur Pasquil.

Sotericum vel Soteria ex græco significat valetudinem receptam aut superatum aliquod periculum, sive carmen recepto Duce, Patre, vel alio incolumi dicatum.

Teologicum de rebus Divinis tractans sic etiam Philosophicon de rebus naturalibus.

Tragedia est Species Gramatici generis Poema Metro gravi et præcipuè

Poema quo alicui gratulamur valetudinem

et præcipuè Ianibicon Illustriũ Virorũ tristes exitus p indu:
ctas personas exprimens.
Tragicomedia Poëma mixtũ ex tragedia et Comedia triste Exor:
dium læto concludens exodio.
Threng Poëma lamentabile maximè Lyrico Carmine scribit
v acerta forma scribendi ut st Poemata leviora et levia si
ve lusus Poëtici.
Acrostichon Onomastichon certũ nomen sive titulũ artificio:
se dispositis exprimens.
Ænigma qđ rẽ obscuris ambagibus et allegorijs involvit. ut
Quis sim nemo videt nisi qui sua limina claudit. id ē somng.
Æquidicũ carmen cujg Singula dictiones ab eadẽ litera in:
cipiunt. ut Maria Mirarum Mater Mirissima Matrum.
Æquivocũ qndo eadem voces sed sensu diverso ponut. ut.
In Silvis lepores in mensa quære lepores.
Alphabeticus Versus oẽs literas alphabeti complectit. ut
Dux Zephirus surgens permiscet flatibg æquor.
Anagramma ē literar in aliqua dictione cõmutatio ad
laudem v vituperationẽ carmine explicata.
Anagrãma purũ nullâ imutatâ v ejectâ literâ
Impurũ mutatâ literâ v soluta Diphtongo in duas literas. ut
in a et æ. Programa dicit materia anagrãmatis
Antithethicũ Carmen in quo cõtraria cõtrarijs opponut.
ut Pax discors, status mobilis ægra salus.
Brachicolon carmen monosyllabis constans.

Cabalisticũ

+

Caballisticum carmen cujus singulae literae numerus arithmeticus anno v[el] alteri competentem Redit.
Cancrinus versus aliter retrogradus, reciprocus, metamorphosicus est cum, ea quae a capite leguntur retro possunt legi.
Centaurium Carmen quod aminoribus ad majora metra ascedit. ut. In piramidibus.
Chrenocolicus Versus v[el] Chronosticon annum numero Ecclesiastico ostendens.
Correlativum Carmen aliter Ambaeum, Paralellum Palintromon cum alternatim Verba Verbis dictio dictioni respondent.
Echo Versus finales syllabas habens repetitas.
Emblematicum est Carmen Symbolica pictura additum aliter Emblema vocatur.
Epominion in quo voces utrique versui in contrarium sensum deserviunt.
Gryphus et Logogryphus est lusus obscurus in dictione.
Macrologus constat prolixissimis dictionibus.
Musicus Hieroglosicus et Arithmeticus notis picturis numeris experiuntur.
Leoninum similiter cadens in medio et in fine.
Mymus quo imitantur actiones ad risum excitandum.
Intercalaris quando lusus fit et notatio in Nomine.
Quadratum quod ex quatuor partibus potest legi.
Rapsodia cum versus in alium detorquentur sensum mutatis non nullis verbis.
Synalaphicum carmen multitudine Elisionum abundat,
Scalare aliter fistulare carmen quod Syllabatim ascedit et descendit.

Silonianus

Silonianū à Silone Hyspano qui sibi ejusmodi Epitaphiū construxit.

Nota Propriā esse Heroici Poematis gravitatē traici comiti affectū jocū, Bucolici simplicitatem, Satirici acrimoniā, Lyrici Suavitatē elegiaci molliciem.

Nota Quæ scribunt̃ Carmine Heroico posse scribi Lyrico.

De Carmine

Carmen ē Oratio certo gnre, numero atq̃ ordine Pedū alligata

Carmen ponit̃ pro Pöemate

De Carminū Attributis

Accidunt Carmini Octo: Scansio, Cæsura, figura, Depositio. Compositio, Reversio, Numerq̃, et Genq̃.

Scansio ē legitima Carminis in Singulos pedes distictio.

Duplex ē.

Simplex qndo Versq̃ p Monopodiā scandit̃. ut In Hexametro, Senario et Iambico. Composita qndo p Dipodiam id ē p duos pedes. Quia Græci sic scandebant Trochaica et Iambica, Anapæstica. ut Veni Creator Spiritus.

Cæsura ē finis dictionis post pedem remanens

Quadruplex est

Penthemimerica cū post duos pedes remanet una Syllaba.

Trochaica

Trochaica. cũ post duos pedes super ẽ Horeus.
Heptemimerica cũ post tres pedes una Syllaba restat.
Buccolica seu Tetrapodia ẽ cũ post tres pedes et Syllabã
longã sequit dictio duabus brevibq constans.
Figura quã addit v adimit muta et mutilat literã aut
Syllabam, aliter dicit Metaplasmq cujus species in Al-
varo quatuordecim. Prothesis. 8
Depositio ẽ Metri terminatio qua cognoscit an Versq
sit plenq, an deficiens, an Superabũdans. Hic dicut Car-
mina Acatalectica quibq nil deest, nec sup ẽ.
Catalectica quibus Syllaba de est.
Brachicatalectica quibus pes de est.
Hipercatalectica quibus pes v Syllaba sup ẽ.
Compositio ẽ mixtura diversorũ Carminum in eodẽ Pöe-
mate ut in Elegia Hexametrũ cũ Pẽtametro. Unde si
Ode componet ex duobq Carminũ generibq erit Dicolos
si ex unõ Monocolqs, si ex tribq Tricolos, si ex quatuor Te-
tracolos, si ex pluribq Policolos.
Reversio, cum post aliquot versq diversos revertimur
ad primũ. Hinc si post duos Versq fiat reversio ad pri-
mũ, dicet Ode Distrophos, si post tres Tristophos, si
post quatuor Tetrastrophos si post quiq Pentastrophos
si post plures Polistrophos.
Numerq qñdo Versq a Numero nomen accipiut, ut si st
duo Carmina erit Distichon, si tria Tristichon, si quatuor
Tetrastichon, Pentastichon, Hexastichon, ex graecis vocibq.
di id ẽ

×

di id ē Duos et Stychos id ē ordo seu versus componitur.
Carmina hoc Nomen sumūt v a materia Elegia eu Heroi-
cum, lyricū v à numero Pedū seu scansione. ut Dimetrum,
Trimetrū, Tetrametrū Pentametrū, Hexametrū, v à numero
Syllabarū. ut Hendeca Syllabū, qd ē undecim Syllabarū quia
Hendes ex Græ: significat undecim, Pentasyllabum quinq,
Heptasyllabum id ē Septem Syllabarū v ab Authoribus. ut.
Adoniū ab Adone Poëta, Alcaicum ab alcone, Althmanium
ab Althmane, Anacreonticū ab Anacreonte, Archilochiū, ab
Aristophanicū ab Aristophane, Asclepiadeum ab Ascle-
piadeo, Boetianū à Boetio. Callimachiū, a Callimacho
Catullū à Catulo, Euripideū ab Euripide Gliconiū à Gli-
cone, Hipponacheū ab Hippone Pheracratium à Pheracra
ta Atheniensi, Pindaricū à Pindaro, Sapphicum à Sap-
pho insigni Poetria Terentianū à Terentio & v cognomi-
nantr à certis pedibg quibus Scanduntur.
Carmen Iambicum à Iambo, Trochaicū à Trocheo Anapæ-
sticum ab Anapæste. Nota Tamen Anapæsticū carmen
dici licet nullum Anapæstum habeat. Sic Dactilicum
à Dactilo, Spondaicū à Spondeo, Ionicū à Ionico
pede. Scazon seu Scazonticum Carmen dicitr quod clau-
dicat sive dissentit, ab alijs Iambicis. Scazon enī ex
Græco claudicare significat:

Genus ē quo Carminis Denominationibg agnoscitur:

Vsitatiorū Carmina

Hexameter seu Heroicg Versg sex pedibg costat.

– –
– ◡ ◡ |

–∪∪|–∪∪|–∪∪|–∪∪|–∪∪|–∪
– –|– –|– –|– –|

Spondaicus ijsdem Pedibus constat, nisi quod quinto loco spondeum admittit.

– –|– –|– –|– –| |–
–∪∪|–∪∪|–∪∪|–∪∪|– –|–∪

Pentameter constat quinque pedibus scanditur dupliciter

Vel,
– –|– –|
–∪∪|–∪∪|–|–∪∪|–∪∪|–∪
Candida fax lines trux decet ire feras
– –|– –|
–∪∪|–∪∪|– –|∪∪–|∪∪–

Senarius Jambicus sex Jambos recipit Duplex est.

Purus ex Solis Jambis constat.

∪–|∪–|∪–|∪–|∪–|∪–

Mixtus est qui habet 1mo 3tio et 5to loco vel Jambum vel Spondeum vel Dactilum vel Anapestum vel Tribrachim. 2do et 4to Jambum vel Tribrachim 6to Jambum vel Pirrychium

∪–	∪–	∪–	∪–	∪–	∪–
– –	∪∪∪	– –	∪∪∪	– –	∪∪
∪∪∪		∪∪∪		∪∪∪	
–∪∪		–∪∪		–∪∪	
∪∪–		∪∪–		∪∪–	

Nota Ultimo loco nunquam Tribrachim admittit

Scazon est Versus qui habet sex pedes, 1mo et 3tio loco Spondeum vel Jambum vel Dactilum vel Anapestum vel Tribrachim 2do et 4to Jambum vel Tribrachim 5to Jambum 6to Spondeum.

Dicitur Scazon (quod ex Graeco significat claudicare) quia claudicat dissentiendo a Jambico.

– –
∪ –
–∪∪

— — | | — — | | |
υ — | | υ — | | |
υυ — | υ — | υυ — | υ — | υ — | — —
υυυ | υυυ | υυυ | υυυ | |

Domino cadente sæpe servus assurgit

Dimeter Iambicus est qui constat 4or pedibus. Duplex est. Purus ex solis Iambis. υ–|υ–|υ–|υ–. Veni Creator Spiritus. Mixtus qui miscet inter Iambos alios pedes.

Glyconium aliter Choriambicum constat brevibus pedibus

– –|–υυ|–υυ
Vel Vivit qui superos colit
– –|–υυ–|υυ

Anapæsticum carmen habet 4 pedes 1mo et 3tio loco Anapæstum Dactilum Spondeum. 2do 4to Anapæstum v Spondeum.

υυ–/–υυ|υυ–/– –|υυ–/–υυ|υυ–/– – Luget æther magnusque Parens.

Asclepiadeum carmen sive Choriambicum scanditur dupliciter.

– –|–υυ|–υυ–|υυ
Vel, Augustis vehitur fama jugalibus
– –|–υυ|–|–υυ|–υυ

Phaleutium carmen constat quinque pedibus Spondeo, Dactilo tribus Choreis. – –|–υυ|–υ|–υ|–υ. Talis cedite cessit ipsa Roma.

Archilochium constat duobus dactilis et cæsura. Lumina rara micant.

Aristophanium tres pedes complectitur Dactilum, Choreum, Spondeum.
–υυ|–υ|– – Numina stultus odit.

Phærecratium tribus pedibus constat – –|–υυ|– –
Agit quos honor auget

Sapphicum Hendecasyllabum Pentametrum constat 5 pedibus

Choreo

Horeo, Spondeo, Dactilo, Duobq Horeis in ultimo potes esse
Choreus. -v|--|-vv|-v|-v. Gandet obscuris habitare Virtq.
Adoniu, Dimetru, Acatalectu duobq pedibq cōficit.
-vv|-v. Purpura Regis
Dactilicu, Archilochiu, Heptametrum, Acatalectu constat
1mo 2do 3tio 4to Spondeo v Dactilo 5to 6to 7mo 3bq Choreis.
-vv|-vv|-vv|-vv|-v|-v|-v,
Est Victoria maxima vincere primu appetitu.
Archilochiu, Iambicu, Trimetro Catalectu cōstat Iambo Iabo
Spondeo Iambo Iambo longa Syllaba.
v-|v-|--|v-|v-|- Trahuntq siccas machina carinas.
Alamaniu, Dactilicu, Tetrametro Acatalectu cōstat Epi:
hit 4 pedes. -vv|-vv|-vv|-v. Tardigrado sequitr pede pæna.
Alcaicu Choriambicu, Tetrametru Acatalectu constat Epitrito
2do duobus Choriabis et Bacchio.
-v--|-vv-|-vv-|v-- Per Deos orq Syllabaro curpperes amando.
Alcaicu Dactilicu Acatalectu constat Pentemimeri Iam:
bica et duobus Dactilis.
v-|v-|-|-vv|-vv Virtq beato essedo tollitr
Archilochiu Iambicu Dimetrum Hipercatalectium.
v-|v-|--|v-|- Sylva laborantes pelugq.
Dactilicu, Alcaicu, Acatalecticu cōstat Dimetro Heroico
Dimetro Trochaico. -vv|-vv|-v|-v. Flumina cōstiterit acuto.
Chorijambicu, Pentametru, Acatalectu Alcaicu Spondeo 3bq
Chorijambis

Chorijambis et Pirrhichio componitur: Cet surys 3bq
— — | - v v | - v v | - v v | - v v | v v Multu lingua nocet plq gladijs
Trochaicu Catalecticu Dimetru constat tribq Choreijs et Syllaba.
— v | - v | - v | - . Non uber neq aureu.
Jambicu Trimetru Archilochiu Catalectu co͂stat 5 Jambis et Syllaba
v - | v - | v - | v - | v - | - . Timet perire qui timet cruorem.
Ionicu à Minore Trimetru Acatalectu tribq Ionicis constat.
v v - - | v v - - | v v - - . Niteant purpurea Sorte Calenda.
Ionicu à Majore Acatalectu Tetrametru 4 Ionicos à minore ht.
v v - - | v v - - | v v - - | v v - - . Lachrymanda redeu flebilig te͂poribq res.
Jambicu Hipponacteu Trimetru Acatalectu constat 6 Jambis recepto locis Imparibq Spondeo.
v - | v - | v - | v - | v - | v - . Ibis Liburnis inter alta naviu.
Archilochiu Jambicu Dimetrq Acatalectu co͂stat 4 Jambis recepto tamen locis imparibq Spondeo.
v - | v - | v - | v - Amice propugnacula.
Archilochiu Dactilicu Jambicu Dimetro mixtu co͂stat pedibq his. - v v | - v v | - | v - | v - | v - | v - . Scribere versiculos Poëta n͂ sp͂r potest.
Archilochiu Praecedaneo Simile ysde͂ pedibq co͂stat ta͂tu illud in principio ponit istud ad Fine͂ transponit duos Dactilos et Syllaba.
v - | v - | v - | v - | - v v | - v v | - . Nivesq deducu͂t Jove͂ nunc mare nunc Sylva.
Dithyrabq scribitz Dimetro, Trochaico, Acatalectico, qd co͂stat pedibq his.

— v

-v|=v|-v|-v. Pange lingva gloriosi.

Hymni vario Carmine Scribuntur: §§

De Pedib9

Prosodia ē pars Gramatices quā docet quātitatē seu accē=
tum Syllabarum

Quātitas seu accent9 ē Syllabā productio v Abreviatio.
Syllaba ē unius v plurium literarō compositio.
Syllabā st 3plices Longā breves et Comunes.
Temp9 Poëticū ē spatiū et mora quā Syllaba pronūciatꝫ.
Syllaba Brevis uno, v Longa duobus constat temporib9 id ē
tam diu una longa pnunciatꝫ qm diu duā breves.
Pes ē pars vers9 certo Syllabarō numero atq ordine definita.
Pedes dicuꝫ qd illis quasi pedib9 ascendim9 in Versu.
Pedes Quadruplices alij Duorō, alii Triū alij 4 alij 5 sed rarissi=
mē Syllabarum

Pedes Dissylabi

Spondeus diciꝫ à Græco Sponde in qd Significat libare cuj9
olim usus fuerat in Sacrificijs et fœderibus.
Pyrrhichius diciꝫ à Rege Pyrro qui victoria potit9 hoc pede
salutat9 fuit.
Choreus sive Trocheus longa et Brevi diciꝫ v a Choro.
Trocheus à Græco Trochos qd Gyrō seu volubilitatē Significat.

Iamb9

Iambus à Graeco Iambin quod significat impondere quia hoc utebantur Antiqui in convicijs.

Pedes Trissyllabi

Molossus tribus longis constat dicitur à Mollosso Pyrrhi Filio.
Tribrachis tribus brevibus dicitur ex Graeco tri quod significat teret Brachis quod significat Brevem.
Dactilus dicitur à similitudine digiti qui tres etiam articulos impares habet sicut pes longam et duas breves nam Dactilus digitum significat.
Anapestus duabus brevibus et longa à Graeco anapestin quod repercutere significat sive reciprocare.
Bacchius constat brevi et duabus longis dictus à Baccho in cuius Sacris usurpabatur Antibacchius contrarius Bacchio.
Creticus seu Amphimacer, id est ex utraque parte habet Syllabam longam.
Amphibrachis constat brevi, longa, brevi à Graeco: Amphij quod significat utrinque et Brachis id est brevis.

Pedes Quadrisyllabi

Proceleusmaticus ex Graeco significat quasi aptus hortalibus constat quatuor brevibus.
Epitritus dicitur ex Graeco: id est numero superans. Sed ut in Alvaro:

Poëta

Ad Poëtam spectant tria. Ut inveniat disponat opus quod concinat poëte. Sive Inventio, Dispositio, Carmen sive Elocutio.
Quod apud Rhetorem Inventio id apud Poëtam Fictio.

Ficcio est

BIBLIOTEKA

Fictio ē Prosopopœija sive ficta personarũ v quasi Personarũ Inductio. Persona fingere ē aliquid, qd n' ē Persona Inducere sic ac si esset ad imitationē eorũ oĩu quæcunq in persona inveniuntz.

Duplex ē fictio.

Brevior quã in uno v altero comate loqvitur quã in toto Poëmate comprehenditz.
Iterũ fictio duplex ē. Veterũ et Neotericorũ Poëtarũ.
Neotericorũ Poetarũ Fictiones ab ijs imitatione sumãt à quibg derivãt ut si inducas Dolorẽ Personaliter, exprimes affectũ actũ dolentis.

Dispositio.

Invẽto Argumento totig dispositio ejusdẽ fieri debet v aliqin speciem Poematis. ut Epopæijam Elegiã odam. &c.

Elocutio

Langvet omne Carmen qd elocutio vario rerũ verborũq cultu non adorat.
In Elocutione rerũ ornatg quærendus ē in Sententijs, Argutijs Comparationibg, Fictionibg, Similitudinibg, Collocutionibg &c.
Verba sint florida, svavia, Sublimia, Selecta, fluida, Perspicua Colorata, Trãslata Figurata, Dominentz Prosopopæija, Hipotiposes Figure Tropi, addutz illustria, et apta, Epiteta. Affectg lãti Dactilis. ut Condu-plicate melos Cytharæ geminate canorem. Tristes et difficiles spõ-deijs, efferatz. Occumbo mæstg bustũ concedite fata effectg mire Poësim attolunt si afflictis dolor miseris timor Juvenibg iracũdia, svavibg amor, durĩs odiũ, lætis gaudiũ, Adversis Tristicia, supbia ira atribuitz
In Carmine observãda ut prig Adjectivũ Substãtivo ponatz, ut Cæsura cõjilgat dictiones, vog Longa coronatis quinqua lieustris.
Voces quæ svaviori literarũ cõcẽtu sonant, Odis, quæ graviori Heroico Carmini applicentur.

Libertas Livat

+

Libertas Ligata
Versu Patrio.
Propositio
Compendium fallaciae impostor mundus.

Kedyz mnie prozni nadzieie wiedziecie
 Dokąd tak prętkim lotem szybuiecie
Stańcie przy lądzie poniechaycie biegu
 Do spokoynego czas zawinąc brzegu
Nie wierzom wiatrom chociasz Zefir wieie
 Dzisiay stateczny iutro oszaleie
Niechay sie kto chce wtey nurza kąpieli
 Nie chcę gruntowac wolę stanąc wmieli
Niechay sie kto chce w swiata nurza toni
 Fawoniusze niechay zaglem goni
Niech fale burzy y wspienione wały
 Nie chcę ia duszy rozbijac o skały
Nie wierzę szczęsciu nie wierzę pogodzie
 Bo to na Morzu y nieszczerey wodzie
Cosz potym ze sie fala nisko złozy
 Kiedy mi gorszą niepogodę wrozy
Iasnym ci niebo blaskiem sie rozzazy
 Ale sie boię bo piorunem sparzy

Obłudny

×

Obłudny Swiecie nie rwę serca wałkiem
Bo chociasz samym plecione iedwabiem
Miękkie z bawełny wyciągasz osnowy
Przecię to pęta y ciasne okowy
Choc złote kujesz więzy przecię boli
Gdy musi ięczeć w złocistey niewoli
Tam sie ptaszyna nie rozumna garnie
Gdzie w rosypanym smak uczuie ziarnie
Skoro złapana zostanie pod siadką
Aż zaraz musi przywitac sie z klatką
Motyl do ognia nie ostrożnie pędzi
Dopiero pozna gdy skrzydła uwędzi
Ktoż twoiey zdrady nie zna swiecie chytry
Ktoś daiesz miasto perłowey grytry
Wystawiasz wiatrem nadymane banie
Dotknę iey ledwie pijana zostanie
Cien cy to iakis rękami obiema
Kto go chce łapac złapawszy nic nie ma
Gonię! ucieka gdy uciekam goni
Weyrzę mu w oczy zaraz bokiem stroni
Cud ci to iakis kiedy w jednym trunku
Czerpaiąc nektar zazyiesz piotunku
A iak sie rado dziecię brzytwą bawi
Ze mu sie iasnym ostrze blaskiem stawi

Gdy sie zaś,

+

Gdy sie zas rani narzekaiąc stęka
Na coz żelarko głupia brata ręka
Jak ci swiat swoich confitentow zwodzi
Nikt go nie pozna aż sobie zaszkodzi
Spoyzry kto w morze rozlane głęboko
Przeyrzy sie w wodzie iak w zwierciadle oko
Wydzi swoy abrys y rozumi w całe
Ze go ktos w morskie zakopał pod fale
Chce sie poszukać az kiedy upadnie
Nie znaydzie siebie ale zgubi na dnie
Jaki dokument ze swiatem przyiazni
Tylko powiekę widowiskiem drazni
Vkaże pozor kto do niego idzie
Nie iedyn z tobą tonie Adonidzie.

Ex Argenide Potoccij
Descripcio
Oboz Pijany

Popili sie skaradnie, pełno wszędy huku
Drudzy ledwie ze przylazł w oboz na batuku
Ale ich y w namiotach tęn ze Bachus slepił
Nie iedyn iako rozum tak y zmysły przepił,
Wieńce kładące na głowy wieńce na puchary
Drą sie bąki pomiescie w oborie fujary
Gdzie starczyzna tam trąby, tá surmacow kotły

spią

Spią drudzy miasto szable dosc by na nych miotły
A iak mu oznaymiono tak też Hetman zastał
Wszyscy pijani, ten spi, a ten sie uchlastał
Po pas w błokie inszi sie iako bagno chwieie
Tamten za sie iak z beczki na zad wino leie
Jemu głowę trzymaią ten leży pod wałem
Tego wleką ni dudy po oboże całym.

Woyna

Iuz harcownik spędzony iuz trąba zagłuszy
Bliskie pola iuz strzelcy z proc, łuków y skuszy
Gęste kule wysypą iako pełne gradu
Chmura tłucze wszelakie z boża do upadu
Szczęk z gryzł po twardych zbroiach gdzie trafi w ciało
Krew wylawszy z duszą sie na mieysca żegnało
Lecz ledwie raz albo dwa one groty spadły
Kiedy na sie impetem ubie woyska wsiadły
Czoło z czołem, piers z piersią; skoro sie zaiuszą
Iztocyste na trzaski kopiie pokruszą
Iuż do mieczów koncyrzów y rzeczonych ili broni
Że y mieysca obracać nie było gdzie koni
Sieką sie koło tłuką żadnego sposobu
Nie opuszczaiąc; ale na przód obu
Krolow widziec a oni krwie y mordy chciwi
Im gęsciey zabyiaią bardziey na tarcziwi

Iuz ci iedon

Iuz ci ieden w trzeciego Konia sie frymarczy
Iuz y pociskow tysiąc wytrzymał natarczy
Nikt nie stoy gdzie błysnie iego miecza ostrze
Choc by naycisniey było nim sobie rospostrze
Legą chłopi iak snopy lubo na piechoty
Lubo padnie na iedną na szablę na groty
Iuz krwią pola uciekły à przezkiepłe trupy
Przez czcze y ostre gęstych szyszakow skorupy
Iak ludzie iako nałby utykaią konie
Mars sie cieszy, Smierc szczy na obiedwie Stronie.

Przysłowia Polskie

Ptaszkiem słowo wyleci ale gdy nie wciągniesz
Choc sto cugaw kony do niego zaprzęgniesz
Iuz ze to iuz nie twoie cos raz z serca wydał
Więc zebys nie załował ani sie za nie wstydał
Opatrz pilnie rozumem co z kim kedy rzeczesz
Bo z gęby wysło tego w gębę nie wewleczesz.

Aliud,

Poty wisi na kołku, poki nowe Sitko
Bowiem z czasem na Swiecie powszednieie wszytko

Aliud.

Dobrego czas poprawy z tego iako zywo
I co ma byc ostkę zaraz rosnie krzywo.

Aliud.

Sprawie

Sprawiedliwość na woynie naywiększa potęga
Wiarołomce gwałtowna potłumi przysięga
Słuwo mowią wilk nosi a nosiwszy kilka
Czasow przyidzie czas kiedy poniosą y wilka.

Aliud.

Zawsze stokroć zadaie okrutnieysze rany
Nieprzyiaciel przyiani płaszczem przyodziany.

Aliud

Spes Vana Vitæ

O szodna śmiechu licha opatrzność człowieka
Kiedy się tak w swych rzecach bardzo ubespiecza
Iakby wieki zakupieł tak daleko zmierza
Myślami iak by z śmiercią zawierał przymierza
Odległy cel zakłada na sto lat iak natrzy
Karo tuzy choc daley od nosa nie patrzy
Stąpi ze iednym krokiem iedną łokcia ćwiercią
Nad grobową przepaścią y swą stoi śmiercią.

Aliud.

Starodawna przypowieść a prawdziwa pije
Z mądrymi człowiek mądry z głupiemi głupije

Aliud.

Choc mu więcey nie może nad to przybyc co ma
Grzeczniejszym do dom wroci gdy był grzeczny w Doma
Lecz kto z niego cielęcym wroci naraz wołem
Iako tyszym wyiechał tak przyiedzie gołem.

Aliud

Aliud.

Zacno ô Secwndanty na swoie Sequito
Kto złotem rzuci a stoł zastawia Sowito

Aliud

Zaden człowiek swym Stanym nie iest Kontent natym
Swiecie, bowiem ubogi pragnie bydz bogatym
Bogaty czas bogatszym tak sie rzadza wpaia
Vludzi że ich smierć tylko sama uspokaia

Aliud.

A ktoż sie domowego złodzieia ustrzeże
Iże ręką posługuie drugą mieszek rzeże
Nie trzeba mu drabiny nic mu po oszczę
Nie powytrychu kiedy kłucze wiego ręce

Aliud.

Kto sam sypia w popiele miasto materaca
Ten drugiego ożogiem zaraz wpiecu maca.

Aliud.

Kiedy sie chardym skrzydłem aż pod niebo wzbija
Że siesc nie chce pasc musi głupia ambicija.

Aliud.

Nie kasz chardzie na szczęscie tak ci zły raz zbiezy
Spadniesz na dno cos wczora wykrzykał na wiezy.

Aliud.

Kto gorskiego piołunu nie szkasztował przody
Nie zna smakow w kanarze y nie wi co miody
Dzien po nocy noc podniu w wieczną wchodzi koley
Iest wesela iest płaczu na swiecie do woley,

Ale serce

Ale serce wspaniałe wszytkiemu poradzi
Gdy affekt przy kompasie rozumu posadzi
Aliud.
Wszak ta tylko pociecha choc nas bieda łupi
Gdy mądry wyrozumie nie postrzeże głupi.
Aliud.
Nieszczęsliwy to Sługa lecz y Pan nie przedni
Gdzie trzeba za odprawę odpuscic Suchedni.
Aliud.
Kiedy ktos chciał człowieka głupiego malowac
Tylko napisał onim zeby mogł krolowac.
Aliud.
Wierę niemasz na Swiecke tylko napisczatkę
Nie ma duda na pobor znaydzie nayorzatkę.
Aliud.
Bo iako kwiat po ciepłym drdzu sie rodzi nowy
Iak po winie gładkiemi idzie koncept słowy
Aliud.
Kosztu trzeba idzie woz smarowany prędzey
Wszytko zgrzipi temu co zatnie pieniędzy.
Aliud.
Przebog! coż Swiat? tylko płac na ktory nas poło
Z błota wzięło zeby nas wrocono zas w błoto
Coz wiek ludzki! punkt Smierci mizerne sz to zycie
Co godzina wyciągnęąc szyję na zabicie
Nie godziny

Nie godziny w tym życiu ale nie masz mgnienia
Ktore by wolno było Śmierci podeyzrzenia
Gdzież iest roza bez ciernia gdzie bez rzadła miody
Smutek goni wesele, ściga pogrzeb gody.

Propo. Tutior amor quam armorum tutela Regibus est. Neotericus

Nie dobrze tronu ogromnosc surowa
I liczne w koło wartuią szylwachy
Darmo sie kryie koronatow głowa
Zelazem twardym pod sklepione dachy
Taroz ią nie dobrze obroni spiżowa
I z samey stali odlewane blachy
Jezeli Pana lud nie kocha wierny
Daremne straży, złty Gradyw odźwierny.
Wysokiem szczytem podniesione wały
Krucony parkan zgonistey piechoty
Dyamentowe Belluardow skały
Troistą miedzią futrowane płoty
Miekkie to twierdze y zaszczyt tak trwały
Jak staba przędza paiąka roboty
Na ktory ledwie dmuchnie wiatr pułgębkiem
Aż zaraz rwie sie osnowa y z kłębkiem.
Wiecznym przymierzem ziednoczone szczerze
Ku swoim Panom poddanych affekty
Za straż gromadną staną y puklerze
Trasuwane kortynow obiekty

Wniena:

W nienaruszony gdy poddaństwa wierze
Ku majestatom statkuie bez sekty
To mi obrona kiedy bez boiazni
Siedzi Monarcha na ręku przyiazni.
Zyie bespieczniey Purpurat bez warty
I o żelazny nie mysli obronie
Bo nie majestat ramieniem podparty
W wiecznym Zołnierza stoiącego gronie
Lecz poddanego Serca tron otwarty
Z życzliwosci pastuiego tonie
Nie dba o Zamki fortyce y Wieże
Lepiey go miłosc przyiacielska strzeże.
Nie szuka Traian iako Nero kąta
Ani sie w ciemne zamyka pekaury
Gwardyą swego grobu nie zaprzęta
I przed pałacem nie stoią Blokauzy
Bo gdy serduszko Rzymowi sie wplęta
Wnet na Serdeczne zarobi applauzy
Sercem go na zwie Rzym y z tym sie przyzna
Ze Traian Oycem, a corką oyczyzna.
Propo. Nunqm egregie dimicat Speciosg Amor Splendor.
Precz z placu Marsa kto bardziey od stroiu
Niżli od cosu broń oręczną sposobi
Niewielie taki w kawalerskim boiu
Bogatą, stroyną, dzielnoscią zarobi
Ktory dla kształtu udatnego kroiu
Złoconym

Złoconym nitem Karaceny zdobi
Stalą nie złotem Rycerskiego Męża
Na krwawym polu odwaga zwycięża.

W Scycyskim Kemie przez dziedziczne szańce
Mars w bulatowey uwija się zbroi
I na rumaku chyże goniąc brańce
Pod żelazem się pod srebrem znoi
Wszak y Bellona na woienne szańce
W marszczonym czoło Fontażow nie stroi
W przełbycę głowę a miasto Kabata
W żelazne blachy pierś y boki wpłata.

Ktoż! by tego uznał za Zołnierza,
Ktory ubrany podobnieyszy lalce
Oblany srebrem od stop od kołnierza
Ktoż! by uwierzył że ten w bitney walce
Wolną się ręką na ciosy zamierza
I kto pierścieniem skrępowawszy palce
Na drodze złotą okowką paize
Kładzie sadzone dyamentow krzyże.

Swieci przyłbica pancesz złoto nity
Weneckim kotkiem migą się pogrzbiecie
Zefir z trusiemi pasuie się kity
Szarłatny Dywdyk iedwab katkan plecie
Zatkac to iakas y obraz wyryty
Dali na prezent ustroione dziecie
Prędzey ci taki wiele zowbył tiory
Niżli iak wiele wynalazł zdobyczy.

De

Pewnie sie tego adversant nie zlęknie
Chociasz mu złoto blaskiem bije w oczy
I przed tak stroynym obrazem nie zbłednie v zlęknie
Ani ucieczką daleką daleko wyboczy
Ale iak prędko srebro wdzięckiem brzęknie
Prędzey y smialey do tuku przyskoczy
Choc by uchodził odwrotu na kręci
Kiedy go z dobycz bogata zachęci.
Nie przyodziewa tatarskiey kobyty
Jedwabną nicią chłotowana papa
Miasto czapragu woytok nosi zgnity
Nie brząka złotem podpierscieniem szkapa
Przecię mu zadne nie pomogą sity
Samych do klatki Baiazetow tapa
Wschodniemu Panstwu całey Europie
Straszny Tatarczuk w swoim perekopie.
Propgo. Adversitate crescit et probatz virtg.
Nie bez fatygi nie bez prace chodzi
Ani waloru swoiey bierze ceny
Z trudnoscią wszytko kazdemu przychodzi
Nie zawsze płyną dobrowolne Weny
Nurek pożerty podnie morskim brodzi
A wprzod straszne przesc musi baleny
Z pracą ci honor parą postępuie
Imieniu trudnosc stymę ofiaruie.
A com wymowił to potwierdzę smiele
Niech idzie umyst z trudnoscią zawody
kazdy

Kazdy spi iako kto sobie posciele
Gryzc orzech trzeba niz iesc iądro wprzody
Trzeba przed miodem ządło wyrwac pszczele
Nie zmiesz zgałęzi nie urwiesz iagody
Tak nas, tak uczą w doswiadczenia szkole
Ze niz zapachnie wprzod roza zakole.

Złoty szacunek gdy sie wogniu smazy
I zlans z poloru iasnieyszy przybywa
I cnotę trudnosc na swey szali wazy
Dyament mocy pod młotem nabywa
Rumienszy kolor kiedy sie przyprazy
Rozbita perła glans większy odkrywa
I bardziey wten czas wszytkich oczom swieci
Kiedy sie wmnieysze kawałki rozleci.

Na umyst ludzki tak bije potrzeba
By mu waloru dodały przeszkody
Kto chce zarobic na kawałek chleba
Trud nie miękki, czekaią wygody
Musi deszcz słotę y surowosc Nieba
Zniesc Zołnierz gdy chce dosc złotey swobody
Kto przeciwnosci lod pierwszy rozbije
Ten całą czaszą zdroju sie napije.

Propo. A parvis magna Sumunt exordium.
Małe początki wielkie rodzą koncepte
Co teraz na sto albo tysiąc Piędzi,,

Na

Na cztery przedtym mierzono y Słonce
Nie zaraz konmi wcwał po Niebie pędzi
Czarne Murzyny y ciepłe Zdonce
Pirwy powolnym promykiem osmędzi
Nie zaraz Miesiąc w pełnym krągu zdrowiu
Musi byc pierwy szczerbatym na nowiu
Od grzyba trochę by większego wzrostu
Gdy tez z ziemie wyszedł bąk teraz wiechol Kiem
Wysokim trząsa Cedr z niskiego chrostu
Wyniost sie w gorę pniak był mały kotkiem
Głęboka rzeka potrzebuie mostu
Co przedtym szczuptym byc sie zdała Zdolkiem
Zrodło z gruntuią potłokciowe kije
Sam Dunay głebszy iak na dwie kopije.
Drobny piaszecek lada wiatr nąn wianie v dmuchnie,
Az go tam y sam podrodze rozwieie
Ale iak grubszą twardoscią napuchnie
Kamieniem będąc y wiatry wysmieie
Ziskierki ogien ktory całe kuchnie
Pasem y domy spaliwszy zagrzeie
Wprzod roszgi będą nizli drzewa Sosnie
Iabłąn z małego iądezka wyrosnie.
Nie zaraz Siły dziecinne wystarczą
Bucefałowi Oles mu niezdota
Wprzod on z drewnianą szabelką y Tarczą
Na trzcinie iezdząc wiб kontku wota
Nie zaraz

Nie zaraz Orty Rzymskie Swiat obarczą
Niż Rzym pastusza wprzod była Stodoła
Dawnie u naszych przysłowia Polakow
Że nie zaraz zbudowano Krakow.
Propoo. Assistit Comes magna felicitati infelicitas.
Dawnać to prawda Staroswieckiey mody
Że parą chodzi nieszczęscie z fortuną
Jeszcze sie Siwey nie doczeka brody
Starzałe Szczęscie iuż go fata z truną
W grobie witaią do berła wzawody
Ledwie sie zgraie gromadne Wysuną
Kompetytorow w też tropy z niemi
Kiedy sie wlecze niedola poziemi.
Jeszcze przystego kandydat honoru
Nie dobrze na bark biało wdzieie togę
Na pierwszym wstępie do Panskiego Stołu dworu
Ledwie co tylko za próg wstawi nogę
Tu wiwat krzykną tu iakby z poworu
Czynsuiąc niskie chyli na podłogę
Poddanstwo karki aż wnet wszczęscia gbele
Ledwie garsztka prywaty umiele.
Wyigwszy sobie iedynaka zwielu
Cóż zatym? Szczęscie że kogo utudzi
Kochaiąc sie iako w przyiacielu
Że mu swoy posak fortuna poslubi
Gdy wnet po miłym Slubie, po weselu
Poszedszy wzawod zaleb go wyczubi
Jec Sg

Iec sa naymilsze szczęscia pokrewienstwa
Ktoż pod, przypadki śmierc niebespieczenstwa.

Poëma

Debellatur ir mensas Alxdr ~~debellat~~

Orator:

Woskowa skała y skoput puchowy
Roskosz co piersi żelazem zbroione
Rozbija miękko ktorey bułatowy
Cios nie wytrzyma ani wysklepione
Ognistym dachem katkanow okowy
Na co mars robiąc pałaszem skropione
Spociwszy czoło nieraz sie zakrztusi
Nie iedną połknąc śmierc na placu musi.

Takiego miecza bez ogniowey stali
Choc sie nie iskrzą tysiączne pałasze
Choćiasz karabin łbow nie zapali
I oborowe nie stoną pałasze
W domowych kątach w pokoiowey sali
Miasto krwi winne przelewaiąc flasze
Gdy strony w lutniach wolnym palcem gniecie
Dokaże tego roskosz w gabiniecie.

Dlaczego Gradyw gniewem sie rozżarzy
I nieraz czarney chlisnie duszkiem iuchy
To kiedy sie iey zasmąwszy co marzy
Roskosz uczyni gdy ią ciepłe puchy
Lub tabęciowa poduszka rozparzy
Towszem prędzey złamawszy grot kruchy
Z wątłanym charcem Mars wezmie po pysku
Niźli to sprawi co roskosz w igrzysku.

Iac to sere

Iac to Serc twardych miękka Heroini
Co więcey zwycięst y tryumfow liczy
Niżli Mars sama Bellona mistrzyni
Na iey częstokroc zawieszzona smyczy
Gniewem sie strasznym zaiuszona lini
I iak by kondel w łancuchu Szkotyczy
Ta Lwy Nemeyskie y Alcidy sciele
Babskie do ręku dodaiąc kądziele.

Darmo gor Włoskich wywracaiąc sciany
Annibal dzielną octem cnotę poi
Bo skoro przyidzie między kapuany
Cięszkiey od boku uchiliwszy zbroi
Wnet z żelaznego stanie sie iak sklany
Męstwo sie na swych nogach nie ostoi
Zwiędnieie cnota y skona odwaga
Octem ią trzezwic nic to nie pomaga.

I Alexander co całego Panem
Był Oryentu gdy na plac z roskoszą
Stoł Babilonski zasiadszy Hetmanem
Wychodzi uznał że choc go nie koszą
Płytkie karwaty smierc przy nadziwanym
Prosięciu albo nad spikłą kokoszą
Bawiącego sie gdy mu ofiaruie
Rostruchan pełny słodkim iadem truie.

Zdeptany nogą Swiat Oryentalny
Nakłania nisko schylonego karku
Swiat zniewolony na znak tryumfalny
Z daleka murzyn przynosi na karku

Narodow

Narodow wszytkich postowie nawalny
Seym w Babilonie, iak by na iarmarku
I stanąwszy tam licznym Snuią kołem
Alexandrowi nisko biiąc czołem.

Ale gdy roskosz zaspiewa łagodnie
Wnet Alexandra uspią miękkie pienie
Zmarznie ochota gorąca ochłodnie
I drzymać pocznie Marsa zapalenie
Woli zwycieszcza spoczywać swobodnie
Zdradliwey słuchem dowierzać Syrenie
Choć go iuz Gradyw swym okrzykiem cucy
Raz sie porwawszy znowu sie porzuci.

W tym tylko poznać Alexandra że sie
Choć przy roskoszy zabiera do woyny
Prawda że nową modą bo przeniesie
Płac do pokoiu y assut spokoyny
Za bachusowi iuz nie zagrzeie sie
Pod karaceną ale winem hoyny
Spełniwszy każe prędko na kryć stoły
Miasto namiotow y rzeknie wesoły.

Alexader:

Iuzesmy dosić zaczni towarzysze
Krwi wytoczyli czas do pochew kordy
Włożyć stępione czas ostre berdysze
Schować ktoremi płatalismy ordy
I dzikie tłukli w polu cemerysze
Sunmy na odwrot niech ustaną mordy

Iuz wy:

Juz wyszczerbione ztępilismy miecze
Z nieprzyiacielskiey iuchy z ozącą piecze.

Na inszym placu w nowym Stanmy kroiu
Zwłoc każdemu y tu trzeba ręki
Nie na głębokim ciosy, nie do boiu
Bo na Marsowe nie poydziemy męki
Lecz do półmiskow kieliszkow napoiu
Będziem szturmować chartowney części
Nie trzeba ostrze nie namioty pole
Ale przykryią obrusem na Stole.

Jak rzekszy z głowy przyłbice zdeymuię ------- Orator
A liczne Sługow suną sie gromady
Jen Stoły niesie ten obus gotuie
Na Sowite sie każdy pnie obiady
Każdy sie chybko przy kredensie snuie
Woynac to będzie gotuycie zakłady
Stoią obozy nie trzeba maydanu
Maydanem całym Obóz popijanu.

Juz ci z oczyt słychać żelaza y Stali
Juz sie woienne swiecą aparaty
Szykowana sie kompania wali
Dzidy widelce y wnożach bułaty
Na coz warzachwy y tyzek nabrali
Pewnie proch niemi w sypą do armaty
Jec to katkany tarcze y puklirze
Misy półmiski cynowe talerze.

A to co

A to co zadiw ieszeze nie powalce
Ieszeze do r[ę]ku nie przysło y broni
Ani przyiaciel na drobne Kawalce
Z[r]ąbany leży toc iuz całey dłoni
Nie trzeba zabic dwa ro[z]nięta[ą] palce
Bo co zabite to sie iuz nie broni
Dosc Siekaniny y rąbanych tupow
Do czarny iuchy zaprawianych trupow.

Alexander — — — — Daley żołądek trąbi do potrzeby
Iuz sie zgromadnym woyskim walka toczy
Na Smierc Indyka na Kurow potrzeby
Niech teczy z dzielną ozdbą kto ochoczy
Będziem ruynowac Bachusowe teby
Miasto Krwi niechay ręk[ę] w winu moczy
Dzis Alexander przystole Hetmanem
Hola Kto mily niechay trzyma z Panem.

Orator Trwoga iuz woyna hare pierwszy na Stole
Iuz Alexandra w Koło obtoczono obskoczono
Nie wie czego sie trzymac, tego Kole
Tego tnie nożem tego mu urwie dzwono
Miasto posoki pławi Sie wrosole
Na ochotnika Kurą zatrąbiono

Asistens Na nasze Kraianie nic tu na Stole więczey nie zostanie.
Naszych cie wezmę widelcą przeszyię
Ięcie aze ci leb z Karku odpadnie
Rąbnę cie nożem y piersi wyryię
Ia iuchy czarney tyżką czerpnę na dnie

J. Kulz

I Kulą w gębie chlebową przybije,
Bendę cie rzezać porządnie Skaradnie
Hola Kuchmistrzu iest ieszcze co w garcu
Na Kuchi dosmiy dopiero na charcu.

Dopiero pierwszy assult lepszy drugi — Orator
Znowu tu woyna nowe woienniki
Nowe na nowym placu słychać chuki
Znowu armuie Alexander szyki
Wola drugi ieyngm dzisiay trzeba sztuki: Alex:
Dokazać iednak bez grotu y piki
Szykuycie gęstym porządkiem puchary
Pierwey nalawszy słodkiemi nektary.

Vszykowane zdeycie rostruchany
Niech kazdy w ręku pełny puchar trzyma
Obroccie kołem z pełnieyście wylany
Kunie pragnącemu teraz kiedy drzyma
Na beczce teraz Bachus gdy pijany
Nie czuie u nas gdy mruży oczyma
Z niebaczka wszyscy na Bachusa hurmem
Vdeszmy potym gęstym sunąwszy sie szturmem

Poznałeś teraz Alexandrze zmarły
Iże to trudniey przy stole woiować
Niżli gdyby sie zbroynie z sobą zwarły
Oboży bo tak zwykłeś tryumfować
Iu fata laury z ręku ci wydarli
Z tego przykładu mogę aplikować approbować
Że cego Gradywo żelazem niemoże
Dokaże roskosz przez kufle y noze.

Ah zdrada niech go
Bog ciężko pokarze
Którym trucizne po-
dał w tym pucharze.

Libertas Ligata
Versu Latio
Apobaterion

S. Ioannes Chrysostomus in exilium proficiscens, velut Pastor suo gregi Constantinopolitano Valedicat.

Stamus? an obsequimur quamvis injusta iubenti
Imperio? parere decet si conscia culpa
Nullius mens pura manet nescitque reatum
Proderit innocuae victrix patientia causae
Si scelus admissum nobis si tanta meremur
Proderit affligi justasque exolvere poenas
Progredimur quo fata trahunt quo fulmine saevi
Principis armatus cogit discedere lictor
Sive sub Arctoa terris glacialibus Ursa
Sive Turcis extrema Boreae vexabimur aura
Sive per Armenias Ciliciasque vagabimur oras
Et Garamantei tandem damnabimur orbis
Sedibus ignotis, tepidis qua fervet arenis
Incultus Nasamonis seu nostris ultima Thule
Assignata malis vos pignora chara parentis
Grex dilecte mihi filius cui Pastora ha'si

Diligite

Diligite immensu Numen Legesq Tonantis
In memori retinete fide pro mutua vestrum
Transeat alterno dilectio pectora sensu
Peccati vitate nefas vicinivr astris
Spus in Æthereas virtus se inporigat arces
Inde meo crescent solatia magna dolori
Hocq levamen erit mæroris pondere presso
Afflictoq Patri proprij si tramite recto.
Filioli virtutis eant et stale fideles
Firma recumendet fidei constantia factis,
Hæc nisi solicitu figet mihi cura remorsu
Cætera pacis erunt vestro qd pellar ovili
Quippe gregem Xti pulso pastore relictu
Opprimet instantu rabies vesana lupor.
Quamqm tutor erit medio discrimine Xstus
Et populi tutela sui et contra rapaces
Præsidium solenne feras vos ardua tantu
Sidera continuo vigiles pulsate precatu
Nec mihi qm penitis servant præcordia fibris
Extinguet amor spacijs nec dissita tellus
Dividet affectu gratiæ gladijsq paterna
Ardebit nevibus pietas sum vester filij ubiq
Vester ero iam corda Deo devota valete
Urbs Urbis Regina Vale Latiæ æmula Roma
Et vos turrigeræ Supremi Numinis arces
Sacraq Divinis Altaria condita Templis
Appello testesq voco vos pulpita et aræ

Sacra

×

Sacra quibus nostra sonuit facundia lingva
Alloquor extremumq vale cano flebilis exul. Cecini

Bucolica
Ecloga
Melibæus et Dametas Pastores
De Nato Xsto colloquuntur

Melibeus. Dic mihi nunc fueras Dameta namq tueri
Te mihi n licuit nec te velut ante solebam
Vimine sub tuguri deprehendi p iuga quæres
Non ego te vidi. Dama. O utinam tu quoq fuisses
Nunc ubi ego fueram sensisses gaudia magna
Qualia psenti lætor, lætor qd abivi
Inveni in nostra miracula grandia terra
Melibe: Quæ sit hæc miracula quæ te gaudia mulcent
Dic mihi Dameta atq etiam da noscere nobis
Dama O melibæe Deus nobis talia gaudia fecit
Melibæ Quis Deus fuit v quo fuit visq ab astro
Dame: Urbi qm Bethlem nostri dixere priores
Proxima caula vacat quo nos persæpe solemq
Humida tempestas udis quando ingruit arvis
Pastores ovium teneros depellere fœtus
Huc ego festinans abii quia splendidq alto
Æthere descendit Juvenis monuitq iacentem
Dum cubo nocte vigil vicina ut protinq usq
transire

Transsirem Bethlêm claris ubi lumen obortum
Emicauit radijs properavi ego tectaq caulæ
Ingressus vidi fæno iacuisse Puellum
Qualis nec Narcissus erat, nec Daphnide qualis
Vidimq in nostro multu præstantior ille est
Cedrus in arboribus pulchris rosa floribus extat
Atq rosis viola, violis sed lilia præstant
Pusio sed superat, flores Cedru anteit ille
Dat vites botros, sed Pusio mitior his est
Poma dat Autumnus sed Pusio gratior his est
Ad stabat Senior Pater et Virguncula Mater
Bos et Asello erat tepidus quorum halitus oris
Parva fovebat et a frigore membra Puelli
Servabat gelido teneri tremens artubus Ille
Sæpeq gutta frequens madidis defluxit ocellis
Huic ego quæ potui dederam mea munera quidquid
Pauper capsa tulit caseus v dulcia molli
Infinita mella favo dederam parmite Volucrem
Est galina pullorum sedula nutrix
Sed tamen infelix Maternam prodidit omnes
Non umbra alarum potuit nec cura Parentum
Incolumes servare qd prodijt ovo
Hoc totum Volucrum raptoribus ungvibus hæsit
Vixq superstes erat de totem fratribus unus
Pullus et et hunc tenero libuit donare Puello
Dama O me Libette Deus voluit defendere Septa
Non venit Vesana Lupi rabiesq ferarum

Quado

Quando Columbulus ille Puellulus ille et Ocellus
Corq. meu vigilat potuit hunc ille tueri
Ille meas pr potuit bidentes servare
Melib. Tu nisi Damoeta fueras n adfuit alter
Et cui septa gregis dederas et Ovile tueri
Dam. Tityrus et Coridon fuerat cognatus et Aegon
Insonuere Lyris lusit mea fistula Carmen
Belle Puellule, vive Columbule suavis Ocelle
Melib. Hunc Pueru extat forte gemens mihi Turtur.
Parvulus hoc donu hoc teneat breve Pusio munus. Cecini

Dialogus
B.V.M.
Cu Divo Joseph colloquitur
Ode Avantini.

S. Joseph
Qui tuas laudes volet explicare
Virgo de Caelo vocet astra et ignes
De marri gemmas viduatq. totos
Floribus hortos.

B.V.
Qui tuos Joseph volet in coronam
Ducere ornatas mare et astra puras
Vertat in linguas, animetq. pesti
Lilia verbis.

S. Joseph. Unico Matris titulo decorem

Omniu

Omniũ absorbes. Melior creari
Non potest Mater titulq́ Donatí hic
Meta laborũ est.

Te Patrem numen veneratq́ unũ, hoc — — S. Joseph B.V.
Nomen absorbet Titulos Beatæ
Patriæ, et quid quid locuplete fudit
Gloria cornu.

Vena virtutũ es mare gratiarũ S. Joseph.
Fons boni, nostræ genitrix Salutis
Et Dei Mater, soboles amaq́
Sponsa Donatis.

Tu Patrem Matrẽ Verbi es tibi Numẽ ipsũ B.V.
Præbet auditũ sequitq́ ductum
Imperas: audit. Prohibes: vetatẽ
Filius audit.

Naufragis arca es pretiosa gemma, Joseph.
Pauperi, ægrotis medicina Asyllũ
Es reo erranti, via Marte pressis
Turris eburna.

Tu Deis Arce tibi gemmã lucet. B.V.
Tu viæ ductor, placidusq́ Asylli
Præses et custos, vigil ac fidelis
Turris eburna.

Dira in Judam

Dehisce tellus pande voraginem
Caliginosis, turpe recessibus
Absume monstrumne supernas
Inficiat malegestis auras. Ferale

Ferale monstrum prodigialium
Proles Parentum te Borialibus
v Hemus enutrivit antris
v Gielicas genuere cautes.
Ergo ne ta[n]tum n[on] refugis scelus
Et innocentem vendere sa[n]guinem
Insane Iuda non vereris?
O facinus Stygis expiandu[m].
Palude foeda. Prostita Tigrides
Et efferatas gratia belluas
Demulcet at tu quanta pedis
Quant bonis malefacta factis
Dehisce tellus trans Acheronticos
I pestis amnes sub Styga fastidi
Trans stagna Cocyti nefandos
Trans erebi gradiare pestes.

Affect9 Elegiaci Nato Xsto

Cedite Saxa mihi fiam permittite cautes
Bethlemias possim cautis ut esse Silex
Si mihi marmoreis rigueru[nt] pectora fibris
Obrigeam possim totus ut esse lapis,
Excavet ut rigidis praecordia dura medullis
Et sibi condignum fabricet ipse locum
Frigida Bethlemias rupis dimittat ut antra
Incolat et cordis Iesul9 antra mei
Saxea si fuerint mollescent praeside Iesu
Sudabit

Sudabit, fuerit si mihi marmor aquis
Si fuerit gelidus, siliceem cum conteret ille
Contritus glatiem solvet in igne Silex
Cedite Præsepÿ cunæ cunabula fiam
Infans in cunis decubet iste meis.
Fascia cede mihi panus v fascia fiat
Stringam ut dilecti membra tenella mei
Cedite molliti tenero de corpore nexus
Vt meus infantem nexibus arctet amor
O nexus: o hara meus constringite Iesum
Vincula, ne me aliqua deserat ille fuga
Ite procul Cælum et sit Solatia Cælo
Iam Cælum Bethlem caulaque pauperæit
Da veniam votis et si hæc audatia linguæ
Fit rea delicti parce Beata Parens
Ignosce ô Mater: quid enim: quid: tam nimis inter
Bassia colludis non satianda diu
Ignosce ô Mater: Meq est audatia verba
Quid peccatricis corripit esse animæ
Ignosce ô Mater: meus ē sine me oscula figā
Occupat ora Parens oscula figo pedi. Cecini

Elegia

Petrus penitens deplorat crimen

Hunccine pollicitis finem periure dedisti
Hæccine promissi debuit esse fides?

Sci:

Scilicet illa fuit procax audatia linguæ
Quæ fuerat Dño morte futura comes
Exporecta dabam præsenti vela sereno
Cum fremuit Boreas nil nisi verba dedi
Dum mea debuerat constantia vincere petras
Non Petra sed Petri mens ut arundo fuit
Quam n̄ armatæ poterant terrere cohortes
Dedecus! ancillam Petre timende times
I nunc audaces gladios et robora iacta
Victorem vincet fæmina sola viri
O Domus infelix Caiphæ quid conferat aura
Qui nescit casum consulat ille meum
Atria vix aulæ subij fatalis, in aula
Ter subito notũ me nego nosse Deum
Ah scelus immane, ingens quem gratia Patrem
Fecerat ignotum mentior esse mihi
Nec semel adjectis cumulo perjuria verbis
Frango fidem careat ne mea verba fide
O utinam primo riguisset limine planta
Sisteret et nostrum ianua clausa gradum
Extinguenda fuit succensis garrula flammis
Et quibus adstiteram lingua cremanda focis
Pœnitet ah tanti sceleris quę crimene læsi
Parce, gravis culpa est vult gravis esse dolor
Da veniam Jesu, si Te me nosse negavi
Fors erat erroris palpebra causa mei

Non ego

x

Non ego te talem furibunda per atria Caiphas
Vidi olim vultu iudice qualis eras
Qualibq aspectum poteram cognoscere signis
Defuit infectis forma decorq genis
Da veniam tanto sceleri tam flebile crimen
Imanas oculis eluat unda meis.

Ethopæia
De S. Thoma Aquinate
Propugnatore fidei cōtra hæreses

Prælia virtutemq Viri de Nōe Thomæ — Propoo
Publica cujs virides nectit victoria palmas
Promere tentabo Vates Dei Spiritus Almæ — Invocatio.
Entheus esto tuis flamis glatiata resolvat
Corda calor vacuam comple tu Numine metē — Narratio.
Aspectū quæ forma rapit quæ occurrit imago
Iam video solidis montem grandescere petris
Alta gigantea stant promontoria molle
Æquoreis infusa vadis quæ pleng abomni — a
Littore abyssali pontus complectit alto
Proxima. vicinus contingit sidera vertex
Cujs rubræ defixa crucis vexilla. Beatis
Heroū generosa vocant insignibus arma.
Consistit montana premens fastigia petræ
Virgo Parentales Augusto sanguine cunas

Et

Et clarū Sortita genus quo illustribus astris
Et consanguineo Superis illabit ortu
Huic germana Soror quæ post discrimina rerū
Fatorumq́ vices miseræ iam nescia mortis
Cœligenis pridem Astrorum Sociata choreis
Æternaturo vivit fruitura triumpho
Nomen utriq́ idem ē Ecclesia et utraq gaudet
Consimili titulo requie felicior illa
Fortior hæc fluctu Superat præstātia primæ
In corruptabili qm condonavit honore
Immortalis decus verū nec defficit alter
Alterius decor Augusto quem propria vestit
Majestas habitu et collatis dotibus ornat
Pulchra deauratis Virgo formosior astris
Cui roseas aurora comas cui Phosphorq ignem
Nobile puniceus. Tytan inviderit ostrum
Gangeticis veluti, Tyrrhi defluxibq errant
Perniveū cervicis ebur; frons lactea gemis
Æmula Phœbeis decornat lumina flamis
Pluma supercilij tunatur in iridis arcum
Accendunt oculos geminato Sydere bini
Tyndaridæ chloris finxit vermite genarū
Purpureus formosa color per labia sudat
Incolit erectos regnatrix gratia vultus
Per junctas citros capitis pressere coronas
Candida vestis erat Sumis contermina plātis
Bajula Sustenta geminatā dexterā clavim
Et piscatoris Sponsales Annulq arrhas

Attestās

Adtestans strictis digitū mordebat habenis.
Assisit propior lateri Diva altera dextro 6
Virgineis os habitu gerens Divinaq charis
Dicitur à choro deductum nomen amore
Divino tacite recallent huic igne medullas
Per Rubeas torrente genus ad lumen anhelat
Suspiratq suo donec potiatur amato
Hoc manus aligero suffragia baiula cordi
Suppeditat sursumq librat quod ut ales amaenas
Nexibus abruptis spirantes transvolat auras
Alava spes parte sedet cui dēte recurvo 6
Anchora jacta latus prensat spir aere girans
Crastina venturi recitat praesagia Corvus
Vndiq saxosū cingit vicinia montem
Armatis distincta Nonis exercitus undis
Incubuere qu frequēs Bellacibus insula castris
Fluctuat exundatq viris n̄ arma Quirine
Antevolant Aquilas fausti Crux Thessera belli
In Cruce n̄ dubio pendet victoria nutu
Hic labar sequitur legis veterana sequaces
Heroes animat virtus stipendia Caeli
Adternosq brevi consq pensura labori
Hic prima rudes sumunt Rudimenta catervas
Sub vigili Rectorū oculo, pars vincere discit.
Pars adventuras renovat praeludia pugnas
Pro Cruce pro fidei Relligionis honore

Decertare

Decertare iuvat quando ne tartarus unquam
Desinit irato requiem miscere tumultu
Nam quali ratione quies adamabitur illi
Quem tristi recreant aliena pericula fato
Aut nunquam Plutoneri rabies livore carebit
Prodigium redijssem putem si langueat astus
Et tacitos formare dolos has invida leges
Stix amat eversum deludere fraudibus orbem
Viderat evulsas oleas revirescere plantas
Lataque Christicolis Plutoneus juvenescere terris
Otia nec textis quidquam succrescere technis
Invidias graviter flamato incaduit astro
Protinus, Infernas ad limina tetra catervas
Concilium deforme vocat glomeratque in unum
Innumere pestes Erebi quascunque Sinistro
Nox genuit fastu et Cociti nutrijt undis *
Anxius & fusso mærens velamine Luctus
Ac Error caecusque ruens audatia vultu
Et raptis vestita togis Mendatia veri
Tum Proceres Seniorque Chorus turrita Typhali
Inter bullatos gradiens præsumptio
Tysphonus, Levarchus edax Plutique Sequaces
Cognatæ longo veniunt examine curæ
Complentur vario tenebrosa sedilia cultu
Caecaque confusis munitur curia turmis
Ordine confuso nullis suffragia votis

Electorales

x

Electorales patiuntur currere Sortes
Primatem cessere locum regnumque furenti
Tisiphono expectant vultus hilaresque futuris
Imperijs parere Student sedit ille cerastes
Et colubri nigra terga premens vulgusque tacere
Jussit et elatis patefecit vocibus iram:
Quid nectunt consulta moras Stertemus inerti
Desidie longoque pigro torpebimus evo
Ergo ne tranquillo produci Saecula cursu
Et fortunatas patiemur vivere gentes
Quae nova corrupit nostros dementia mores
Quo rabies innata perit, quid inania prosunt
Verbera si nostras valeant eludere vires
Christiadas imbelles iam Pantolatria fatiscit
Iam vix enervi frenatas compede gentes
Alligat imbellesque iam jugo vix concutit annos
Excepit primaevus honos Divaque nostras
Inter odoriferos fumans reverentia flamas
Cogitur extingui proprijs mactamque in aris
Diruta concessos tumulant altaria cultus
Heu proborum meminisse pudet non Caesaris iras
Non mixtas littore minas Praetorij feloci
Supplicio potuit, luxato robore miles
Marcuit, et fungi sensit cum funere tortor
Lictore hebeti spr Stupuere flagello
Non unco lacerante rotas non Mulciber Aetna
Vel Neptunus aquis quidquam nocuere rebelli

Christiade

Christiadas turpi cui pulchrū vivere morte
Heu nimis ignavum vulgus cognoscite tandem
Quid Phlegetonta decet, si vectigalibus armis
Vincere non licuit conductus desinat horror
Mentitiq́ dolori latebris bellumq́ aperto
Marte retroverso giret sub carcere mūdus
Iam cupio Stygijs invadere noctibus auras
Et flatu violare diem laxare profundo
Frena mari fluvios ruptis immittere rippis
Et rerū mutare fidem. Procudite cippos
Vt captiva gemat nostro sub compede virtus
Sic fatus totos serpentum erexit hiatus
Anceps motus erat vulgi pars maxima bellū
Eligit at Summi metuit pars jura Tonantis
Assurgit tumida de majestate Tyshadus
Quem penes inflati passq et barbarq error:
Qui mox horrisonis eructat talia dictis
Arma pallam o Socij terras sustollere contra
Difficile incassumq́ reor sed lædere mūdum
Si lubet et validos virtutem tundere bello
Bella nobis texenda dolis si lusit in ani
Primus fraude labor, veteri plus fortior addat
Emendetq́ recens antiquum gloria probrum
Ardua n' obstant facili victoria nutu

Alliciēda

Alliciendi, meos propriis conatibus error
Si juvet et Sociis veniam Mendacia turmis
Annuit effata clamor contiq́ profanus
Porrexere manus inventaq́ tristicia laudat
Tysiphonus quin ipsa sequi discordia poscit
Nec vacuas rediêre preces, permissio favit
Assumit fictos habitus et cursibus aequis
Agmine cũ Socio fumantia Tartara linquit
Christicolos postqm̃ taciti venere sub oras
Expediunt animos operi, divisa Typhaeus
Inter avernales partit munia turbas
Iamq́ iter emensi subeunt devota piorũ
Castra virum et se se mediis heroibg abdut
Prima veneratas attrati pectoris ~~undas~~ auras
Evomit infectos palans praesumptio flatus
Et quibg arrectam potaverat halitus aurem
Altius elato visi succrescere collo
Inq́ colosseos vento tumuisse Gigantes
Quos error placido mulcens agmine cogit
Insanos plenis potus exugere labris
Dum reddit exilio propriis è sedibus apta
Dumq́ parat apta ratio succurrere menti
Hanc fastus retrahunt oculoz obtentibg arcet
Atq́ reluctantem tenebroso carcere mergunt
Adventant compto mendatia blandia vultu

Obru:

Obtruduntq mago Speculū conflatile vitrūm
Vix subit obtutus avidos illiq procaces
Immergunt oculos quos potu infascinat error
Omnia retrogrado Senserit ordine volvi
Ampliat aspectus mensurat maxima parvis
Parva æquat magnis addit sublimibus ima
In montes abeunt, valles submissu profundis
Succidunt montana iugis, hic consit honestum
Dedecus huic nivibq candescere visa fuligo
Virtutem scelq ille putat n̄ credere veris
Sed falsis præstare fidem dū talibq acti
Delirant furijs animis discordia præceps
Advolat infensoq manus armata flagello
Hæreticos per terga, ferit calcaribus usti
Erumpūt profugi castris pacata tumultu
Agmina concutiunt seu fracto carcere venti
Qua data porta ruunt et terras turbine perflat
Iam coagminates discisso corpore turmas
Intentant cædes et vulnera sæva minantq
Interea celeres glomerans per Inania cursq
Fama intestinos bellorū nontia motus
Explicat et fidei turbat rumoribq arces.
Raucescunt litui sacris sacris data signa catervis
Conveniunt veteri motas stationes Hyerosalemies
Petrosum solido firmant tutamine montem

Nox

Mox celer adnigrū discordiar tendit avernū
Funditus infernas ad prælia cōcitat iras
Volvitq obscuris ingens exercitg antris
Pestiferaq portenta stygis ruit obice fracto
Anguiferis late legiō sinuata cerastis
Postq͞m se socijs acies iunxere catervis
Vna oēs in bella ruūt pars remige revecta
Pars imersa mari superat natalibus æquor
Fluctibg unda fremit, circumvallatq opaci
Tempestate Stygis quas propugnacula Princeps
Religio inhabitat, constātes ariete Petras
Heresis et validis pulsat proterva balistis
Error tela iacit turbis discordia vexat
Viribg inpugnat totis obsessor avernus
At suprema tenens sacri fastigia collis
Æterea bellans Ecclesia detonat arce
Diraqs vibrato castigat fulmine monstra
Concutit infestas acies periuraqs tundit
Pectora sed natos genitrix irata rebelles
Dum ferit, hi proprias torquent invulnera matris
Tela, parentales avidi tolluntq in ictus
Lædere sed nequeūt primo quin impete frātus
Turpiter ejectg abscedere debuit hostis
Postq͞m pestiferū medio deviscere virg
Expulit et tandem tot post Ecclesia luctas
Languida pectoribg respiria traxit anhelis

Inducas

[library stamp] ...OTEKA ...W.R.

X

Inducasq brevis requies, ac otia parvas
Concessere moras, sublimia culmina linquit
Per iura saxosæ figens vestigia Petræ,
Vt propior venit castris rutilaq micârut
Majestate hori subijt regina frequentis
Vela conopei, venienti sedibus altis
Surrexere Duces cum nomine facta virorū
Innumerat longa serie quibg ultima vitā
Exhausit per bella labor quas premia dignis
Verticibg meritasq probat superaddere palmas
Perpetuis victura thomis cedroq perenni
Auratis inaranda Notis cognomina scribi
Virtutesq iubet venerari lipsana mandat
Et sculptas posits statuas altaribg infert
Tum domum aucta novis titulis elogia donat
Dicere fas Sanctos fas compellare beatos
Sed quamvis hilaris festos Ecclesia plausq
Intonet, at tristes rumpant solatia curæ
Hinc dulce superis quod magnos hectores æquit
Quorum præsidio didicit sua iura tueri
Sollicitq premit inde dolor quod stare propinqua
Casibus, amissis videat sua regna lacertis
Anxia merū mens titubat cogit meminisse futuri
Amplificans leviora metq, suadetq periclis
Et matura loris medicamina quærere rebus
Hinc coelori suprema redux fastigia passa
Scandit et ascensu veteres solitq ad ardes

Vt/is

Utq illā montanus apex tulit, arcuat ima
Sub cruce molle genu, & firmum tutamen ab astris
Implorans humili compellat voce tonantem
O rerū divinæ parens, o Suma potestas
Experior quæ cura mei quantusq salutis
Excubitor te tangit amor; quas plena favoris
Cœlitus innostram manat clementia sortem
Dextera virtutem tua fecit fregimq Orcum
Suppetias mittente Deo quæ robora vidi
Pro nostro sudâsse bono tua dona fuere
Quod dulce meminisse mihi sed lædit acerbus
Heu telo graviore dolor dum maximè Tutor
Quos dederas, adimis direq insultibg iras
Me facilem solido viduas munimine prædam
Asteqo subductum columen sentire coacta
Claraq sacro Sanctæs vehis inter sydera cives
Stirpitq avellor, toto ruo pondere præceps
Non equidem tantis fessos conatibg artq
Ad requiem missasse queror grandæva virorū
Hoc meruit pietas, sed supplex æthera pulso
Altera virtuti virtq succedat ademptæ
Sed recens meriti equet majoribg Heres
Sarciat amissi pretium densabile damni
Has tibi protendo lacrymas Deus annue votis
In te enim spes una mihi succurre labanti
Ne ve sinas natæ rabidas illudere sectas.
Audijt, optatū numen succedere votum

Mente

Mente dedit, iussitq' citam mandata proneam
Pandere quod lacrimas et iusta petita coronet
Protinus illa vagis enavigat aera pennis
Et stabili defixa gradu stetit ante pudicos
Virginis obtutus his consolata dolentem
Parce metu gravidis nec luctibus obrue mentē
Continuant Superi pleno Tua Virgo favore
Gaudia successusq' novis successibus augent
Perfecto status fine ratis quodcunq' requiris
Impiger infractos crescit bellator in ausus
Magnus Aquinatum Sangvis tibi maior Achilles
Unius mercede Viri tot damna virorum
Compensare licet nulli virtutibus impar
In sua deducet quos vis exempla sequaces.
Hic quecunq' alios passim divisa beatos
Efficiunt, collecta feret in hæresis armis
Sed vel in obiecto metuet confligere visu
Si videat, fugiet pavitans audire sat illi,
Non plagæ sentire vices, hac duce tuta
Aurea securo numerabis tempora tractu.
Sed prius ut condigna suo ferat arma labori
Me duce difficiles perrumpet strenuus arces
In quibus æternum gestat Sapientia sceptrum
Hic vires robura bibet donec pluribus usa
Vertit interpositis Arete quā castra stativis
Per varios diffusa heros in rupe locavit

Colligit

Colligit et celeres dat designat tramite plantas.
Cernit ubi nitidas virtus trabeata curuli
Incubuit propior lateri vicinia thomam
Librat et equales tollunt suggestibus aras.
Ut delegatos didicit secreta proneas
Non spatium passura moras viduata reliquit
Pulpita, tum dictis arcte de pegmate thomam
Evocat: eus iuvenis nostras sectabere calles
Vicinas regionis iter tentare iubemur
Tu cortes adiuncto tigradiore per ardua passu
Sit effata manum iuvenis complectitur inde
Destinat alterius ductricem stare proneam
Dum comitum mediante situ consistit aquinas
Corripuere viam, quam proxima semita monstrat
Concurrit hilari studio murisque propinquant
Infractis vigilant adamantina menia septis
Marmoreique aditus triplici quos ianua poste
Involvit firmatque seris custodibus arctat
Figit aspectu tomas arctosque requirit: et
Dic ait: o dilecta comes, quid talia servent
Limina quid clauso munimine septa tuentur
Reddidit illa: rogas equidem narrare videnda
Verum fabor, iter gratas metimur ad oras
Imperium regina quibus sapientia tractat
Introitus mihi cura datur qua cernere fas est
Numine porta meo vel fractos solvere vectes

Vel positos firmare valet n̄ trāsitꝰ ulli
Hac patuit nostri quisquis violator honoris
Extiterat quod si proceps audacia crevit
Et quosdam temerè stultos concivit in ausus
Vt sibi polliciti ruptas perfringere portas +
Impia tentarint Stygijs errata Piantes
Supplicijs tarde sapiunt sapientia nempe
Dum sceleri queronda foret presūptio cæca
Haut rectū virtutis iter sortita ruebat
Donec deflexo tetigit nigra Tartara calle
At cui pulcher amor nostri et purissimꝰ ardor
Ad=stat ut affectus habeat virtutis amicos
Non obstat clausura seræ n̄ pessulꝰ arcet
Ingressꝰ faciles. Virtꝰ dū talia dixit:
Aeratas resono valvas ter contudit ictu
Vincta sigillato laxatꝫ cardine porta
Panduntꝫ bifores postes, dum porticus ingens
Quam legione viore Trias transcendens pervia cursu
Vsq̄ subetherei venit sublimia montis
Vestit acer præerupta silex geminisq̄ minatꝫ
Verticibꝰ citimaq̄ caput mittit in aura
Supponunt humeros sociæ libratia Tomam
Brachia difficili rupis vexere salebra
Iamq̄ eluctatis trans acroteria saxi
Restat opus graviorq̄ labor abrupta deorsum
Præcipitis calcare via sed lene Pronea

Ingeminat

Ingeminat gravibq Studijs auctura levamen
Otia leves animi, gravident n aspera mentem,
Querit, haut unqm molli Sapientia p calle
Addidit his stimulu dictis n terret acerbis
Rupibq arguitas cauto per sasa meatu
Volvuntq, paribq nemus descensibq intrant
Vernantes subeut lucos quos garula circum
Recrat argutis volitans concentibq ales
Ut se se nemoris saltu mersere profundo
Et medios tetigere sinq Studiosa iuventas
Conspiciunt inter riguos examina fontes
Quos senior virgaq minax Sapie moderante Magistra
Virgineos induta habitq ut vidit opacos
Per lucos cinctu socijs appellere, Thomam
His ecolle monet: nunctande fervida pubes
Assequar egregia condignes indole vires
Si stadio ceptare iuvet calet emulq ardor
De merita veniens palma contendet aquinas
Victor Agonothetes signatas premia metas
Eripiet lentis frondebit tenia lauru
Oblatq manuum capient insignia palmas.
Rumpit verba labor virides secac Ascia lamos
Illa coronati nectit donaria serti
Praefigitq scopu suspensaq monera ponit
Procincti veniunt juvenes quos ordine compar
Mandat stare tenor, date tessera civit agonem

Corri:

Corripiunt spaciũ levibq discedit eurîs
Effusi, nimbo similes à colle recedunt
Primq abit longeq ante omnia pectora Thomas
Emicat et ventos et fulminis otjor alis
Nec lateri prosens à tete comes ire recusat
Assiliunt alaeres tenet idem limes utruq
Colligit emensi frondentia praemia cyrci
Et meritis arcte victori tempora sertis
Innodat ramoq manq insignit, Aquinas
Floridq inviridi fit baccalaureus herba.
Retroagunt oculos num iam vicina sequaces
Tollat arena viros longo procul intervallo
Corpora rara vident voluceri licet alitè ferri
Eminus ad stantem toto clamore proneam
Ingeminant, nutuq vocant, convertit illa
Et copulata pari, dextris incessibus, ultra
Aggressũ praetendit iter iã regna propinquo
~~Iam~~ Affulsere situ visus turrita lacessit
Monstra, sydereo confinia culmina caelo
Vix oculis adeunda micant, palatia crebro
Murmure rumor alit, praerupta per avia fertur
Adventare Deas propiqq incumbere portis
Motibq aula strepit sublimes dissona turres
Fama subit regina suis conclavibq exit
Vestibulum laxare iubet vacuare reductis
Ostia cardinibus vigilesq insisterepassis
Postibus

Postibus excubias tu̍ uidit ut hospite planta
Calcari primos aditus tulit obvia se se
Conveniunt pariter charisq́ amplexib9 arctant
Quelibet officys certat tumprima Ponea
O dilecta soror cælo gratissima Virgo
Salve agit intentisq́ fave, in devig error
Impulit, haut casu acti fatoq́ vagamur
Sed tuus ille favor consuetaq gratia calleti
Trivit et expertis hæc regna invisere suasit
Nota fuit pietas, stygioq qm mole frequenter
Christiadum pulsata fides stetit integra spr
Auxilio stabilita tuo cæpitq́ vigorem
Emoritura salus qtoties heroib9 arma
Subministrata dabas quor virtute profanâ
Hæresis extinctu potuit languescere virg
Sors eadem redeat placeat succurrere rebus
In iuvenis tenero quæ nos lactamus ab ævo
It prig infantem solida firmaving arte
Hunc arctes munivit amor placituq́ tonantis
Propugnatorem fidei donabit Achillem
Decrevitq́ tuis ut victor militet armis.
Vix hæc audierat placido Sapientia Thomam
Fasciat amplexu paucis testata favorem:
Macte animi juvenis nostris implebere donis
Quæ multis partita dedi collecta regatim
In te dona feram tu rerv vincula solves

Malleus

Malleus attritis Tu formidabere sectis
Jungere da dextram dextrae gradiemur ad arces
Vna omnes sic fata trahit Thomam, itque in altum
Marmoreis graduum stratis et rupe dolata
Introitus bifores ac scissis atria valvis
Invitant, surgit turritis Regia tectis
Hac domus aedificavit quam Sapientia quondam
Excidit que Septem gravida sub mole columnas
Plauditque ingressis varia fit transitus aede
Donec ad instructae ventum est triclinia coenae
Pars aulea tenent, alii praetexere ramis
Limina suspensasque student evolvere vestes
Auratas Reina iubet proponere mensas
Miscet vina, super strato discubitur ostro
At conviva novum cum potu robur Aquinas
Exhaurit vires carchesia plena propinant
Postquam mota quies mense convivia solvit
Altera secreti subeunt o dea sacelli
Et Sedica de Phrigio replicant si paria dextra
Apparens culpta sortes in imagine vultus
Inclita callatis pendent simulacra figuris;
Tum Thomas effare inquit Regina virorum
Quae facies seriesque patrum cui talia Virgo
Reddidit: hinc Thoma majorum disce labores
Preit in exemplum digno primaeva nepoti

Gloria

Gloria sumà memor cunctos ex ordine pandam:
Ille: videns Cyprianus erat, quem maximè quodam
Patrem præsuleis coluit carthago tyaris
Præsidiu' hic fidei collumenq' Athanasius ille
Terrar. pretium nostris Hieronymus aris
Summus honos rubeis texit quem Roma galeris
Hic mel nectareo styllans Ambrosiq ore
Tu decus Hypponis fueras cui numinis ardens
Ferbuit Augustine calor, Tu magne Basili
Nisseni, Nanzianzeni nostriq Cyrilli
Artibus insignes et Tu Chrysostomæ docto
Aureq eloquio re et nomine Gregori
Orbis et Urbis amor tum quos cortina recondit
Omnibq arma dedi nostro decernere marte
Pro cælo veraq' fide victoria cunctis, ~~certa fuit~~
Certa fuit fletq meis post qm armabere ~~meis~~ telis
Orbis suspiciet trepidusq' verebit orcus
Hæresis inflicto Thomam præsentiet ictu
Dicta dedit tacitos ingressa recessit
Arte laboratas mira tulit inde sarissas
Et rubeis dt ancile rotis mirabile donum
Non rupes n' ferru' obstat suptile vibrati
Radices penistas teli rimatq acumen
Si clypei specie vultq figuitq amici
Prodest, adversis lapidescere cogitq hostes
Visibus aspectu parmæ sternendus inermi
His iuvenem Regina potens insignibus armat

Aptavit dextras chalybem dedit Ægida lævas
Per caput ambivit lauru sertisq́ revisit
Interea patulis illapsa columba fenestris
Gyrat et ad Thomæ vigiles allabitur aures
Instillatq́ sacras divino flamine dotes
Ille superfusis postquam spiracula veri
Hausit præceptore Deo; didicitq́ gravari
Tempestate fidem, didicit Styx qua arte domet
Quid moror inquit mæstis Ecclesia fatis
Pressa petit, Stygios iterum fataliter orbem
Infestare rogos et recrudescere primos
Hæresis occubitq́ inter præcordia sensi
Quid moror, ibo monet cælum sancita Tonantis
Præcipiunt amor ire iubet, dolor exprimit iras
Quid moror? edocuit numen quo prœlia ritu
Expediat tractare mihi quæ regula pugnæ
Conveniat Regina fave dignissima, cuius
Auspicijs et marte trudes compescere larvas
Ritor vos sociæ reditum convertite meum
Omina fausta alij quærat in bella secundis
Procedant avibus nos hac ductrice columba.
Ire iuvat. tum pauca refert sapientia, vade
Inquit et infirmis solatia porrige morbis.
O iuvenis dilecte Deo nec nostra doloris
Sensu corda vacant mens non ignara malorum
Tangitur. heu faustis iteros styx invida rebus
Bacchatur geminatq́ minas, te coclite Roma

x

Vindice Relligio trux indiget Hercule lerna
Accelera fidei tu murus Aheneus esto
Tecum ego n̄ dubites nostro bellare Gradivo
Nec plura his; redit ille latq Stipate Pronea
Ac arete presignat iter, quà numinis ales
Prævius ante volat nec gressus volvere lentos
Nuper ab expulso rediens peditatus Averno
Obsidia repetita sinit, iam audentior hostis
Quippe ubi ferventes in bella calescere vidit
Christiadas gelidis crebq frigore venenis
Cœperat intensasq́ furor laxare pharetras
Donec concoctum misces discordia virus
Dum conjuratis ministrat contagia mensis
Crevit convivijs rabies et bullijt
Quæ sedit penitis bilis collecta medullis
Erupitq foras docuit styx effera tandem
Devia post captos hominū deliria sensus
Quid sævis possint furijs stultoq́ furore
Vt nimiū graviore ferox, quà deficit orcus
Virtuti feritate nocet vesana furentis
Adresis impietas repetitos classica motus
Rauca cient sævitq assultibus impetq alter.
Desuper arce jugi fors his Vallata periclis
Adversas facies Ecclesia circumspexit
Ingemuit vocisq sonū singultibq arctat:
Ah Thoma promissa salus statuere faventes
Quem Superi nostras columem pro grande ruinas

Quis mora te retrahit tardus quis retinet obex?
Verba dolor truncabat adhuc dum cominus ante
Præsentem se stare videt quem voce requirit
Protinus ille fovet languentia pectora dictis
O decus electæ Virgo Sanctissima Gentis.
Vna salus hominum Virgo, succurre petenti
Quem suus urget amor ne te deterreat horor
Ignarus, ne angor edat curasque lacessant
Pro te o propria largo cum Sanguine vitam
Devoveam lætus potius quam censear unquam
Hanc labem potuisse pati ne viribus illis
Te tuerer quas larga Dei clementia donat
Dixit et inpavidus generosas induit iras
Iusticiæ sumit galeam ipsisque trilicem.
Loricam fidei, clypeo tria spicula iungit
Aggreditur primos cuneos, qua sævius urget
A tergo fluctus, et vis peiore procella
Ingruit armatas suspendunt vela carinas
Obsidionales, properant in classe catervas
Vt medium tetigere Maris tunc acrior arsit
Impetus, arripiunt naves ipsique rudentes,
Expediunt et vela legunt ac cornua summis
Associant malis quatitur concussa tumultu.
Vnda sed effusi dum debachantibus austri
Flatibus impellunt puppes evibrat Aquinas
Contorquens adversa leves in nostra Sarissas
Non errata gravi ferro, se prora tuetur

Audax transadigit cuspis, tabula procellas
Et fluctus terebrata bibunt, sic hausit avara
Scylla fratres tumulavit aquis miscentq arenae
Foedifragi cineres ruptos martis explet Hiatq
Qui statuit graviore fidem sorbere Charybdi
Perfidiae reprobi manes et Naufragus ille ipse
Remex per medias in tartara navigat undas
Nec levo lateri fortuna serenior ardet
Nam qua partitis legionibq anteit error
Congeriemq erebi densis mendatia globis
Praevia deducunt et iam pulsare feroci
Attactu mundana parant, configere Thomas
Egide contentus teredi n utitur hasta
Muta movet, clypei placidis obiectibq umbo
Verberat obtutus varios (mirabile dictu)
Inspexere alis positisq rebellibq armis
Abstractos revocant animos deliria damnant
Errorisq choro profugi licitant adeptum
Supplicibq reditum lachrymis quos saxea firmat
Duricies odiuq tenax nec in Aegide sistunt
Innocui aspectus facies stetit altera parmae
Quam satis e vidisse semel, sine vulnere sensit
Marmoreu per membra gelu, glatiatq inerti
Morte silex riguit sic nesciet unqm gelidus,
Infandis sceleri pietas litare trophaeis
Et iniqua nequitiae vel sontia vincula culpae
Calcata cervice pati. Trepidate fugaces

Monstrorum imbi cedat vexilla receptus
In vestra totus caedem conjurat Aquinas
Adventu dabit ipse necem nunc si furor audet
Decertate saltam. Sed quid certabit in anni
Congressu quem fama necat quasi verbere palmae
Tacta repercussos agitat retro pilula motus
Sic fera sectarum et rabies vix audit: Aquinas
Belliger adventat, quaterent ceu fulmine nubes
Praeteritae repetunt tenebrosa cubilia sedis.
Discite Vesanae fidei servire catervae
Discite quid valeat victor quid possit Aquinas
In cujus praeco laudes dum solvit orbis
Inter vocales raucescit Musa triumphos. Cecini

Odae 7em

De Septem Festivitatibus B. V. Mariae

De Conceptione

Quis Te character doctaque dignitas
Toto Beatam carmine dicet
Quibusne scribi pura Virgo,
Virginibus patiere chartis!

Aurone dives pagina Te ferat
Dum tincta cocco sanguis in alveo
Te

Te pena scribat, gemmeoque
Sudet apex madidatus Hormo
Sculpent ne Cedris grande perennibus
Nomen myrones Artifices Deum
O Cedrus exaltata Coeli
Astra super Libanique colles

Vilescit

Lezihaw omnis Trombski

Vilescit auru dotibus a Tuis
Lucemq in ipsis n habet ignibus
Confusus obrizi pereptat
In tenebris latitare fulgor
Formidat ipsis charta coloribus
Armato et Indu pallet ebur metu
Nitere nec Splendore niti
Audet iners Adamas p sano
Quis nempe se se nobilior tibi
Vel candor aquet, v pretiu Tuo
Compari valori! pulchritudo
Nulla tui decus amulatur
Illustris alto Sol pater æthere
Sed filiar carcere nubium
Captiva Majestas frequenter
Qua generat tenebrat ubra
Virtus electro nobilis, ut simul
Simplex inanes ad paleas amor
Sat pura crystalli Venustas
Sed fragilis facilisq rumpi
Et Margaritis gratia lucidis
Formosa gemis e elegantia
Sed inter ætheris tumultus
Et pelagi generant iras
Regina floru purpureu rosa
Blandis pudore miscet odoribus
Demulcet aspectus at acri
Pungit acu, nocuis severe;
Armata spinis. Et nivis innoces
Postqm calenti Sole peruritur

Limo:

Limosa per coeni illustris
Stagna fuit, fuit at candor
Elucidatq stat speculi jubar
Sed oris uno deperit halitu
Tu tota pulchra, ignava[n]dui
Atq nota rosa carduorum
Expers nec ullis aspera setibus
Inter minoru Sydera Virginu
Regina Virgo, qm nec ima
Dedecorat levis umbra noxa
Tu Sole puro purior igneas
Egressa luces, candidior nive
Luna triuphas Tu coruscis
Splendidior Cynosura Stellis
Electra vincis cœlitus adeo
Electa Virgo sed paleam fugis
Quam rusticari jussus olim
Sporsit Adam Pater innepotes
Et gema veru, Sydere prospero
Et sub sereni plausibus ætheris
Non inter indignatis auras
Dissidiu, rigidasq Sali
Enata rixas, es specula obus
Sed absq nævis cui nihil halitus
Offecit exhalantis orci
Nilq nocent Sceleru vapores
O fervor ardens! ex quibus e amor
Intaminatu dicere Virginem
Jurate mecum Sit nefando
A macula genitalis exlex.

Maria

Maria pbro. Nos miseros premit
Ira nepotes inviolabilis
Edicta pœnæ justa nostri
Lege scelus Nemesis flagellat
Nos pduelles dira necessitas
Jugoq flectit colla rebellium
Vindicta communis ruinæ
Terrigenis inimica postqm
Noverca natis ingenialibus
Preces viretis crediderat dolis
Vulsitq furtivam negata
Fronde dapem nocuosq libans
Pomona fructus illecebrosior
Communicavit lethifero malum
Succo venenatum Marito,
Ille parem Soboli reliquit
Hæreditatem. Sec male perdita
Et peior ipsis progenies Avis
Sapore tabescit parentum
Mille vices meritaq mortem
Sumens opimo p patrimonio
Antiqua fati trudit alea
Errorq per manus recurrit
Egit Adæ luit acta ples.
Sed te supremi consilium Patris
Et a vetustis p vida legibus,
Statuta secernunt quamq
Justiciæ generalis urna
Sorte noveri n patit dolus
Javit seorsim pitiu tuæ
Diploma cælitæ ut atributis
Et Stygio excipiare censu
Augusta nulli subdita debito
Javit voluntas cælitq integre
Concepta Virgo dum Te amica
Eligeret Deq ipse sponsam
Du post tepitem sole meridie
Ingressq horti prata perambulat
Latesq post lapsq gulosus
Par sceleris vocat ad tribunal
Decreta lethi mulcta nocentibq
Damnata diris sæcula casibq
Reos sequebat perenne
Exiliu viridesq lucos
Ultra negatu visere flebili
Sudore vultus et nimio famen
Vitaq solari labore
Restat, humo pariente spinas
Tunc Te tonantis gratia vidicat
A jure culpæ, tunc colubri dolq
Nostraq pastus morte livor
Virgineas timuere plantas
Tunc conterendu subdidit horrini
Serpens averni fœmineo caput
Calcaneo indignans inanes
Insidÿs adivisse morsus.
O Virgo victrix fortiq impiu
Sacris Draconem deprime calcibq

Sortem

Allide

Allide, ne nobis recenti
Exitiũ meditetur astu.

De Præsentatiõe

Satis cruentas crassior hostia
Potavit aras, tollite barbarũ
Morem verecundosq ritus
Non pecudum maculate tabo
Legis vetustæ Relligio tenax
Desiste latum pinguibq instrui
Altare tauris et reponi
Mille sacris holocausta mensis
Cultros et pellas mergere victimis
Cessate Cleri parcite cornibus
Terrere Cælũ contremẽdis
Nec Solymæ reboent juvẽcis
Adeste Mystæ Numinis, integrũ
Vovete Cælo munus et innocens
Accede turba electa Levi
Pende novum Domino tributũ
Subsiste fixo v potius gradu
Nec usitatas attonito vices
Metire vultu State Sacri
Aeditui, patulumq templi
Movete limen. quæ venit Hostia
Terquina scandens saxa fabulat
Vovet Creatori se ipsã
Sponte Deo tenuitq dextra
Tra:

Trahente duci; tardius Orphanos
Festina pullos tædia concitant
Sequunt et ad nidos relictos
Ac viduas pperare Matres
Non tã citato cervus anhelitu
Dum exæstuanti ferbuit a Siti
Torrentiũ ad fontes aquarũ
Accelerat per opaca Sylvæ
Seu hæc ad aras tendit alacribq
Colũba pennis flamine Spiritus
Quo librat illã ut Charitatis
In medio requiescat igne
Et iam calentes amplius expleat
Non thus acerras, nec vapor infoco
Fumet Sabæus non adores
Terra cremet Nabathea partus,
Hæc suavitatem Myrrha fragrãtiæ
Electa fundet, suaveolentia
Incensũ nõ fument odorem
Fasciculus dabit ista Myrrhæ
Et si Ministræ Sacrificantium
Manq cruorem largius hauriant
Bovq pingves liberalis
Centurias Hecatumba mactet
Hæc vincet omẽs hostia victimas
Hujq beatis captus odoribus
Cælũ relinquet ex profunda
Vale tonans habitabit hospes
Huic olympus nõ reperit parem
Serena quamvis Sydera victimet
Et

x

Et totus extinctis Planetis
Zodiacus velit imolari
Hinc si bicornes offerat arietes
Et inde flamis ardeat Astrifer
Taurus ambustus crematur
Stellifero capricornus igne
Non udus aer pennigeros licet
Greges canendum colligat alitum
Totalis incensum, volverum
Aucupio famuletur aura
Non ima tellus, de proprio licet
Litabit haustis viscere fructibus
Et se intributum dedicabit
Primigeno spoliata partu
Quid quid creatum est hac minus hostiâ
Nihil portat æther, nil freta, nil humus
Aequale nil aura universa
Nil parient elementa compar
Vos Sancta Sanctorum atria pandere
Iubete Mystas vela reducite
Inter deauratos Maria
Considerat Cherubim lacertos
Haec teste Sancti fæderis altior
Et major Vrnâ, non superas dapes
Virgâq frondentem, beato
Arca sinu feret ista numen
Haec mensa missum desuper igneis
Libamen astris bajula deferet
Litabit haec fructu Angelorum
Propo:

Proposito gravidata Pane
~~In ethnici~~

In Anuntiatione

O Diva Magni magna Pares Dei
Quid tam profundas regna modestius
Servitans et Ancillam Maria
Mitte humilis famulare nomen
Fatere Reginam et Dominam Poli
Dum Te afflat auspex integer æthere
Virtute fæcunda tibique
Spiritus adveniens obumbrat
Contenta census paupere si licet
Nec fulva terras frustra metallina
Largosque proventus opima
Merce legis nec opes superbas
Includis arcto cardine Lydios
Quavis in auro non tibi depluat
Pactolus, advehat pensum
Geminifero satur imbre Ganges
Quavis nec amplos prodigia potigat
Longinqua fundos, vomere ferreo
Nec mille sub jungis iuvencos
Arva secant speciosa Tauri
Nec pressa gradi, mole seris crepet
Infarta largis Serenia mercibus
Sed pauper excultu nitore
Et tenuis vigeat supellex
Tamen potentum regna potentior
Regina vincis ditior eminens
Honore

Honore fortunaq́ Regum,
Plus feminis opulenta mundis
Et quæ superbum in opulentia
Quis valorem subdit honoribus.
Quæ non Tuis plantis subacto
Divitiæ reverent auro
Quæ dignitatum frons super eminens
Fastusq́ et altas erigit arrogans
Cervice cristas quæ Tuorum
Sola pudum minor esse nollet
Quis tam levato surgit apex gradu
Tuas ne ad aras cernuus accubet
Quæ non honoris celsitudo
Obsequiis Tibi proruta sentit
Turrita Regum cerne Palatia
Et fastuosas marmore Regias
Placare Te sibi Patronam
Supplicibus satagunt querelis
Subnixa cætum pegmata basibus
Tronumq́ vertex Imperialium
Acclinat elatas curules
Et solii trabeata flectit
Fortuna fasces, militat ad Tuos
Nutus Potentum sors facilis duca
Tibi togatæ purpurarum
Induviæ Tibi sceptra paret
Multæ thesauros divitias, opes.
Et congregarunt prædia filiæ

Sed

Sed Tu super gressa universas.
Monte Sion, Solymisq́ natæ
Te pulchriorem sydere viderant
Et ter beatam carmine dixerant
Lætaq́ Reginæ sonantes
Voce Tuas cecinêre laudes
Ancilla non Tu pauper es acingos
Vel ipse quando particulam Tuæ
Substantiæ sumit tegendum
Corporeo Deus involucro
Ancilla non es nec vacuam Tibi
Inane gignit pauperiem nihil
Dum plena gratiæ vocaris
Et Dominus manet Ille Tecum,
Cui sphæra supplex servit et omnia
Creata parent stelliferi cui
Axes olympi et altus æther
Cum famula regione servit
Ancilla non es Te Seraphim potentes
Te Principatus, cæligenæ Throni
Virtus. Potestates et omnis
Angelici series senatus
Magnam suarum dicere Principem
Amat cohortum Te generatio
Et gens beatam dicit omnis.
Illa Vetus Genesis Priorum
Te sæculorum voce Prophetica
Te sera nostro clarius approbat
Ætas futuro Te Beatam
Posteritas geminabit ævo

Dicent

Dicent remotis finibq Insulas;
Et exul Orbis, Barbara Japonu
Tyrânis audivit Beatam
Audit aralis niger audit indq
Io Imperatrix longius Evola
Plus Nomen ultra porrige, Thracius
Te noscat Hæmus ante plantas
Odrysij Stupeant Planetæ

De Visitatione

Abrumpe nervos et modulamina
Inculta buxq nil popularibus
Iuvat recordari Camænis;
Victa Chelijs meliore cãtu
Non Musa nervo consona subpari
Indocta plectro ñ Polyhymnia
Alludet æquali canora
Phœbe licet cytharœde tactu
Intensiori barbitos ad gemat
Crepentq tacto stamina pectine,
Et rupta convoluant frequẽtes
Fila, manu feriente nodos
Et si Hyppocrenen largius hauriat
Plenamq venã potet Amystide
Tamen se rudissĩ queretur
Svave nihil resonare Phœbus
Audite blandi cantica labij
Dulces et oris mellifluì sonos
Quam læta consentu Senilis
Elisa:

Elisabeth sonuere tecta
Audite gratũ qm cecinit mel.
Ae Zacharias caniciẽ Senis,
Et voce juga ppiquas
Svavis olor, recreavit aures
Colũba venit ñ lugubres geme.
Testata questq, iubilat alitis
Clamore, bladior Supernis
Cælituũ melior choraulis
Eqm steterũt attoni lares
Tors celeres agitare motus
Quatq penates detinuit stupor
Quis sensq admirantis æthræ?
Invisere Cæli forsan alacrius
Iuevere pronq sydera transitu
Et otyori ducta passu
Lunatitos pperavit Orbes
Post qm Maria iubila sẽserat
Siccavit udas vox Illa Pleades
Nec lacrymarũ rore saltẽ
In liquido madũere luctu
Gaudens Orion risit et hispicas
E fronte tristi se posuit minas
Festina subsultans Bootes
Plaustra, boves hilariq duxi.
Temona tractu, flante Favoni
Descendit aura plausibili s.
Ut alta percovexa Cæli
Dissereret, Superisq Carmen
Afflaret oris. concava mõtiũ
Saxis

Saxis receptos reddiderat sonos
Irrita vocali recursu
Transiliens juga pressit echo
Dixit Maria consona cãtico
Responsa rupes Virgineũ simul
Montana Judaæ et psũdæ
Magnificat cecinere valles,
Tunc ipsa saxi vis adamãtina
Mollita cantu, subsiliijt lapis
Porrectꝰ in sublime, lætis
Verticibꝰ tremuere cautes
Accendit ignes frigidior silex
Placata fulvas deposuit iubas
Et fulmen irati leæna
Juste supercilij reiecit
Tunc forte tellus excita gaudio
Alacriores partubꝰ edidit,
Fructꝰ repentinisq́ flores
Induvijs viruere campi
Stellata cæli regna relinquerant
Abblandientes cælituũ chori
Et sæpe tentarũt Maria
Metra suis imitanda metris.
Visore plectris sidus eburneũ
Frequentiores cælica barbitos
Respondit ad tactus alacris
Mille modos geminavit æther
Oblita

Oblita tygris Threyciæ chelys
Sonos et ipsũ sperneret orphea
Ad sistra subsultare vatis
Ismarij Geta nollet ursis.
Thebana rupes respueret suũ
Sequi Poëtam, nil cytharæ sono
Vocasset amphion minaces,
Despicierent scopuli vocatē.
Vix lætꝰ intra pectora Virginis
Exultat almo spiritꝰ in Deo
Obmutuit mox chorda cæli
Angelicæ tacuere voces.
Io Triũphe! Nomine ꝓprio
Io dat infans Elisabeth sinu
Plauditq́ victrici Maria
Subsiliens utero, Joannes
Quid nostra Clio sistra crepat adhuc
Cedamus et nos sub pede Virginis
Attrita, blandũ dulciori
Nostra melos canet arta buxus.

De Purificãne

Quò quò expeditos Virgo Puerpera
Molire passus, quo tua progredi
Te causa jussit pusione
Ingerulis radiate dextris
An forte Divinæ atra gloriæ
Sacrumq́ Templi limen et ostia
Subibis, oblatura partus
Primitias veterisq́ Mater.
Lustrãda

[illegible] Dominæ

Lustrâda, ritu sed cui debitum
Pendes, tributû votaq Numini
Votû quod offeri paratur
Ipse Deus redimendus haud est
A lege Dicis ipse satis sibi
Est grâde munus; nec tua puritas
Egena lustrari, Sereno
Splendidius nitet illa Phœbo
Clarisq cœli purior ignibus
Nunqm lugubri nube notabilis
Elucet haud ullis tenebris
Vel minimo violanda nævo
Dives metallis aut adamantibus
Non spr una fronte micat color
Nec spr in gemmis eodem
Splendor adest Speciesq vultus
Aurû vetusto dente voratior
Rubigo rodit, debet ab ignibus
Fornace succensa probari
Flammigero poliendû ab æstu
Torrens fluenti gurgite perspicax
Et lenis undas vitrea puritas
Frequenter in turpe paludis
Degenerat viciata limum
Et expiari debet, inutili
Purganda cœno perdit imaginem
Formosa thetis perditaq
Illa potest renovare formam.

Pæstana Chloris, v Babilonias
Heras voluptas aere pensilis
Juloq Splendescens metallo
Altior nemus et vireta
Vestita largè fructibus aureis
Possût inertes gignite carduos
Dumeta pullulant venustis
Mixta rosis niveisq Spinas
Queût propinquas cingere lilia
Vigil coloni sed manus excolit
Cultû ter infestusq rastris
Ter nimius labor occat horti
Cœli micâtes Sydera tetrici
Claudût atro Vespere nubili
Nigras nocturnis Olympus
Funeribus tumulatq umbras
Donec reversis Phosphorus igni
Orbi rubentem reddiderit Diem
Novusq Stellatas curules
Lustret Deus fugiente nocte.
Sed Tu metallis carior aureis
Nulla moveris læsa rubigine
Haut è necesse ut Sanctiori
Ante faces poliare flamma
Signatus es fons turbibus attamen
Culpa negaris sordibus infici
Quid ergo lustrari requirat
Integritas Tua labis expers,
Conclusus hortus sis licet, innocens
Ubi Agnus inter lilia pascit

Nuqm

Pesta

Nunqm sed in Spinas inertes
Et tribulos vacuasq fructu
Excrescit herbas de roseis pudor
Te candor albis vestit odoribq
Florescit in Te pura virtus
Nil alio reparãda cultu
Dicere Cælum qd Deus incolit
Dicere Cælum sed nebulis procul
In nube pulsis, nil egenum
Quod radijs nova lux serenet
Dicere Templu Numinis attamen
Nunqm profana vi temerabile
Ritu nec antiquo expiãdu,
Ad veteru documenta legu
Quas culpa florem demit honoribq
Intaminatu quas minuunt Decq
Delicta? quo rubens pudoris
Virginei rosa marcet æstu?
Potest Quirinas flama perenniter
Accensa Veste sub vigili foco
Frequenter extingvi favillis
Et cineri insepelire flamam.
Tuis medullis insita Charitas
Deiq flagrans pectq amoribq
Potest nec extingvi nec uqm
Frigidior valet esse fervor
Et ante partu Virgo inviolabili
Inventa partu Virgo, Deiparq
Post Virgo partu Materuna
Numinis et sine labe Virgo
Quid ergo ritu moreq pristino
Mali parẽtu nescia pristini
Lustranda templi Sanctiores
Constitui petis inter aras
An Te mitratus Sanctificet Suo
Voto sacerdos atq biverticis
Honor Tyaræ ipsa quẽ Tu
Sanctificas meliore Christi
An Sacra Templi limina cõsecret
Qua Sãctiori Numine consecras
Quibq sub humana latentem
Carne Deu sua Mater infers
Quid fulgurantes Mysta levabit faces
An forte Lunam accende lampades
Queant minores, an minuta
Irradient simul astra Solem
An ille candor purificabit
Cui sola victum dedere puritas
Coacta primatum fatetur
Inde dari sibi puritatem.
Sed hæc modesti gloria pectoris
Servare leges legibus eximi
Quid mirer? et infans Iudem,
Quando subit Deus ipse cæsu.

De Assumptione

Sublimis

Sublimis ergo Diva volubiles
Ibis per auras? ibis in arduos
Alnes Olympi, flebilesq
Terrigenas o humu relinques
Qua Te librabit penna volatili
Instructa passu, num volucru levi
Subnix pcedes lacerto
Aut Rutilu trahet ales axem
Sed quid iugales plumigeri iuvent
Quibq ppinqua vix licet aera
Subire frigiduq inane
Vix celeri superare nisu
Velociores an Tibi brachia
Sternent et alas Diva Favony
Festing, an labante pennas
Remigio fluitabit Auster
Aptu nec ipsis flatibq estiter
Vltra? Supernis ibis ethesijs
Regina celsior, calorem
Inferior Tibi subdet æther
Tenet minore Luna minor gradu
Vltra nitentis sydera Cynthiæ
Tendes, quid ergo Te bicorni
Luce Vehat radiata Phæbe
Excede claris Phæbe curulibus
Hunc retroactis essedæ duc rotis
Vt portet ascensu Mariæ
Per rutilos Tua rheda Cælos
Stipator arctis alipedes reges
Auriga frenis, Tu famulabere
Et

Et Imperatrici Mariæ.
Pone latus pedes ibis ad stes.
Aut siste curru n Tua pvolat
Illuc citatis orbita cursibus, ?
Quo Virgo pertinget; negatu
Ire Tibi subit illa regnum
Et altioris limina Patriæ.
Qua fine Callu surgit in ultimo
Metas et extremas olympq
Empyrea super arce figit
Transibit ignes ætheris ardui
Producta penna ppete gloriæ
Nec ala, nec ales nec aurq
Libret eam, vehet ipsa virtq
Sed Diva terris quid celer avolas
Quid Mater (echeu) deseris orphanos
Et nos quia includi feroces
Barbarie Sinis inter hostes
Ibis quieta pacis in otia
Per sæculoru n remeabiles
Ætate nulla terminadis
Delicijs fruitura tractus ?
At quotin nostris agmina luctuu
Adversa rebq, qua vigil excubat
In nostra cojuratq Orcus,
Fata minax. dolor instat oni
A parte lictor; detonat indiq
Procella lethi dira necessitas
Incubi Orbi et inter udos
Vita gemit lacrimosa fletq
Quis naufraganti porriget anchoras

Portuq

Portuq; mūdoq; quas Clypeo teget
Tutela, si terris relictis
Insuperas fugis usq; sedes
Ah siste passū Diva, miserrimo
Solamen orbi Te lacrymabiles
Mortaliū fletq; retardent
Te querulus remoretur clamor
Aut destinatū si lubet aggredi
Iter nec ullas Te retrahunt moras
I. nil moramur, nos eodē
Sed comites trahe Virgo Tecū
Adstringe plantis nos famulos Tuis
Quo Virgo duces ibimus, ibimus,.
Splendoris ad Tui Serenum
Sole Athomi rapiemur instar
Si nostra durus cōglaciat Chalybs
Geluq; stringit pectora ferreum
Magnetis affectu trahenti
Cum rigidas rape corda fibris
Ah quis volatq; atq; vagu dabit,
Pennas columbas? cui liceat cita?
Per astra sectari Maria
Iam iam hilares superavit axes
Eheu recedente lacrymis sequor,
Frustra et querelis, mœsta quid imoror
Tanti doloris præda, Tecum
O utinam rapias Clientem.

De Nativitate B.V.M.

Natale festiū carmen ab ignibus
Ardet corusco qui radiant polo
Ad Nazarenas quādo cunas
Virgineo rutilant in ortu
Sed ipsa Virgo Stella magis suo
Illustris ortu fulgurat oīa
Quam si serenatis sandem
Irradient Phætontis flammis astra
Hæc sancta Phœbe clarius emicat
Splendore Phœbi, lumen adaugeat
Victoq; qmvis hic nitori
Tergemina super addat ignes
Hæc mille cœlo Iudice Phosphoros
Aurora, vincitq; fieri Hesperq;
Nescivit occasū nec ulla
Vesper eam comitatq; umbra
Iam nō coruscus cæcutientibq;
Reddit serenū Sol animis diem
Hæc Stella mentiū tenebras
Ingenij fugat atq; noctes
Caliginosos nemo per ambitq;
Rerūq; noctes erret ut edita
Recenter, infanti requirat
Promeritū reperire Nomen.
Nec astra quidqm dignius adferet
Nec terra quæsitu sedula provido
Depromet aptū Nomen ipsa
Nomen erit Sibi par Maria.
Huic nempe natæ qd Genethliacū
Signare possit sidus horoscopius
Natale velquas audebit illi
Stella suum insinuare ~~suum~~ Nomen:

[...]LIOTEKA [...]W.B.

Quando Serena fronte micantium
Praeclara vicit Lumina Siderum
Virtute et astrorum mirtores
Dum titulos Superavit Illa
Dumque Illa praesens auderat Tonanti
Quando librabat pondere Machinam
Dum prepararet, caelum et altos
Cardinibus stabilitet Orbes
Quod Nomen Illi vilior eruet
Telo profundi pulveris e Sinu
Riphaea per montana quamvis
Auri vomos fodiat recessus
Si nempe mentem dicere destinet
Respondet: altae non steterunt adhuc
Tellure moles, ante montes
Parturiebar ego, ante colles.
Si forte fontem nominet, aureis
Carum fluentis cuius in alveo
Vel dives auro, vel coruscis
Vita natat pretiosa gemis
Sed Ipsa signatum esse fatebitur
Se Virgo fontem non violabili
Aeternus aeterni sigillo
Quem dignitas Patris obligavit
Et Ipse fixis attonitus Polus,
Subsistit astris, cardine pedulo
Suspensus admiratur aether
Terra stupet, meritoque quaerit
Quae est Ista? nec scit promere debitum
Aequamque tantis Nomen honoribus
Nec

Nec terra suppares nec aether
Inveniunt titulos Mariae
Serenioris Sydere Cynthiae
Adumbrat illam, signat imagine
Pallentis argento, Serenae
Assimilans pretioque Lunae.
Sed quare caelum propria Nomina
Mihi Beatam dicere sufficit,
Te Virgo Matrem imoque multum,
Quam ed superi genitrix tonantis
Maria! Nomen dives egentibus
Maria Nomen dulce clientibus
Nomen quod asservet medullam,
Nomen ut os geminet Maria

Cecini.

OBLIGATIO
Libertatis Facultatis Poëticæ Pro Corona Anni decursus Hymnus SS. Ambrosii et Augustini Carmine Explicatus

Te Deum laudat Dominumque supplex
Musa submisso profitetur ore
Te Patrem æternum veneratur omnis
Machina Terras

Omnium divus chorus Angelorum
Et potestates simul universas
Cherubim clamat Tibi Seraphimque
Voce perenni

Sanctus es Sanctus, super omne Sanctus
Arbiter rerum, Dominus, Deusque
Sabaoth Cœlum Tua complet atque
Gloria terras

Sacra Te laudat rota Apostolorum
Te Prophetarum numerosus ordo
Martyrum cantat Tibi candidatus
Exercitus ore

Te per immensas spatiosæ terræ
Arva, Te cœtus colit orthodoxus

Gloria summum colit æviternum
Ecclesia Patrem
Ac Tibi æquale Pater Almæ natum
Spiritum Sanctum quoq; Tu Supremæ
Claustra dignatus subysse puram
Sumere Carnem
Morte devicta domitisq; lethi
Virib9, turba reseras fideli
Regna Cælorum Patriæq; monstras
Limen adire
Te coruscãtes locat inter arces
Summus adextris Pater assidentem
Tu reus Iudex metuendg olim
Crederis orbi
Subveni quæso famulis redemptos
Quos tuus sanguis sibi vindicavit
Fac ut astrorum numerent inter
Nomina Divi
Fac Tuum salvum populum piosq;
Cætui confer benedictionem
Gratiam justis rege eos, honore
Tolle perenni
Singulis laudem canimg diebus
Nomen æternum colimg reatus
Hoc die imuni sine labe puros
Christe tuêre
Arbiter clemens miserere nostri
Fons tua nobis miserationis
Profluat fido Tibi spes salutis
Non cadet uqm

Cele

Celeusma,

Quo Classis humanitatis ad portū laboris appellens. Purissimæ absq labe originali cōceptæ V. M. dedicatur.

Cessate fluctus. Blandior æquora
Æthesiarū lambat amœnitas
Pronisq succolet austris
Vecta ratis subitura portus
Pridem petitos nunc polyc~~timna~~ himnia
Votiva plectro lude Celeusmata
Iam saxa fatalesq ponti
Præteriit vaga cymba cautes
Evita sors e ite pericula
Depræliantum turbine fluctuū
Littus coronatū carina
Et stabiles tetigere metus
Iam serta rostris iam viridis liget
Corona puppes vicimq et retro
Sirtes latrantesq scyllas
Ancipitis mala monstra ponti
Phœbea pindi turba reliquimus
Sub Mariano tuta ubi militat
Umbone Musa gratiarum
Præsidio Clypeata forti
Proinde rostro portus et anchora

Virgo

Virgo labori Te juvat Auspice
Capisse sub Tuis juvabit
Auspicijs dare serta fini
Struxisse mollem cespite florido
Iuvabit aram Virgineq decus
Insigne Nominis qum inubret
Lauriere rosa mixta frondi
Hic iam canoris functa laboribus
Lassata fas appendere barbita
Hic metra votivasq honori
Virgineo geminare laudes
O qua beatis dives adoreis
Secura votis nosceris anchora
Portuq felicem salutis
Remidibus struis inter aquor
Quid quid sonoro pectine lusimus
Inter nivosi culmina Carpati
Suppliciter sternetur infra
Virgo Tuas opus ante plantas.

Ad M. D. G. B. V. M. et
O. SS. Honorem

LIBERTAS SOLUTA CHRISTO SERVATORI

Votum.

Tibi se totâ devovet
Devota tuis obsequijs
Soluta
Et Majestati Divinæ obligatissima
Libertas
Assertor libertatis humanæ
Reparator et repertor Salutis perditæ
Vindex integritatis nostræ,
Christe Iesu.
Iisdem Vinculis à Te mancipari vult
Quibus olim illigatus absolvisti reatum hominis
Ut his vincta, invicta, compedita expeditior evadat.
A Te Subjugari desiderat,
Quia Iugum tuum Suave
Relinquimus pileatæ Romæ libertatem
Nolumus ad pileos vocari
Quia à Te promovemur ad Coronam

Regis

Reges, Si Tui Famuli
Quippe
Servire tibi regnare e
Imperia, Rege, Guberna,
Praeceptis, Jussisq, beneplacitis.
Serviat licet Imperialibus Sceptris oppressa
Quiritum Libertas;
Nostra libere ragnabit Sub Imperio
Quando Tu sedes ad clavum Imperij
Cruci acclavatus
Sanguine purpuratq
Spinis coronatus
Imperator.

Imperia.

Ante Signane Divinissime!
Quidquid praeceperis exequemur
Voluntate ipsam offerimus
Ut voluntarij tua signa sequamur

Rege.

Potentissime caeli terrarumq Rector!
Lingua ut Tuis resonet eloquijs
Manu ut chartar nivibq Styli, candore Sermonis, puritatem, Verbor infundat innocentia.
Pena ut sit calamq velociter Scribentis.
Gressq, ut viam mandator tuor currant.

Guber:

Guberna.
Justissime rerũ Arbiter
Intellectũ ut vera intelligat
Cogitatum ut Tua bene placita apprehendat
Reminiscentiã ut beneficior. tuor. vivat memor
Tu Magister optime
Libertati concede facultatẽ
Nos et da libertatem
Pro Votivo Anathemate
Corda et affectus Cruci Tuã appẽdimus
VERBO
Verba, cogitata et facta conseoramus

Votivum Anathema

B.V.M. sine labe Conceptæ
Pro Securitate et Successu
Libertatis Solutæ,
Sub Tuũ confugimus Præsidiũ Sancta Dei Genitrix
Cælorum, Regina
Terrarũ Imperatrix,
Illibatè cocepta Virgo
Maria
Ut absolvamur liberi

Tu

Tu à periculis cūctis libera nos.
Cujq fructq, nos à luctu liberari credimq
Vt liberemur soluti.
Tu
Culpis solutos effice,
Quā
Damnatis libertatis
Facta ē occasio
Solve vincla reis
Protractā noxarū catenā
Abrumpe:
Nodos arduitatum
Evolve
Implicatā difficultatem
Explica
Inter Labyrintheos anfractus
Filū et manum
Porrige.
Profer lumen Pacis
Aurora serenissima!
Ne habitemus in Regione umbrā mortis
Exorere
Stella Maris et Pharos Illustrissima
Vt Duce Splendore Tuo

Secūda

Secuda nobis faveat ~~vivificat~~ verificatio
Tibi libertatem nostrā includimg
O Turris David
Tuo secure protegemur præsidio
In quo mille hinc inde clypei
Est omnis pendet fortium armatura

Iura Libertatis Solutæ
De Periodis

Partes periodi ex quibg tota conficitur
Sunt Duæ
Incisum et Membrum
Incisū vel Coma. ē pars periodi brevior membro.
Ascendit ad Decē descendit ad unā Syllabā. vt Vivit, fac
Incisū fit Dupliciter vel
Componit enim membrū v n̄ componit, si componit, v sic
pars membri n̄ habet Sensū perfectū. Vel ut fac
Fac nisi cogi vellis. Si n̄ componit sed vice subit membri,
sensū habet perfectū: Statī casibg. Membrū q̄ colon.
Est pars Periodi perfectior inciso.
Extinditz ad viginti Syllabas infra decē n̄ descendit.
Membrū fit dupliciter v Componit Periodū v n̄ cōponit.

Si com

Si componit v Si ē pars Periodi Sensu perfecto caret. ut:
Si te horror inferni à peccato n̄ retrahit. Si n̄ componit
sed uni Membrem Periodū efficit, Sensū perfectū habet,
ut n̄ quelibet horror Inferni à peccato retrahit.

Membrū Duplex

Simplex et Compositum.

Simplex, qd sine incisis fit. Vt: homo sæpè metitꝫ
Compositū qd Comatibꝰ et Incisis cōstat. ut:
Frons, oculi, vultꝰ persæpè mentiuntꝫ
Membrū ab Inciso differt Solo Syllabarū numero
Periodꝰ Græce. Latinè circuitꝰ, ambitꝰ comprehensio,
continuatio, cōnexio. Est oratio ex Incisis et membris
composita Sensū perfectū exhibens.

Duplices st Periodi

Aliæ propriæ, sive rotūdæ, Quadratæ.
Aliæ impropriæ sive fusæ Volubiles.

Periodi Propriæ st Quatuor

Scilt, Vnimembris, Bimembris Trimēbris Quadrimēbris.
Græcè Monocolos, Dicolos, Tricolos, Tetracolos.
Vnimembris ē Periodꝰ quæ uno membro tātū constat. ut:
Ad Sūma honorū Subselia pvirtutis itꝫ Saorariū.
Bimembris ē quæ ex duobus membris cōficitꝫ. ut: facile
iratū placabit numen, qui lachrymarū imbribꝰ deformitatē eluit
culpæ.

Hæc

Hæc Periodus dividitur in Isocolon et Anisson
Isocolos est quando utrumque membrum æquali Syllabarum numero constat. Ut: multas rerum natura mortis vias aperuit et multis itineribus fata decurrunt, viam
Inisos est cum unum membrum altero minus est.
Anisos dividitur in Macrocolon et Micron,
Macrocolos est in qua primum membrum breve est posterius longum.
Myxros in qua primum membrum longius est quam posterius.
Trimembris, est quæ ex tribus membris constat. ut: nemo felicius absolvit Vitæ curriculum quam qui fluxas calcavit divitias et omnibus Sæculi illecebris Valedixit.
Hæc Periodus dividitur in Isopleuron et Isochelin, Isopleuros est cum omnia tria membra sunt fere æqualia numero Syllabarum
Quadrimembris est quæ ex quatuor membris conficitur. ut: si unquam humanæ mentes æternæ recogitarent gloriam, et iminentem humanarum rerum pensarent vicissitudinem, non ita humanis inhiarent opibus, quinimo cuncta terrena cum Doctore Gentium arbitrarentur ut Stercora.

Impropriæ Periodi sunt 5.

Schinotenes, Periodus, Pneumatica, Periodica, Circumductio, Pneuma Tasis,
Schinotenes est Periodus unimembris longissima, seu colon prolixum et inmodum longi funis extensum, fit autem dupliciter.
1mo. Hyperbaton seu Traiectione verbi et interiectione.

Alterius

Alterius vel plurium membrorum. ut: Ebrietas ingentia homini bona illam rationem, quâ ab omnibus brutis animalibus distinguitur, illud lumen supernaturale, mentis illam honestatem illam pondentiam in augendo aufert.

2do. Fit cum unicum membrum incisis distinctum protenditur. ut: Tu clementissime Deus actionum nostrarum Inspector, intentionum, ponderator factorum Arbiter. Ubique praesens, ubique potens, verbis, factis, cogitationibus attendis.

Nota Schinotete actu unimembre, potestate plurimembre est.

Periodus Pneumatica. est quae duobus vel tribus vel 4or Membris constat, sed prolepsis et Schinotenicae longitudinis. ut: frustra laboriosis conatibus, ardentibus studiis, Sordidioribus votis evanidas insectamur rerum species. si minus optato affectu ad perrenia vitae aeternitatis atria pigriores respitamus testudines.

Periodica Circumductio. Est quae habet similitudinem Periodi, sed condiciones requisitas, ad propriè dictam Periodum non habet.

Fit autem Tripliciter.

1mo Vel Non ligantur Prothases, et Apodoses.

2do Vel Non est sufficiens Membrum longitudo.

3tio Vel Plura ponuntur Membra quam ad Periodum requiruntur. ut: Stude discas et disce ut sapias ne rudis sis eruditionem sectare.

Pneuma

Pneuma. Est illa oratio quæ membris et Incisis adeò abundat ut etiã Spiritus et latera dicentes Oratoris vix sufficiat. habet autẽ duas partes.

1ma e Diania, sive intentio, sive propositio sive Protasis.
2da e Epilogus, sive cõclusio, sive Apodosis quæ brevior e qm propositio. ut: Quo quis audaciore magnanimitate vitia oppugnaverit, quo fortius cum hoste totius humanitatis decertaverit, quo longius in via virtutis ac perfectionis processerit, et operosius carnis licẽtia Mundi blandimenda superaverit, eò majora in beatudinis emporio æternitatis domicilio capescẽt præmia.

Thesis e longissima Periodi forma hoc tãtũ differt à Pneumate. quia et propositionẽ et cõclusionem in longitudine æquali habet. ut: Si aliquãdo Stolidus mortaliũ error mundanæ felicitatis vanitatẽ pernitiori penetraret oculo, Si recogitaret qntis subjaceat discriminibus effuso sudoris diluvio cõparatæ opes quibus imitator casibus dignitaria fortunæ subselia nuqm transeuntiu fallatis mundi captaret aurã, neq tanta importunitate fatigaret Animã, ut electoralibus calculorũ suffragijs dignitatibus destinaretur candidatus.

Notãdum 1mo ex vario dicẽdi modo certas oriri

Styli

Styli differentias.
Alia enim dicitur oratio comatica, alia membratica alia Periodica.
Periodica oratio quando Membra Periodi inter se colligantur.
Membratica oratio est quando Membra nullis particulis conectuntur.
Et hic vocatur Stylus concisus.
Comatica oratio est, quae ex pluribus conficitur Comatibus.
Notandum 2do non semper opus esse ut membra sint nimiae magnitudinis cum possint esse breviora;
Notandum 3tio. Ibi constitui Membrum ubi est enuntiatio Dialectica illa vero enuntiatio Dialectica dicitur Scilicet verbum cum suo casu cum nomine et alijs accidentibus.
Notandum 4to Ut sit unum Membrum, debet esse verbum finiti modi;
Notandum quinto particulas esse inveniendas ad connexionem Periodorum. quales sunt quamquam serenissime. & Tamen & nemo est. & Quidquid qui totum quamvis nihilominus usque donet. & Tamdiu, quo ad, toties, quoties, si quando nunc certe tantum ut etiam tantum quantum antequam non minus quam nunquam nisi etsi tamen propterea quam

De Tropis

Tropus est Verbi vel sermonis a propria significatione in impropriam cum virtute mutatio.
Tropus deducitur a graeco trepo quod significat muto seu verto
Duplex est Tropus Verbi et sermonis.

Tropus

Tropus sermonis qui fit in sententia.
Tropus verbi est qui fit in uno verbo.
Tropi qui fiunt in uno verbo sunt septem. 7
Methafora, Sinecdoche, Metonimia, Antonomasia, Onomatopœnia, Catachresis, Metalepsis.
Tropi qui fiunt in sententia sunt sex 6
Alegoria, Ironia, Ænigma Periphrasis, Hyperbaton, Hyperbole.
Methafora vel Metaphora Latine: translatio est cum dictio à propria significatione ad impropriam sed similem transfertur.

Fit Metaphora 4or modis.

Primo. Ab animatis ad animata, ut. oblatrans famam proximi.
2do. Ab inanimatis ad inanimata ut pullulant vitia fluit animi.
3tio. Ab animatis ad inanimata ut prata flore redent.
4to. Ab inanimatis ad animata. ut sterilescunt negligentia juvenum ingenia.
Synecdoche Latinè intellectio. est cum unum per aliud intelligitur.

Fit autem 8 modis.

1mo. Cum pars pro toto ponitur. ut. veniam ad limina Regis.
2do Totum pro parte ut plenis bibit flumina laboris ignem excussit è silice.
3tio. Unum pro pluribus ut sarmatata pugnat Turca pacem petit.
4to Plura pro uno ut Augustus Rex mandamus.
5to Speties pro Genere ut Zephyrus pro quovis Vento

Sexto

6to. Genus pro Specie. ut Volucris Polona pro Aquila.
7mo. Antecedentia pro consequentibus, ut vixerunt pro mortui sunt.
8vo Consequentia pro Antecedentibus. ut Fumus pro Igne.
Metonymia sive Hypalage, Lati: Denominatio. Est cum res una per aliam vicinam denominatur. Fit 8 modis. 1mo Inventor pro re inventa, sive Author pro opere. ut Virgilius pro suis Versibus vel opere.
2do Conditor pro re condita. ut: Lechus pro Lechia.
3tio Causa pro effectu. ut ferrum pro ense.
4to Effectus pro causa. ut: Pallida Mors.
5to Continens pro contento. ut Poësis egreditur
6to Contentum pro Continente. ut Remus pro Germania
7mo Posessor pro re possesa. ut. Iam proximus ardet Ucalegon.
8vo Signum pro re Signata, ut raro togata fuit Roma saepius sagum induit.
Antonomasia. est cum Nomen pro nomine permutatur
Hic Tropus fit 5 modis.
1mo Apellativum pro proprio. ut Urbs Roma. Pauper
2do Proprium pro Apellativo. ut Democritus pro Ridiculo Irus
3tio Dignitas Personae pro ipso Nomine. ut Romanus Imperator pro Leopoldo Episcopus Cracoviensis pro Malachowio
4to Definitio Nominis pro nomine ut ars metrice canendi pro Poësi.
5to Dictionis Ethymologia. ut Incrementum pro divo Joseph Filius Columbae pro S. Petro. Filius

4

Filius tonitrui Jacobus.

Itē Anagrāma pro puro nomine. ut laurg pro Ursula.

6to Patria pro ipso Nnē. ut: Mātuang Vates pro Virgilio

7mo Descriptio nnis pro nne. ut: Tutelaris infātiū Dea p Lucina.

8vo Dictū pro dicēte: ut. Me qui avaritiā denominavit, auri sacrā famē pro Virgilio.

Onomatopoia ē fictio Nnis majoris enegiā causa. ut. Vulpecula ganit, paser pippit, infans lallat.

Catachresis ē vocis abusio sive Metaphora liberior. ut. grandis oratio pro longa.

Tropus hic differt à Methaphora qd sit liberior.

Metalepsis ē nnis p nne à remotiore trāsūptio. ut. iam tertia labitz ætas. id ē tertius annus.

Allegoria Lati: Inversio. Est oratio aliud verbis, aliud sensu cōplectens. ut. Jā nos fluctivagū fauste tranavimus æquor, id ē, Jam opus peregimus.

Allegoria ē 3plex

Pura ē cū tota oratio v Periodq Allegoricè exponitz. ut. Jecu habita. id ē attende tibi

Mixta est cū voces allegoricè miscētz sīplicibq. ut Difficile procelosum mūdi pelagq enavigari potest.

Composita ē cū Similitudines aliq cū Allegoria permiscetz. ut Delicias sæculi flexuosū Euripū intellige, qui spumosis sp fluit refluitq undis.

Irronia Lati: Cavillatio, seu irrisio ē cū aliquid cōtrariū ejq intelligitz, qd verbis exponitz.

Huius

Hujus Tropi st 5 species.

1mo Sarcasmus qui est Iocus amarus.

2do Asteismus qui est jocus Urbanus.

3tio Mystorismus qui fit nutu aliquo.

4to Diasyrmus qui fit in colloquio cū adversario.

5to Charientismus quo dura mitigatur verba.

Periphrasis Lati: Circuitio ē id qd uno v paucioribus verbis exponi poterat pluribus explicatur: ut. Iste
Dives homo posesi quidquid fluvijs evolvitur auri.
Quidquid luce procul Venas rimata sequaces.
Abdita Pallatis fodit solertia Bessi posidet

De Sono Ænigma ē obscura Allegoria cujus sensū per aliquā verò similitudinem exponimus. ut; nemo videt nisi qui claudit oculos; et fecit me Pater, n' genuit, Mater id ē Adam.

Hypbaton Latinè trāsgressio. ē dictionū pptor elegātiā trajectio.

Fit autem duobus modis.

1mo Perversione cū id qd in oratione antecedere debuit ~~im~~mediatè subjcitur. ut quid de rebus mecum.

2do Trajectione sive transpositione cū voces extra cōstructionis ordinē colloquātur. ut sine armis triūphat virtus ubiq;

Hipbole lati: superlatio ē rei supra fidē expositio et fit 2citer.

1mo. Augēdo re. ut. Calū ipsū gloria attigisti vertice.

2do Minuendo rem. ut. eo clarior virtus, quo obscurior latitat.

De Figuris.

Figura ē quedam cōformatio sermonis remota à cōmuni

39

comuni et primum se offerente sermone.
Differt à Tropo quia hic in translatis tātū verbis figura simul in proprijs ac translatis consistit.
Figuræ et Tropi in uno verbo differunt ab illis qui fiūt in pluribq verbis.
Quia si tollatr verbū etiā tropus ē figura quæ fit in uno verbo tollitr.
Qui vero Tropi in pluribq fiūt verbis etiā sublato verbo manēt integri.

Figuræ Duplices

Aliæ in verbo, aliæ in Sententia.
Figura verbor. ē quæ ex certis cōficitr vocibq quibq sublatis etiām ipsa perit.

Figuræ verbor. fiūt 3bq modis

1mo Adjectione qndo eadē dictio sæpius in oratione iteratr.
2do. Detractione cū aliqua vox in orōne omittitr quæ poterat imponi.
3tio. Similitudine. qndo eadē dictiones variatr et efficiut suis similitudinē.

Figuræ verbor. p adjectionē.

Sunt 9: Repetitio, Cōversio, Complexio, Conduplicatio, Congregatio, Gradatio, Incrementū, Traductio, Multicopula.
Repetitio G: Anaphora ē cū ab eodē verbo inhoantr comata v membra, v periodi, ut rarq ē qui Cælū respiciat, rarq ē qui terrā despiceat rarq ē, qui ad Deū collimet.
Conversio Græ: Antistrophe ē cū in ijdē verbū desinut comata v membra v periodi, ut quis quis needū excecatq es mūdi dolos recogitat brevitatē vitæ recogitat Cæli perenēs delicias recogita.

Complexio

Complexio Græ: Symploce ē quã repeticionis et coversionis figurã cõprehendit, hoc ē qñdo in membris v periodis primũ et ultimũ repetitꝫ membrũ verbũ, ut quid prodest vanitatũ fraudes detegere nemo nemo ē qui percipiat, quid mortis ferociã propalare nemo ē 7 qui percipiat quid inferni horore incutere: nemo ē qui percipiat.

Conduplicatio Græ: Anadyplosis ē cũ una vox in eadẽ sententia immediate v mediate duplicatꝫ. ut recede recede falax impostor orbis.

Congregatio Græ: Synonymia ē cũ verba ejusdẽ significationis ad exagerãdã coacervatꝫ ut ille tãtũ recte victor dici potest qui passiones, affectq, desideria, subicit edomat subjugat.

Gradatio Græ: Climax ē cũ de verbo, in verbũ tãqm gradibq ascendit oratio ut male homines agũt vitã cursũ quia ñ de virtutẽ in virtutẽ sed de nequitijs, in crimina de criminibq in omne ruũt nefas.

Incremẽtũ Græ Auxesis ē cũ ab infimo ad sumũ procedit oratio. ut: magnũ ē studiũ virtutis omittere majq virtutẽ impugnare maximũ sceleribq impugnari inquinari.

Traductio Græ: Poliptote ē qñdo aliqua vox sæpè ponitꝫ mutatis tamẽ generibq et alijs attributis. ut. multos timet qui timet à multis

Multicopula Græ: Polisyntheton ē cũ oratio multis cõjunctionibq ad stringitꝫ, ut ad acquirẽdas virtutes et robur animi et fortis audaciã et stabilis exigitꝫ constantia.

Figuræ Verborꝫ p detractionẽ

Privatio

Privatio dissolutio adiunctio disiunctio Articulus.
Privatio G. Ecclipsis ē cū in oratione aliquod verbū subauditz ut indignus gloria.
Dissolutio G. Asyntheton ē cū membra v comata nullis annectūtz conjunctionibq ut scelera nugm amicū salū tranquillas horas pacatas dies secura experiutz tempora.
Adjunctio G: Zeugma ē cū ad unū idēq verbū plura reducūtz incisa ut n titulī n majores n sāgvis et patria cera sed virtq nobilem facit.
Disiunctio Gra: Dialiton ē qndo singuli sensq proprijs claudūtz verbis. ut æstimatz ingeniū appretiatz forma acclamātz opes magni habētz dignitates sola contemnitz virtus.
Articulq G: Analiton ē cū singula dictiones comaticè ponūtz ut Principū fortuna orūdis fatis casibq periculis enutritz.

Figura p Similitudinē st Sex.

Annominatio similiter cadens similiter desinens compar contra positum comutatio.
Annominatio Gra: Paronomasia ē cū in oratione iteratz dictio comutata litera v syllaba in significationē dissimilem et fit quatuor modis.
1mo Adjectione: ut audete et audite spes alit et fallit.
2do Detractione ut Stridet dū videt.
3tio Comutatione. ut mactat et lactat voptas.
4to Transitione, ut. Parvi sunt Pravi.
Similiter cadens, Gra: Homaeoptoton ē cū in eosdē casus v tempora desinūt mēbra v comata ut. fervēt studia labores conatq.

Similiter

Similiter desinens Græ: Homoteleton ē cū in similes Syllabas ornata v membra determinatꝫ. ut male opes proiicit qui sibi nͦ prospicit.
Compar Græ: Isocolon ē qndo incisa v membra cōstat ex pari v ferre pari Syllabarꝫ numero ut: Sic Deus adamavit hominem ut p illo morte subierit acerbissimam.
Contra positum Græ: Anthiteton ē quādo voces vocibꝫ per contrariū opponutꝫ. ut vivit homo imortalis qui vitam pecca=tis non mortificat.
Comutatio Græ: Analysis ē qndo eidē verba in sēsū diversū comutatꝫ ut nͦ edā vivam vivo ut vivam edo.
Figura Sētentiarꝫ ē lumen et ornamētum orationis in rebꝫ dignitatem habens.

Figura in Sētētia st 30 Tres.

Abscissio, Acclamatio, Aversio, Comunicatio, Concessio, Conformatio, Cominatio, Congeries, Correctio, Descriptio, Deprecatio, Diminutio, Disputatio, Distributio, Dubitatio, Exclamatio, Execratio, Imitatio, Increpatio, Interclusio, Interpretatio, Interrogatio, Licentia, Oppositio, Occupatio, Optatio, Prætermissio, Reiectio, Sententia, Significatio, Subjectio, Sustentatio, Transitio, Abscissio, G. Aposiopesis ē sermonis prætissio quā vechementē affectū denotat. ut quos ego sed motos præstat componere fluctus.
Acclamatio G: Epiphonema ē reiͦ narratā cū aliquo affectu, docitio ut tātā mollis erat Romanā condere Gentem.
Comunicatio Græ: Anacœnosis, ē cū orator alios cōsulit aut cum aliis deliberat ut quid agēdū ē vestris succurrite consiliis.

Aversio

Aversio G: Apostrophe ē aversus ab auditoribꝰ et ad aliquē alium conversꝰ sermo vestrā imploro fidē, Parnasi numina tuosq. Apollo lucos adorior.
Concessio Græ: Epitrote ē cū aliquid licet iniquum fiduciæ causa pati atq. concedere videmur. ut: u: nihil obstat mortales sceleribꝰ profanati de vitam.
Conformatio G: Prosopopœia ē cū aut res muta et informis aut vita functꝰ loqui et habere formā introducit, ut: Surgit iā ex bustis Zechꝰ verba facturꝰ posteris dū illos sua n̄ movēt facinora.
Congeries G: Synathroismꝰ ē verborū v rerū v argumētorū coacervatio ut: undiq. voluptas impugnat hominē à tergo innodat oculū, à fronte infascinat oculos à lateribꝰ cordis arcana ferit.
Correctio G: Epanorthosis ē cū sentētia aliqua prolata corrigit seu tollit et alia substituit ut equidē virtutis suis debet honor sed psæpè fraudat quia viciis cōferūt honores.
Descriptio G: Hypotyposis ē cū res sic exprimit verbi ut geri potiꝰ et spectari videat. ut: mortē imaginari homo solis compactā ossibꝰ atrocē vultu gressu præcipitē et mētēdis capitibus expeditam
Deprecatio Græ: Dexis ē cū aliquid qđ desiderat implorat v animꝰ iratꝰ demulcet, ut: desine furiales minas et angustis succurre rebꝰ quis quis hominem n̄ exuis.
Diminutio Græ: Litotis ē cū modestiæ causa extenuamus naturæ v ingenij dotes ut plura dicere sed effectꝰ ingenij prohibet.
Disputatio ē cū orator adversario aut aliq. cōtendit ac disceptat. ut male sibi persuadēt homines suaves esse mūdi voluptates cū sit certū terrenaq. quāq. pnitioso redūdare absynthio.

Distribu

Distributio Græ: Merismos ē cū in plures partes distribuit͡ꝫ quarꝰ singuli sua respōdet ratio. ut. Statutū ē oībꝫ certo vitā claudere fato neq; adeo refert si gladio an præcipitio si naufragio v morbo silenta v gravi morte elidamꝫ animū.
Dubitatio Græ: Apolia ē cū Orator quasi ambiguus qd dicturꝫ est quærit ex aliquo, ut fluctuat animꝫ quā parte navigium dirigat.
Exclamatio Græ: Heponosis ē quā orationis elevatio cū expressa intergectione aut dolorē aut indignationem aut lætitiā significate. ut o tempora o mores nulla ē honesti ratio.
Execratio G: Areia ē cū alicui præcamur malū ut descēdat in infernū viventes quos nunqm tāgit salutis amor.
Cominatio ē prædictio futuri mali ut si contra Deū delinquis protinꝫ adest ultor a tergo Deus et frōte hiaton infernꝫ pādit.
Increpatio ē cū Orator indignitatē alicujus rei patratā gēmaq; severius cōstringit ut quid iactas ꝯongꝫ ad notū superis qui in certo vitiorꝰ heres.
Imitatio Græ: Etopæia ē cū Orator vitā mores et actiones hominū viva quadā depingit specie, ut infert se cōspectibꝫ vestris Juvenes sedulitatis amicꝫ Cleanthes iterūq; ad lucernā insomnes ordit͡ꝫ noctes et vix bene tectꝫ Latinia ingeminas.
Interclusio G: Parenthesis ē cū continuato sermoni aliquis medꝫ sensꝫ interponit͡ꝫ. ut Difficile ad Deū (qd ipsa probat veritas) convertuntur sedera.
Interpretatio Græ: Epexsegesis ē cū una eadē sententia alijs enunciat͡ꝫ verbis ut fallit vos vestra opinio insolētes homonculi dū molē ad astra figitis via durior ad salū cōducit tramet...

Interrogati...

Interrogatio Græ: Erotesia ē cū Orator aliqñ interrogatus n' interrogandi sed urgenti gratia ut quid agimus bellatrices animæ. Quid iuvat desidie otiari pigritia.
Licētia G: Panasia ē cū orator aliqñ indicendo assumit libertatē ut: liceat mihi eos inapetū prodere qui vivat imortales.
Oppositio G: Anthithesis ē cū dictū aut factū alicujs alio dicto refutat ut improbs homo patulā voluptatibs obtēdit aurem, qui vero studet justicia bladas cōtemnit et audire recusat Syrenes.
Occupatio G. Prolepsis ē cū id qd obici potest Orator præoccupat ut: sed forte nunc felicem æxistimabitis Auditores quiabūdat fortuna et plenis imergit Opibs obsit.
Optatio ē quā hominis desideriū explicat. ut leget utinā legisset unqñ belli civilis vestigia sera posteritas.
Prætermissio seu prætericio ē cū id qd maximè dicimg fingimg nos pretirire. ut: taceo majorū virtutē prætereo à vita stemata gloriā prætermitto titulos et clara nomina patru.
Rejectio G: Apodioxis ē cū aliquid ex sentētia tāqñ indignū reicit. ut excludo ab honestis virtutis præmijs indignā criminū sortē.
Sententia Græ: Gnome ē enūtiatio quadā cōtinēs aliquid quod ad hominum vitam et mores pertinet.
Duplex autē ē, Aperta et Occulta.
Aperta ē universaliter et sine circūstātijs enūtiat aliquid. ut: labor ōnia vincit. improbus et duris urgēs in rebs egestas.
Occulta ē quā circūstantijs Personarū locī tēporis alligat. ut Non Romanorū tātum, verū etiā Polonorū ē agere et pati fortia.

Significatio

Significatio Gra: Emphasis ē cū plus intelligit qm̄ dicitꝫ. ut iacuitq ꝑ antrum imēnsum.
Subjectio G: Antiphora cū Orator interrogās aliqm̄ n̄ expectato responso ipse sibi respōdet, v se ipsū interrogans à se ipso responsum accepit: ut quid timemus inferni pœnas, si recte vivimꝫ nihil formidare debemus. Quid desperamꝫ ad cœlū evehi! ꝶ Bene agentibꝫ patet ad astra via, quid nostris conflictamꝫ affectibꝫ; illabata cordis puritas spr̄ quietè pfruitꝫ nec quisqm̄ Beatꝫ est nisi probꝫ.
Sustentatio, G: Paradoxon ē cū aliqm̄ diu suspēditꝫ v auditorꝰ animi ac tādē aliquid in expectatu subicitꝫ. ut: ignotū calcamꝫ iter dū nescimꝫ quo tendimus ad paradisi putamꝫ properare delicias, sed hoc nudū cōstat, speramꝫ ad cœlū evehi sed in hoc vessatꝫ ambiguitas; ominamur ad Deū tāqm̄ ad metā collimare nec hoc satis certū plerūq facile oripimꝫ descensū averni quia sæpè scelerꝰ illicia sequimur, n̄ virtutē.
Transitio G: Metaxptosis ē cū quo dictū ē paucis repetitꝫ verbis et qđ dicēdū restat breviter exponitꝫ hucusq Oratorios gustavimꝫ fontes, n̄ ad Poeticos latices accedimus.

De Progimnastis

Progymnasma ē breve exercitiū Styli ante perfectā orationē.
Progymnasmatū st̄ genera N.° 3
Deliberativum, Judiciale et Exornativum.
Omnia Progymnasma st̄ x5 ad qđ libet Genꝰ 5 spectant.
Generis Deliberativi st̄: Fabula, Narratio, Chria, Sētentia, Thesis.

Generis

Generis Judicialis: Confirmatio, Confutatio, Conciliatio Locq Commonis Legislatio.
Generis Demonstrativi seu Exornativi,: Laus, Vituperatio, Imitatio Comparatio, Descriptio.

De Fabula,

Fabula ē sermo falsq veritatē effingens ē 3plex.

Rationalis, Moralis et Mixta,

Rationalis ē qua homines fingunt aliquid operari.
Moralis ē quâ animalia irrationabilia inducunt humanos mores imitantia.
Mixta qua inducūt rationabilia et irrationabilia ficte aliquid facere.
Apologi idem st cū fabulis nisi qd Apologq inducat res mutas ut Arbores. etc:

Tractat Fabula 2ter Prolixe et Presse.

Prolixe cōstat 9 partibq primo b Auctoris Præfabulatione ad instar Propositiones 3tio Natura rerū in fabula introductar: 4to Sermō narratione rer introductar, 5to Collatione Fabulæ cū alia simili. 6to Paritate sive similitudine a rebq alijs desūpta 7mo Testimonio. 8vo Exēplo morali. 9 Epilogo.
Presse vero duabq partibq absolvit. Narratione et affabulatione.

De Narratione.

Narratio ē rei factæ v tāqm factæ. Expositio ē 3plex Historica, Civilis et Poëtica.
Historica ē quā rer Vetustar facta historice exponit.

Civilis

Civilis ē quā in cōtroversijs causas Oratorie exponit.
Poëtica est quā res fictas v verisimiles exponit Poëtice.

Narratio tractatꝫ 6 partibus

1mo Persona faciens laudatꝫ v vituperatur. 2do res gesta
3tio Tempus pro facta est. 4to Locus ubi gesta 5to mo:
dus quo facta. 6to Causa propter qm̄ facta est.
Nota tamen posse his 6 partibꝫ addi accessū aliqēm et Epilogū.

De Chria.

Chria ē Progimasma quo alicujus Persona dictū v factū v
Utriq utilitatis v informationis causa celebratꝫ et ē triplex
verbalis activa et mixta.

Verbalis est qua dictū celebratur.
Activa qua factū inducitꝫ. Mixta quā factū et dictū exponitꝫ

Tractatꝫ Locis 8!

1mo Exordiū in quo Author dicti laudatꝫ.
2do Expositio in qua intētio dicti v facti exponitꝫ.
3tio Causa quā cōtinet rationem dicti v facti.
4to Contrariū in quo v cōtraria rei nostrā de qua agimus
adducitꝫ
5to Simile in quo res similis rei propositā adducitꝫ
6to Exēplū qd fidē expositi confirmat.
7mo Quod ē Autoris alicujꝫ affatū dignū ad rē nostrā servie
8vo Epilogus qui cōplectitꝫ breviter dicta laudē dicti v fa
cti et exhor.

et exhortatione ad illu fugiedu v si bonu amplectedu.

De Sententia.

Est alicuiq Sapientis effata qd exhortationis v dehortationis gratia brevi oratione explicatr. co'stat his partibq seu locis quibq et Chria nisi qd in exordio Chria laudatr Author dicti in Sentetia vero ipsu dictu. In Chria inducutr etia facta in Setentia sola dicta.

De Thesi.

Thesis e alicuius rei investigada per oratione disquisitio apud Oratores dicitr quaestio infinita.
Est aute 4plex Civilis, Cotemplativa, moralis et Scholastica.
Civilis e qua materia habet Civitati accomoda.
Contemplativa Speculativa Moralis ad mores pertinete.
Scholastica ad Scholas spectate tribq locis sive partibus tractatr Proemio Confirmatione et Epilogo.
Proemiu e praecipue per insinuatione rei de qua agiturq e Orator tractatr directe spectas ad enutiatione qua cofirmari debet.
Confirmatio e rei per Orationes approbatio, nisi qd haec certos habeat locos ex quibq argumeta seu rationes desumutr.
Nempe hos 4or Legitimu Utile Iustu Possibile Legittimu illud e qd secundum Leges agitur. Utile qd aliquod bonu et comodu infert.
Iustu qd omnino salva cosscientia negligi n' potest.
Possibile qd amplecti v vitare n' est difficile.

Epilogus

Epilogus coeludit rem esse rationibus ipsis manifestam affirmando vel negando omnino quod in praestione propositum erat.

De Confirmatione.

Confirmatio est propositae rei approbatio.
Confirmatio constat autem locis 8.
1mo Exordio quod praecipue et communiter tractatur laude cor. ut vituperio quae confirmanda sit.
2do Manifesto in quo ostenditur exemplis testimoniis et res esse aperte vera 3tio probabili in quo asseritur haec solere fieri vel similia 4to possibili quod factu vel vitatu possibilia est. 5to congruo in quo agitur quod id fieri expediat et conveniat. 6to decoro in quo dicitur rem esse optime dispositam rem pulchram decentem 7mo utili quo comodum est fructus ex re proposita emanans ostenditur 8vo Epilogus per recapitulationem sive repeticionem superiorum per approbationem et brevem exhortationem absolvitur

De Confutatione.

Confutatio est rei affirmatae debilitatio quae rem aliter se habere ostendit. Omnia itaque quae confirmantur debent confutari. Et tractatur locis quibus confirmatio sed contrariis. 1mo pro laude vituperatio instituitur. 2do obscurum pro manifesto. 3tio improbabili pro probali 4to impossibile pro possibili 5to inconveniens pro congruo. 6to indecoro pro decoro. 7mo inutile pro utili. 8vo in Epilogo coeluditur aliter se rem habere quam in confirmatione est proposita.

De Conciliatione

Conciliatio est oratio ex duabus rationibus contrariis ipsam veritatem depromens tractatur autem his locis:

Proemio

Proëmio, expositione, declaratione, amplificatione et Epilogo.
Proëmium in hoc Progymnasmate præcipue sumitur ex præcedentium Orationum occasione. Expositio suæ orationis seu ipsius veritatis sensum proponit declaratione ipsam expositionem clarrius explicat.
Amplificatio auget expositionem exemplis similibus etc.
Epilogus ipsam veritatem concludendo et hortatur ad eam imitandam.

De Loco Communi.

Locus communis est oratio bona vel mala quæ rei assumptæ insunt, augumentans et constat partibus. Legitimo, Iusto, Utili Possibili Honesto eventuro. Ista quatuor. Legitimum Iustum Utile Possibile in Thesi explicata honesto. est quod propter honestatem amatur, exclusa utilitate. Eventurum est finis cuiusque actionis.

Legislatio.

Est oratio qua lex aliqua vel confirmatur vel rejicitur et cum his partibus quibus et Thesis hoc tamen differt quia Thesis describit infinita hæc autem describit finita.

Laus

Est Oratio bona alicujus enumerans vel unam partem vitæ vel totam vitam vel totam vitam vel aliquid factum deprædicans. Partes certas non habet ad ingenium refertur.

Vituperatio.

Est Oratio enumerans mala alicuius rei vel Personæ similiter tractatur ac laus sed in contrarium.

Imitatio

Est Oratio qua imitamur rem aliquam representando illam

cuius

cuius tractando modus est res ipsa qualiter in se disposita.

Comparatio

Est Oratio ex collatione rerum aliquid deducens aut majus aut minus aut equale.

Descriptio.

Est Oratio ita rem exprimens ut prae oculis haberi videatur.

Libertas Soluta
Et Legibus Poëticis Absoluta
Forma Periodorum

Prosodo. Libertate nihil est carius.

Unim. Nulla thesaurorum aestimatio carior est libertate. Quod pretiosum et speciosum suspicit caecus orbis, id infra pretium illius
Bim. descendit. Necdum felicis Arabiae in tantum assurrexit fortuna, Ripheai necdum montes tanto auri illuxerunt radio, ut in
Trim. eodem cum ipsa reponi posset aequilibrio. Quidquid in aurifodinarum viscere quaestor rimatur labor, quidquid in Erithraeis fluctibus Urinatorum expiscatur natatus, quidquid a sedibus imis gemmarum parens eructat Oceanus, totum id ad stateram iudicii
Quadr. libertati cedit primatum. Quippe et opima patrimoniorum amplitudo, et luculentae fortunae proventus, et multiplices aeris aggregati census, et alia felicitatis congiaria, sub iuga captivitatis
Sch. amarescunt. Auro per caemento interlitos, pro lapidibus adamante
Periodus Pneumatica.

coagmen-

coagmentatos parietes, jaspide excavatos fornices, smaragdo intertextas, arigento interfusas molire turres, si iisdem captivum velle meam mancipatum arbitrium adstricta exeundi facultate includit, Claustra et servitutem detestor adamantinam. Tolle pretia si libertatem abstulisti, tolle divitias, si licentiam eripuisti, tolle vitam ipsam quâ nihil est carius, si liberam esse vetuisti. Fastidio Regalium opum affluentiam, fugio opulenta Pigmarionis aeraria, devito capatia Attali promptuaria, nauseo sumptuosa Licinij impendia, execror luculenta Luculli gazophylatia, aversor accumulatam pecuniam plena coditoria, fastidio, fugio, aversor, Mida facultates, si libertatis auferunt facultatem. Ingemiscunt lethali suspirio aureis compedibus innodatus Persarum Monarcha Darius; rumpit ut erumpat etiam arigenteos catabuli cancellos, fulvus nemei. altus Accola; quaerit fugae spatium non contenta de aurato Acantis aviario, quando et haec pretiosam debet recurrere servitutem, et ille mancipium in arigento esse cogitur et Darij auro vinculata libertas captivatur.

Perio: Circu. Pneum:

Thasio

Tabula Rationalis

De Phaetonte, sive Narratio Poëtica

Raro felices sunt temeritatis eventus. Audi: Non unus quaerulosis adversam sortem excepit singultibus, non unus lacrymabili contritione ad seram indoluit poenitentiam, et qui propriae fatuitati illacrymari debuit fortunam calamitatis ream accusavit. Ingemiscunt hucusque nubila Pleades, et quotidiano rore madidant oculorum lumina quoties funestam casus fraterni recolunt tragoediam.

Ipse

Ipse vitaret Phaeton si viveret, et quos optârat stulte tangere nollet equos. Corrigeret errorem suũ et calidos affectq extingveret quos inconsulto accenderet desiderio. Efferbuit puerilis appetitq et qui regi debuit regere præsumpsit. Placet clareq Phœbi currq, arridet oculo ignea parentis hexafora ergo pridẽ præcõcepta erupunt Phaëtontis vota: Fia serenissime Genitor, cujq me æternũ profiteor mãcipiũ, cujq tot beneficijs devinctq obligor, qẽm vitã meã agnosco, admitte intra pectq mutũ, p quo filialis amor supplicat, urget animũ nebulã, squalidq mẽtẽ attrivit mæror, eget hilaryq amæniori divagatione serenãdq. Redde mihi frenos et tu quiesce plene dierũ Parens, habes me insubsidiũ tuã lassitudinis, subibo vices sit vires quã frenet Eoum regatq Æthona coerceat Pyroenta moderetq alipedes. Quã firmã preces sed infirma nimii appeticio, quã v tuc maximè cum desipuit sapere mortales docuit qualiter abuliẽtia desideria volutatq fervidaq comprimi, sedari, exprimi tingvi, debeant. Trahunt. trathut illã post se irretitos mortalium animos, et nisi succidatq præcipitat in exitiũ. Crescit in Leoniũ robur et audatiam, ac nisi dometq ferali debacchatq strage. Agnovit Thebanq Hercules, qui post Nemæa Spolia, post Hydras et Centauros, hac in acie victori succubuit appetitui, agnovit Phaeton, qui dũ petit, orat, efflagitat, expostulat suã deniq in perniciem et fatũ impetrat, n̄ repudiavit, qd Pater deprecãtẽ filium, qd v hinc extorqueret amor, inde futurã cladis pmitteret ignorãtia ascendit axem insvetus auriga et iugere quos velocibq imperat horis, iussa Deã celeres rapuit ignes

vomẽtes

×

vomentes Ambrosiâ Succo Saturos præsepibus altis, alipedes du:
cunt adduntque sonantia fræna. Plaudit, exultat tripudiat novus Ovidi:
habenarum Rector; nescivit nimirum onasci medijs gaudia luctibus,
et siccis madidas cum iocis lacrymis, ipsa solatia doloris inici:
um auspicantur, et risus futuri gemitus est imago. Imo sæpè eodem
casu ruunt adversa cum prosperis. Sic Macedoniæ gloria orbis,
concussit terror Alexander inlæta lethum, et uno calice salutem
cum morte hilaris epotat conviva. Sic Thomiris Saroza pi:
ses, inter castrenses epulas et condita dolis ac fraude Bellaria,
cruenta delibat funera, audet tamen, audet pejora Phaeton et
effreni dissolutus licentia præcipites ocius impellit cursus sed
cautius incede insolens et nimium temerarie Puer non hæc lu:
diera quibus dicteras equitare in arudine longa, viribus hic non vir
gis, aut canabino flagello, sed maturiori hoc opus esset constantia,
arce volatiles quadrupedas, multis sua velocitas acceleravit exi:
tum, nunquam firmo gradu præcipitantia vadit, nunquam temerarij co:
ronat ausus, niholque difficilius, quam is qui cæco ruit impetu non of:
fendat. Non paruit salubrius monitis petulca juvenis ferocia
ut suo periculo documentum daret Sæculis, quod approbante Hora:
tio: Vis consilij expers mole ruit sua, facile perit qui ali:
orum persvasionibus tutatur. Effudit, eheu quam grave Pleadum
vulnus, et necdum obductam refricabo cicatricem, effudit inquam
laxatis habenarum nodis desultavit è via jugales, vector abes:
sedo excutitur, et fluctuantibus Eridani absorbetur undis. Discat
errore illius humana conditio grave sibi iminere ruinam,
si à recto veritatis declinet tramite. Discat hoc casu sere:
nissimi Solis primogeniti, nunquam graviorem esse lapsum, quam

dum

du ab alto labut illustrissimi. Non vero suspicimq quo spi:
logo Sui exordiu concludat temeritas, suscipimq quo:
fato sui intetu pceps confirmet audatia, clarius dica,
agnoscimq qd raro felices st temeritatis evetus. Dixi

Fabula Moralis

De Leone et Aquila

Servire Deo ide e qd regnare Audi: Numa: Regnu regna
absq electorali obtinuit suffragio, qui subdita Supremo No:
mini devovit libertate. Non is dutaxat Rex cui Tyrio ru:
betia pudore vellera, Regnatrices sceptror virgas, aurea
coronar insignia, v Hereditaria Successione pro crepudijs
in fatia Jenethliaca ministravit Lucina, v Augusta despo:
sata fortuna donavit possesio. Itia subito eade maiori feli:
citate frui cocedit, si n rebelle Calo, refractaria coscientia,
macipata conscientia, mancipata ad perpetua Divinita:
tis obsequiu dedicat volutate. Silet hucusq fabulosq ille
inter cometa Leo, qd aliquado stulte et mordet temeraria
lingua, qm fastuosa solverat prasuptio, ut innocete A:
quila sublimi quercus insidete apici, hac verbosa pal:
paret arogatia. Dic mihi alitu Regina Aquila, quado:
quide tanti regiminis ad Sciscis nomen, cuina imperes.
Regina es absq Regno, Domina sine Principatu. Ipse du:
taxat te venerat Titulq Passeres Pippitant, et te fuga tri:
uffatis Sybilis explodut. Corvq obedietia procrastinat:
cras, cras perebit n hodie, ponatq volucru exercitq libero
p aera vagat passu qd mihi imperiu cu nemine habeas
obsequentem. Ita quippe prasuptuosus amat fastq ut

alios

x

ut alio calu̅niatrice everberet lingva, et excogitatā obtrudat ignominiā, se se inscelore virtute̅, inflagitio pietate̅ inmali: cia bonitate̅, optimu̅ inpessi̅o̅ profiteat̃ ubi se ipsā prædicat Supbia mendatia invera co̅flat, du̅ insectat̃ alios è veris men: datia è rectis obliqua è Simplicib9 effingit co̅posita. Ab ej9: modi natura n̄ degener hicce Leo prodijt, qui in Aquilā vituperia mendax verbor̄ interpres, du̅ suu̅ encomiasten agit, hyper: bolica utit̃ iactatia: Non sic inquit ego frena Imperij mode: ror. Auscultat ad nutg meos officiosa animalia obedientia, ip: sa mādator̄ meor̄ exordia, finales effectus video, ad co̅vivia præ: sto quæsita multo labore ferar̄ obsonia, investigatā assidua venatione dapes. Nemo refractarius qd̄ o̅nes sciat, que̅ metu: āt cui pareant. Tremit ad superciliu̅ meu̅ subditor̄ timor, et ipse conspectus Imperatoris exanimat, intelligitis. u̅de Leo laudu̅ suar̄ derivat argumenta, à crudelitate, terroreme: tu. Nemine̅ Rege̅ putat nisi Tyrranu̅, nemine̅ Imperato: re̅ agnoscit, nisi horrido nubilosā frontis obtutu et arcuato fulminet supercilio. Indignu̅ coro judicat, qui sceptra s n̄ vir: gas gestat, sed erravit ut errate̅ doceret prudentior Aqui: la, et deridete̅ se parib9 exciperet responsis. Miror te Leo Imperatore̅, et rude̅ esse cu̅ tamen is, qui alior̄ caput habet supra alios pl9 sapere debet, nostru̅ ex Sybilas dominium, quasi meis nutib9 obsecu̅det Subditor̄ obsequia. Obsecu̅: dat, parent, colunt reveret̃ Imperatrice̅ suā, quā n̄ terro: re nec nimis extorquet reverētiā, sed n̄ hæc mihi regnādi ratio, hinc regnu̅ vendico quod tātum famulo ancilor offi: cio. Veho Divinu̅ assedum dura frenari patior, quia nu̅qm liberig Regna qm̄ sub tali captiva Jugo. Imò me tibi iura:

dare

dare posse crede, si quid detrimēti patiar pro me Calū, pro me Numina, pro me fulmen, qđ æterno subministro famulatu vibrabit Jupiter. Agnosces superiorē quā intra calcaneū depressisse putabat. Agnovit Zeo ad fulmineos exhorruit ignes, decessit tacitq pessulū imponens ori et nobis n̄ alia sui reliquit vestigia, q̄m ut agnoscamq Regnū esse servire Deo.

Narratio Historica.

De Horatio Coclite.

Nemo ē abjectæ tā mentis, nemini tā profligatū natura donavit animū, ut n̄ ad maximos ascendatq ausq, dū illustriū viror lēgit v audit virtutes, quid quid enim in heroibq suis prior notavit ætas, totū futuris instimulū et calcar trāsmisit Sæculis, adeò ut prior Heroū exēpla sint, incitamēta ad fortitudinē posteror. Nemo timet hac vita incidere, quam antecessores improbo superarūt conatu nemo illū veretur calcare tramitē quē arduo et proprijs vestigijs laboriosi expresserūt Parentes nemini intra metū et horrorē ē illud tentare iter quo Antesignana Majorū prævivit fortitudo. Eruā igitq ex oblivionis tenebris Illustre Horatij factum, quomodo liberaverit Romanā civitatē ab hoste ædes ab incēdio, à ruinis tēpla, ab eversione palatia, à depopulatione fora, Cives à fato, populū ab exitio produca, quomodo ab oppressione Senatum, à profanatione Sacra justitiā a Sylacurias, rostra sua dexteritate, forti animo inexpugnato robore defēdit vindicavit. Cū Tranquinij Roma pulsi, ad Porsenū Regē in Hetruria confugisset, Rex curā illor suscepit, id se apud Romanos affecturū pollicitus, ut recōciliatis

tis suis Civibus restitueret in patriam et Imperium, misit itaque Legatos, non tam cum precibus quam minis Romam, ne reditum Tarquinijs denegaret. Sed cum a Senatu devotione, et iusiurandum causante nihil impetraret, hac repulsa gravem sibi injuriam factam interpretatus homo dives, potens, ratusque se nactum pulchram occasionem Romani Imperij, quod iam ante in animo desiderat, tollendum induxit animis. Collegit itaque numerosum exercitum congregavit ingentes copias, turmas, phalanges, ad obsidionem Urbis festino properavit passu, exturbatisque loci praesidiarijs in Ianiculo monte suum praesidium collocavit. Ad urbem deinde pergens et hanc sine labore certus occupare, postquam propius fontem venit, et Romanos in ripa conspexit, quasi suorum multitudine illos obtriturus expediebat se ad pugnam, et praeterita inflatus victoria, contemptim admovebat castra, adeoque illam animo decapiendae urbe praesumptione hauserat, ut cum Romam ante oculos haberet eandem quasi iam captivam manibus teneret. Ubi vero ad manus ventum, atrox instituitur pugna colliduntur ambo exercitus, trudunt, truduntur, caedunt caeduntur, vulnerant vulnerantur, calcant calcantur, fundunt labuntur unus omnibus in arma ardor flagrant animi vultus, Martem spirant, scintillant oculi, fervent pectora, Romani longe inferiores numero Hetruscis post amissos plurimos heroes fugam arripiunt. Instat a tergo Hetruscus gladijs cominus, hastis eminus frameis cassimtelis punctim feriendo. truncati alij manibus, alij verticibus sine ordine ruunt, intra urbis moenia etiam porrum affuit, quin ipsa urbs ad hostium venisset manus, nisi Generosus Vir Horatius Cocles impetus illorum retudisset. Pons erat per Tyberim, ad urbem superandus e li-

gnis

gnis factus, bino ordine per latitudinem fluvij dispositis pa:
tulis inherens oneratis trabibus, in quibus longurij strati
asseresque arcto compacti vinculo transitum concedebant. Substi:
tit hic Horatius Cocles fixo gradu succintus gladio, laeva cli:
peum, dextra telum vibrans, et irruentes Hetruscos alios gla:
dio, alios umbone repellit, domat, arcet, quotquot audacter in:
in pontem irrumpunt et facto impetu euntem exturbare conantur
adeò fortiter generose reprimit, ut nemo ceu cum furente et mor:
tem appetente, post mortes tamen hostium congredi audeat.
eminus saxa fundis proiciunt: hac mira corporis agilita:
te declinat. lanceas, sudes, sagittas, tela, sarissas, iacu:
lantur, hac opposito recludit clypeo, ipse miles et Dux, ipse
exercitus et Imperator totam vim hostilem sustinet tamdiu:
immotus donec à tergo hostes pontem abrumpant, ergo
cum iam abruptum in audivisset pontem, adytum in urbem hostibus
praeclusum in Tyberim armatusque sese praecipitem dedit, non illum
altitudo loci terruit, non pondus armorum, non fluminis impetus
non iminens periculum. impetebatur densissima telorum gradine, sed:
hanc desuper scuto tectus vivit et illaesus ad Romanos tra:
navit Deus bone quanta cum laeticia exceptus est, à populo
quibus non ornatus laureis quos audivit plansus quibusque non prae:
dicatus encomijs! alij liberatorem Patriae, conservatorem urbis,
defensorem Reipublicae, propugnatorem Senatusque, alij fulmen hosti
um triumphatorem gloriosissimum repetito salutabant elogio. ne:
verò cum voce plaudentium memoria tanti herois elaberetur
et interiret ad aeternum gratitudinis testimonium, marmoream
illi statuam

illi statuã in præcipuo fori loco erexerunt. Igitur vestrũ etiã extorquet clausũ Auditores, date Panegyres et gloriæ voces Invictissimo Horatio Coeliti. Dixi

Chria Verbalis

Supra dictum S. Augustini:

Auctrix peccati Eva, Auctrix meriti Maria.

Augustus orbis Sapientiæ Iubar Præsul Hypponensis Augustine, coarctasti Terrarũ spatia, Eruditissimis voluminibus, quã ad afflatũ Divini Pneumatis, prætiosius qm gemeis enatate stillicidijs exarasti calamo; adeò ut qmvis ad ipsã Diogenis facem, accurata is quæret indagine, qui imensas librorũ tuorũ Illiades vigili percurreret Lector oculo, ni absq miraculo posset inveniri. Nihilominus unũ duntaxat ex immenso illo Mariane Laudis oceano derivamus rivulũ illud ingm ipsis sideribus insculpendũ oraculũ: Auctrix peccati Eva, Auctrix meriti Maria quo erudire voluisti mortales, ut agnoscerent quantũ tributarij Mariæ deberent stipendiari censibus, ut agnoscerent novercã in Eva, Matrem in Maria. Agnoscitis illã Auditores, ita est. Hoc vestra in Virginem pietas, hoc illibatus erga Erga eãdẽ vestrũ omniũ probat cãdor hoc vestrã in præsens benevolẽtiã, confirmavit attentio. Quantũ Illa Protoparens Paradisi Pomona nocuit humano generi, quãtũ Dei Genitrix mortalibus profuit, Is duntaxat ignoret, opportet qui pro merita Mariæ

Exordiũ

Expositiũ

Causa

x

Mariâ negabit encomia Auditores. Desipuit, desipuit Vanus aut insanq potius, v ipso tā coronā, qm Sanctitatis radiis Serenissimi Polonia Principis Casimiri testimonio, Qui in Maria laudibus silentiosa obmutuit reticētia. Quippe et si liquido pateat qd eidē nemo dignos promat hymnos nemo digne prædicet, nihilominq ad quādā iste damnatq insania qui in Immaculatis Hujus Virginis n desudat elogiis, à qua tantis cumulati beneficiis, tā imensis dotati muneribq, ut n tātū obligari, verum etiā castissimis ejusdē celebrādā laudationibq immori debeamus. Non indiget equidē Illustrissimq Solis evibrati splendor, ut minutioribq emicātiū ignium trabeetq radiis, quippe Soli facē accendere, Cælū digito terrā Athomo, Oceanū metiri ē palmo temeraria audatiā esset facinus, nihilominq in Divina Maria Panegyri versari decet eloquentiam, ut v ab hac Serenissima Cæli terræq Regina splendorē derivet, ab hac Augustissima gloria vendicet argumenta, v ut benefactrici Suæ debitâ submissionis gratificetq observātia. Novistis equidē Auditores inquātū rea sit Huic Virgini natura humana cōditio, novistis quā sibi mortale genus devinxerit beneficētiā, novistis quid omnibq præstiterit Genitrix Salvatoris. Quippe licet ego sileā occuret Mellifluus Virginis ejusdem cultor: Sinū Suæ misericordiæ Maria omnibq aperit, ut de plenitudine ejus accipiant Universi captivus Redēptionem, æger curationē, tristis consolationē, Justus gratiā, Peccator veniā. Ingemuit ingemuit orbis infernali compeditus jugo

jugo ubi Maria Redemptorē genuit, abrupit vincula, re:
clusit cardines solvit vinctos, liberavit captivos, Alma cū Fi:
lio Redemptrix Redemptore. Hauserat lethiferū morbū cum
illa Paradisi aci fructus esca, æger homo ubi Benedictū Fructū
Ventris protulit plena gratiâ medicamentū et curationē edi:
dit ægrimoniâ. Oppressus gravi mæroris centipondio leva:
men accipit et perditam justus propter hanc gratiā recupe:
rat. Læsâ Divinâ Maiestatis reus per Hanc meretur pec:
cator veniā, et ex hac Beatā dicunt omnes Generationes:
quâ omnibus Generationibus vitā et Gloriā attribuit. In
Te respiciunt o Maria! occuli totius Creaturæ, quia in Te
et per Te et de Te benigna manus omnipotentis quid quid
creavit recreavit. Tu Patrona humani generis, Tu afflic:
ctis rebus protectio singularis. Proponite etiā Primige: Contrariū
nā Illā Nostrā Ojū Parentem aut novercā potius quam
sagatioribus mentis obtutibus ut ex opposito Unius damno alterius
meritū clarius elucescat. Præsidebat genialibus Hortorum Do..
meriis Illecebrosior Pomona Pomona, et ignara mali, malū a Ser:
pente porrectū acceperat tulitque furtivā negata fronde dapem
nocuosque delibans fructus marito intoxicatū lethifera peste:
commūnicavit edulium, sed insimul originalē abliguriere justiciā
vocavit ad æquitatis suæ Tribunal delinquentes Deus, decre:
ta lethi mulcta nocentibus damnata diris sæcula casibus, reos se:
quebatur perenne exilium viridesque lucos ultra negatū visere fle:
bili sudore vultus et nimio famem vitamque solari labore restat
humo pariente. Nec alia miseris Nepotibus relicta hæreditas,
nisi ut gula et sapore Parentū progenies contabesceret. Incesta

vit

x.

vit Orbē vindex Sceleris Dirarū agmen expaluere mortes fatalia morbi pestesq exhalarunt expiria. Enervis decrepita misera canitie albicavit Senectus irrupere terras luctuumdo: thorū exercitus, verū ubi lacrymabile Nomen Evæ infelicius Marianum Ave fortunata transmutatum inversione au: divit orbis, simul et mortem in vitā morbos, in salutē captivi tatem in Libertatem luctus ingaudia nova metamorphosi immutata observavit. Vidit terras in cælum transforma: tas ubi è cælo Deum in terram descendentem n' alio a: ditu, nisi per orientalem portam (Virginem Beatis: simam intelligo) aspexit. Per Hanc excusso Janario Servitutis iugo adoptionis in Filios Dei accepimus pri: vilegium. Observavit Divina promptuaria gratiæ quæ prævaricatio; Reseravit plenitudinem Donorū Mariæ innocentia, Eva inobediens meruit pœnā Maria obedien: do consecuta ē gratiā. Illa gustando prohibitū maledic: cionem Hæc credendo Angelo benedictionem intulit universis.

Simile

Quemadmodū Similis Adami culpa, quæ afflicto quidquid luctuosū invexit orbi, illud appensa Cruci Xsti morientis expulit patientia. Sic quidquid et illa amisit mulier hoc restituit Mater et Virgo Illibata subscribit veritati pro: prio testimonio, Sacratissima Cælorū Imperatrix, Quæ ex tatico unionis raptu Brigittæ Sanctiori ostento et verbo declaravit: Sicut Adam et Eva vendidit mundum, ita Fi: lius meus et ego redemimus mundum quasi uno corde.

Epilogus

Audiemq hæc et emedullatis præcordiorū venis pleno in Mariā n' feremur affectū. percipiemq hoc. et cernuo accli: nes vestigio hujus Nomini Æterno Sacramento n' obligabimur clientes. Adeste votis et toto pectore enucleate intima medulla

rum auresq

medullar. arcana depromite votivos affectus, iurate in perenne obsequium Hujus Virginis de Qua Dixi.

Chria Actiua

Ex facto Vladislai Quarti Regis Poloniarum qui Matthiæ Sarbievio Poetæ Lechico detractum ex digito annulum porrexit.

Exordiu.

Cælo integro felicitatem Lechicam faventes coronarunt Superi du Sarmatico Vladislaum collocar. in Solio. Audi: Humani: Quod Nomen ex illi pagina inserere volo. nempe qd imensa gloria magnitudine co'pendiavit orbis amplitudinem. Vladislaus IV Maiestatis Polonæ Gema Christianitatis Præsidiu, Fulmen orientis, Terror Asiæ, Flagellum Scythiæ, Depressor tumoris Odrisy, Libertatis vindex. Vladislaus IV. Lechici Corona Sceptri, Coronamentu Solij Europæ Deliciu, Prælapsæ ætatis memoria, futuræ posteritatis desideriu immortaliu oper. Exantlator, Regnatricis purpuræ ornamentum, Regiar. virtutu Synopsis majestatu gloria Regu exemplu, Idea Bellator. Vladislaus IV. Quem ad Chocimum Osmanus, ad Smolensu Moschum hic cetu ille Septingentis armator. stipatus Militibus, uterq depositus armis et cervicibus victore coluit, Triumphatore adoravit qui simul et in Septentrione vincebat et in occidente triumphabat, et in Livonia martiales Romæ

Triu'phales

Triumphales erigebat arcus, Vladislaus IV. cujus Sceptrum adamarum aquilonares gentes ferrum timuit Tricig Oriens, præsentiam meridionalis aspexit Auster Roma suspexit. Cujus pietatem Ara fortitudinem arena prudentiam Senatus, Justiciam iniquitas, clementiam probitas Libertatem experiebatur eruditio, quem pium Suscepta, ex Archipræsulis manu, vexilla cruce et Epigraphe insignita: Tecum et pro te; quem fortem viginti Polonorum millibus pene semiducenta rebellium Moscorum profligata millia, quem prudentem et Solertem novo invento per medias hostium Stationes adhibita ad Stuporem arte et per nuncium virgultis involutum transmissa literarum noticia, quem justum Severa legum custodia clementem innubis et pacata vultus animique Serenitas quem liberalem profusa inmeritos beneficia expensa doctis præmia detractus regnatrici dexteræ, et incoronamentum Archipoetæ Sarmatico Matthiæ Sarbievio porrectus annulus contestantur. Quod Regalis munificentiæ Documentum largiorem etiam dicenti oratori affundet materiem, hoc inquam munificæ Maiestatis venerabor exemplum, quod Sat aperte declarat, numquam honestius Liberalitati accrescere decus, quam ubi prodiga est in Sapientes. Felicissima est ea liberalitas quæ bene, in quo fortunam Suam elocet depositio. Aud. Humi: quid enim prodesset si parcam habere manum si cadant in parcitatem fructus quæ ambundanter expenduntur donaria? quid prodesset uberrima gratiarum

Expositio

Sementi

Sementi, si vel in saxa caderet, quibus intrisecas nequiret radices figere vel in spinas quarū minutilibus circusepta obrueretur aculeis vel secus ut facilè præter gredientis atterreretur calcaneo: adeoq nec quelibet munerū dispensatio liberalitatis obtinebit encomium, si profusis imprudenter volvatur impendijs. Limitatur quippè suis etiā confinijs munificentia, quos dū excedit, aut virtutis naturā aut prodigalitatis viciosum subit cognomen. Quippe si ad affectū voluntariæ propensionis spargi deberent munera, etiā terris inviscerare opes, infodere telluri aurum, humo celare divitias, virtus et liberalitas esset, cum tamen id sordidè Euclionū n̄ effugiat censuram avaritiæ. Multi nempè inani delusi argumento munificētiæ adscribunt si erigendis augustaliū propileis impendant ærraria, si numerosoris evanidā pompam liciteñtur sumptibus, si aureis adulatorū linguas pascant congiarijs, at verò hic solū optimū expensis providit Thesaurū quisquis eas demum in eruditis asservanda deposuit capitibus. Nimirū haut unqm securius alibi congestas servatur opes qm in umbris noctiū Atticarū, nullis melius includitur aurū conditorijs, qm involutū folijs paginarū, nunqm ponderosius libratur valor divitiarū, qm si pennas oneret sapientū. Aliorsū enī si defluat opulenta largitio, in profūdū oblivi osæ Lethes, adeò mergitur, ut nullo deinceps enavigat recursu, at si in pierios prolabatur latices, nuqm abinde sine

fenoris

x

faenoris enatabit affluentia. Non equidē pretium Orbis eruditiv aurō aurea repondit talione, quia aestimabiliora mineralium valore offert pretia, quibus et ipsa regnorū palmam concedat fortuna. Date enim mihi (qm qm difficile fortunae donum) date tam Imperiosū Dinastam, imo ipsa feliciore Sorte, qui ab alterius manu regnante orbis recipiat Dominium, quantū recipere censebitis Auditores? mea quidem Sententia, aut parū aut nihil. Possedit coronarū adamantes? verū Sepulchrali atterendos, annihilandos marmore splendorem auri? mortualibq umbris extinguendum. Regnatrices Sceptrorū virgas? falce Lachesis excindendas Solia et Majestates? tumbis et pheretris imutandas. Quid denique regna? sed occubitu opes sed extremâ terminandas inopiâ. Verùm enim verò qm dispar à Pallade venit proventus, ut pote quae benefactrici munificentiae, nō anos aliquot sed fastos ∫ transcribit imortales. Aeternitati quippe optimè Minerva Sudat, quae erudito literario pennae libramine ad Suprema perennantis gloriae capitolia suos elevat largitores, ut inibi victoriosiùs, qm in Majestatū apice triumphent perennes, perennent triumphales. Incurrit nō raro prodigalitatis censura, liberarior manus, si in immeritos expendat gratias, at Sola haec Sapientiae felicitas quod prodigos justè excuset absolvatq, in qm nihil unqm collatum ē quod nō meruerit nihil qd ad imortalia nō trastulerit

Biezanowski Contrarium

n̄ transtulerit bona. Peccat frequenter in ipso mu:
nificentiā delectu dum Aly honestitia proieiant, ñ col:
locant qui v inutiles locupletē copia vestigant absq,
v supervacanea vomunt ñ fundunt impendia, v non
sine delirantis animi suspitione peritura credunt
thesauros vanitati. Quid enim aliud eos agere cense„
am, qui ut fastuosis inixa columnis nubibq adaquet
palatia, ut supba Regiar ostenda turrito ultra Regi„
onū aeris promoveant fastegio et confinio nubiū, gi„
ganteos inferant obeliscos, Regni proventus, Ditionum
censq artificei in solutionem destinat labori? qui etctem„
phiticas moles haut caetera inutilis ostentationis mi„
racula ad stuporem stupidi producant orbis, refer„
tissima gazis expilant aeraria; ut cum Nerone ope:
riant auro laqueario, ducecessies centena et quinqua„
ginta aureor expendunt millia, ut iactantiam ambiti„
osi luxûs praesentent cum eodem Imperatore amphi„
teatra solido deaudaret metallo, ut cupida videri in
propatulū exeat superbia cum Emilio Scauro è mar„
more crystalloq trecentis incumbentia basibus fa=
bricare proscentia; quid in qm hos agere sentiā nisi
in phrenesim actos limphato oā luxu pturbare, reror„
dinem confundere, dum marmoribus terrā abscōdut,
auro marmora, aurō gemis, ideq qd avidissime effodi„
unt, fodiunt iterū. Non sl haec, n̄ st liberalis opu„
lentiā testimonia cū Cleopatra Regni portione inli„

quefactis

quā factis propinare unionibq cū Uitellio delicatas, varitate lauticias. Scaurorum iecinora, Phasianorū, et Pavonū cerebella, Phœnicopterū linguas, murenarū lac, à Carpatia usqs fretoqs Iberia petitarū, ova arientea, panes aureos mensis apponere, ipsiusqs cœnæ singula apparatus n̄ minus quadrigintis instruere millibus. Non ē hæc formalis munificentiæ regula, Neronis exēplo p aliquot Imperÿ annos lusibus et aleis, ac supvacaneis Sumptibq quingenties et quinquagesies, centēna aureorū devovere millia. Adorassent hāc largitatem anteacta Sæcula, prædicarent ætates nostræ, mirarent et imitarent sero venturi Nepotes, agnovisset in Claudio Titum Roma, n̄ odisset Senatus fovisset etiā indignissimis aurea dona vomēs. Oppignerasset æternitatē famæ suæ immortali Caligula Vadimonio nisi illud publicū orbis meruisset audire Scomā: cujq Princeps omiū prodigorū vicit ingenia utinā pper ingenia quidenis aureorū millibq in sigula alea puncta lusit. Numeravisset imōrtales años et Sexcenta nepotū elogia Vitellius si Meritius calluisset Aritmeticen ut talentorū additio n̄ misceeret Suptractionē ereptarū civibq fortunarū ut n̄ tā Multiplicationem inter probos et dignos Reip: Viros (quales literā comēdant et eruditio) exerceret. Regiū quippè longos esse manq in pfun-

dendis

dendis cogiarys sedita ut indignos attingere n pos-
sint. Palmaris est gloria plenas opulentia reserare
palmas veru sic, ut Stultis et fatuis n misceatur
capibus. Nimiru pfanat liberalitas, ubi historioni-
bg et aleatoribg in donativu ostituit; at si Palladia
in pmiu asignet lauru, immarcescibili viret inte-
gritate. Sapientia enim in hoc adeo fortunat e ut
si prodigor incurrerit gratias, eos prodigalitatis
immunes efficiat, cu nulla merces sit, qua in a-
stimabile ejus excedat dignitatem. Scient porro
thesaurary fortuna Reges, quibus opes elargiat sub-
iectis ne censura subeant male dispensata felicitatis,
scient baiuli Sceptror Monarchia n nisi optimos de-
bere eligi in quor manibus collocent munificetia.
Quemadmodu laboriosa agricola manq n sterilibus Simile
arenis uberrima comittit semente, at n nisi excul-
tis novalibg et facu diosis terra fertilitati; sic de-
cet Principem n temere dispergere proventus se-
dillis duntaxat, quor et virtus et eruditio ferti- Testimo:
le excolvit ingeniu. Quod si ad-huc scrupulosis quis-
piam rotet dubys fidem et aute porrigat Sapientia
oraculo Bierancossio: Abortivum munificentia genus
nec formam nec vita habet, eligi enim mentes ad bene-
ficia debent, si astimari volunt. Montiu vero graditar
ea Statera ad qm quid quid exigas, gratia pondg auget

Musis

Musis enim gratiæ domi st. Regale profectò virtutum, omnium Divumq Cæleste genq e liberalitas illa potissimu quæ in Sapientiæ Coronæ dotemq abit. Vel si exempla se qui Dynastæ velint, eodem discat interpretes. Fuisse,

Exemplu nec de futuros unqm Palladem ictu ferreo laboris natã aureo honoris sinu exciperam Sapientia quidem ædificavit sibi domum, excidit columnas septem sed adlaboravit quoq nobilissima mortaliu portio, ut columnæ ejus aureæ fierent. Certarut cu prodigiis majore gloria, bonoq Augusti Mecænates Alphonsitoq amicæ Musis pectora quorum vbraria sapientu manus fuêre dignissime auro habitæ qd orbem animorum divitys impleret ditaretq. Profundant

Epilogus igit aly insupervacaneas expensas cu Nerone auru, quos ratio diriget cu Vespasiano Poëtis et Oratoribus annua centenna constituet, proiciant, aly sumptus incœnarum luxum cu Vitellio divitias, quos ardor honesti excitabit Palladem sub Regali fovebat trabea cu Alphonso promoveant deniq ad honorarios fasces igniva capita quos prudentia et amor literarum movebit cu Gratino Imperatore Ausonys consulatu et fasces submittent, sequet et sequat utinam Vladislau IV Poloniarum Regem ejusdem exemplo literatorum amore imbibat, ut sic gloriosi orbe preter volent triumphali essedo, velut ille Orbis et urbis amor Patriæ deliciarum et monimentu quidum annulum Imperatoriæ dextræ Palladi indo

nariu

riũ obtulit, sibi immortalẽ gloriã despõsavit perẽnis memoriã Vladislag. Dixi

DEDICATIO
Libertatis Solutæ
Liberatori Hũni Generis
CHRISTO IESU

Hactenus Soluta
Iterũ vincula incurrit Ligata
Libertas facultatis Poetica
Amantissime Liberator hominis perditi
Christe Iesu
Libere ineloquentiã exspatiata campum
Nunc figit gradum
Tibi affixa
Crucifixe
Immensa studium
In secundum Crucem Sibi destinavit

Proinde

Proinde si crucem aliqua in dificultate Sensit
Nihil exterrita Scivit
Quod Regia via crucis
Ad gloriã itur capitolium,
Omnem igitur apicem et vulneribq et sãguini suo imergit.
Vt v exinde in hac Libertate Libera dari possit Nobilitas,
Qũd Regis Regum Divino sãguini copuletr.
Hæc itaq si quandoq fuerat.
Dissoluta
Veniam erroribq efflagitat
Si minus ad suũ obsequium
Resoluta
Nunc se plenariè resolvit
Et hac gratiarumactione
Persoluta,
Suã Divinissimã Majestati æternũ mancipatr.
Libertas.
Parenti Sacratissimã
Liberatoris Humani
Tibi Libertatem Solutam inclusimus
O Turris David
Iterato tandem Tuo Patrocinio comittimus
Ne quandoq erumpat

Ad Sca:

Ad Scabellum Majestatis Tuæ appendimus
Augustissima Cæli terræq Imperatrix
Splendori Tuo quo nobis in fluctibus præivisti
Cynosura Serenissima
Tutelæ Tuæ qua nos sattinuisti
Anchora bonæ spei
Deffensioni Tuæ qua protexisti nos
Civitas Refugii
Deniq Singulari Gratiæ Tuæ
O Mater Gratiarum
Quas Tu vis, quas nos vellemus nec possumus
Exhibemus humiliter
Pendimus fiducialiter
Pendimus perenniter
Gratiarum actiones.
Ad M. D. G. B. V. M. et O. S.S.

BIBLIOTEKA

Compendium Quantitatis Sive Prosodiae

Quantitas est mensura Syllabae

Cognoscitur 10 modis, Vocali ante vocalem, Diphtongo, Positione, Praeterito, Supino, Derivatione, Compositione, Incremento, Terminatione, Natura seu Authoritate.

Vocalis ante vocalem brevis. Exceptiones 6. 1mo Fio nisi sequatur R. 2do Genitivi et Dativi 5tae Declinationis praeter rei spei fidei. Nota In Genitivis et Dativis 5tae Declinationis e ante I, et I ante E produci ut diei. 3tio Omnes Genitivi in jus I ante V commune habeant, in soluta oratione longum, praeter alterius quod semper brevis, Alius vero longum. 4to heu et ohe 5to In Graecis vocibus vocalis ante vocalem producitur. 6to Genitivus et Vocativus Graecus in ai vocalem producit.

Diphtongus longa exceptis compositis ex prae sequente vocali. Positio est concursus duarum consonantium. Duplex est firma quae semper producitur. Et debilis quae potest esse communis, in perorando vero brevis. Positio firma 4or modis fit 1mo Quando post vocalem ponuntur duae consonantes in eadem dictione ut est. 2do In duabus dictionibus unius fine alterius alterius principio ut: At pius.

3tio

3tio Vocalem dui sequitur dupla. 4to Dum I ponitur inter duas Vocales, præter composita ut Bijugus bonone Posidiu.
Nota Non ipsum I sed Vocalem ante I produci esse Positione. ut Majora. Positio debilis brevis apud Oratores apud Poëtas comunis requirit. Conditiones 4or quarum si una defuerit positio debilis non erit. 1mo ut sit muta et liquida. 2do ut prius ponatur muta quam liquida. 3tio ut utraque consonans ad sequentem vocalem spectet, 4to ut ante mutam et liquidam sit vocalis natura brevis ut Patris. Nota F sequente R potest esse muta licet sit semivocalis ut reflecto.
Præterita ad quantitatem ter considerari possunt. 1mo quia sunt duarum Syllabarum et primam habent longam præter bibi, tuli, dedi, scidi, fidi, à findo, Scidi cum suis compositis et quæ habent vocalem ante vocalem. 2do quia geminant Syllabam ut sic utraque habent brevem excepto cecidi à cedo, pepedi à pedo. 3tio quia geminatur in I et sic penultimam omnia habent longam. ut fui &
Supina ter considerantur 1mo Quod sint duarum Syllabarum et sic primam habent longam exceptis & datu, statu, ratu, litu, quitu, rutu, situ, citu, acieo, itu vel plurium Syllabarum, quæ duplicem quantitatem habent, in utu et sic longam penultimam habent exceptis compositis aruo, ut obruo v in itu plurium Syllabarum quæ duplicem quantitatem habent. Itum proveniens a præterito in ivi j habet longum ut monitum. Excepto agnitum et cognitum et compositis, Derivatisque ab istis Satum ut obsitum, litum ut oblitum, quitum ut nequitum, situm ut desitum

ut desitu, itu ut trasitu obitum. &c.

Supinu in itum pluriu Syllabar provenien a prateritis in vi, habent i breve ut monitu

Nota Statu prima habere comone et composita qua per a efferunt esse longa ut cõstatu, qua vero per I esse brevia ut prastitum.

Derivativa. Tale habent quatitate sicut eor simplicia Multa tamen n sequunt quatitate primitivor qua lectione continua Poëtar sunt discenda. In compositis quatitas simpliciu servat etiasi in compositione vocalis ante vocale transformet ut lado et allido. Excipe innuba, pronuba, nu abbreviant quavis nubo producat; Deiero peiero à juro corripiuntur.

Et qua componunt ex nomine et verbo di abbreviat, ut: maledicus, causidicus. & Item ambitus nomen et quia duplicitor desiderat compositio et praepositione et alys partibg.

Praepositiones, A, de, e se, di, prater dirimo et disertg longa, Re brevis, pter defert quando significat inter e.

Praepositio p in Gracis dictionibg brevis, in latinis pducit, qua cõponit ex fungus fugio, Neptis Nepos, fastus fari, fateor fanum, quibg adde prafecto, procella, propago pololenie, in quibg praepositio pro e brevis

Procurro, profundus, prima melius corripiut.

Praepositiones, Ab, ad, in, ob, per, sub, suptor, ante, cir, circu, nisi sequant dua consonantes sunt breves, A in cõpositione

sive in:

sive in priori parte composita dictionis est longum, I breve exceptis Tibice, Quadriga, Triga Bijaga et ubique ubivis ibidique breve excepta negatione ne cum suis compositis item venefica. O aliquando breve, aliquando longum alioquin quando o producitur, verum hodie o corripitur.

Incrementum est accrescentia Syllabæ in Genitivo supra Nominativum Vel est auctio Syllabæ supra secundam personam modi indicativi, In Verbo incrementum 2plex Nominale, et Verbale. Nominale duplex, Singulare et plurale, Plurale est quod superat Nominativum pluralem. Singulare quod Singularem. Incrementa 1mæ 4tæ, 5tæ, Declinationis non sunt. Incrementa 2dæ Declinationis 3tiæ et I, V, omnia sunt brevia excepto ab Iber; 3tiæ Declinationis sunt 5 A, E, I, O, V, A incrementum longum est, exceptis 5 duplicibus, 1mo, AB, al, e, ar, Masculinis descendentibus ut Annibalis, Cæsaris 2do a par cum compositis, item vadis, Laris, Iubaris. 3tio a Græcis, ab a et as, ut stemmatis Palladis 4to Habentibus consonantem ante S, Arabs, trabs, contentis his versibus.

Et dropax, antrax, atrax cum Smilace climax
His Atacen, Panacen, colacem, Stracemque facemque
At abacen, coracen, Phicacen compostaque necten.

E breve est incrementum exceptis quadruplicibus 1mo Quod habet Genitivum in enis ut Syren et. 2do Quæ continentur his versibus. Iber Rex Ver Luter, locuples, hæres, merces quiesque. Lex Vervex halex Seps, plebs, merx ren. 3tio Insuper adde el Peregrinis. ut Michael 4to R, S, Græcum (ut tapes inter) æther ex aëre dempto. I et Y brevia

sunt

Sunt incremento exceptis 3bus 1mo Quæ habent Genitivum per inis, v ynis, ut Delphinis Phorcinis 2do Is vibicis, gliris, nesidis, gryphis, Samnitis Ditis &. 3tio Ab ex v yx descendentibus à felicis bombicis præter illa quæ Versibus continent Pedes breviato histrix cu fornice varix,

Coxendix, phœnixq́ illixq́ natrixq́ calixq́

Phrix, erix, onyx, nix pix salixq alexq́

Sardonicis filicis Varicis sit betricis anceps.

4to v Longum e exceptis quinduplicibus 1mo Græcis quæ per omicron scribunt et quæ apud Latinos N deponunt ut Macedon Macedo &. 2do Quæ Genitivum habent in oris à latinis neutris à Græcis verò quibusquinq ut corporis rhetor. & 3tio Illis memor, arbor lepus et pus compositis, ut Gradipus, item bos compos et impos. &. 4to Præcocis allabrocis Cappadocis. & 5to Quæ in Nominativo cōsonante ante S habent Æthiops præter Cyclops cecrops delops hydrops u breve e exceptis duplicibus 1mo Genitivis in uris, utis, udis ab us n ab alys provenientibus ut: Telluris, Virtutis Palludis, præter intercutis pecudis et liguris 2do Illis furis lucis pallucis frugis &. in quibus omnibus libris cōsule.

Pluralia Incrementa Nominum st 5 A, E, I, O, V, Sunt longa duo I et V, st brevia excepto bubus ab u, verbi incrementa st 5 A, E, I, O, V et tot erunt inqualibet voce.

Quot Syllabis superat secunda persona præsentis modi Indicativi A Incrementum omnium verborum est longum, ex

cepto

x

cepto primo incremento à verbo do cũ compositis, ut damus ubi dicit breve. 2 Similiter ē longum exceptis quadruplicibg, Primo ante R primi incrementi, à tertia Coniugatione descendentis, In psenti et in præterito tempore omniũ modorũ, unde, in psenti dicit legeris p G breve, in futuro etiã legeris per G longum et sic de alys. 2do ante Ram, Rem, Rim, Ro, et cũ derivatis personis e breve ē, 3tio Aberis v bere, 4to Steterũt dederũt apud Poëtas penultima brevis.

I Incrementũ ō breve, exceptis tribg 1mo Imis incrementis à Quarta Coniugatione venientibg in illis temporibg quæ formantũ a psenti, alia st brevia. ut venimg longa 2do Præteritis in ivi ut supra 3tio in nolo, volo sum cũ compositis descendentibg nolimus velimus, simus et cætera longa. O spr lõgũ V spr.

De Terminatione

Terminatio seu quãtitas ultimæ syllabæ positione Diphtongo, et tã vocalibus qm consonantibg in fine cognoscit 1mo p vocales a, e, i, o, u, 2ndo per consonates B. D. T. 3tio p Vocales cũ consonantibg, ut As, es, is, os, v ys, us,

A finita longa st. Excipe 4or, ea, quia, ita, postea, et onẽs casus desinentes in a pter Ablativũ et Vocativos Græcos. E finita corripiunt. Excipe casg 1mæ et 5tæ Declinationis cum compositis suis Item, ista, fame, cete, ferme, fore, tẽpe, ohe. Itẽ 2da Persona numeri Singularis Modi Modi Imperativi pter

pter cave ubi e comune ē et adverbia a Nominibus Zdd Declinationis Item Mono Syllaba ut me etc: pter que, ne, ve, enclitica. Et pte, ce, te Syllabicas adiectiones. I longū ē nisi quasi et Græca in I v ÿ corripiunt. Mihi, tibi, sibi, ubi, cui, comune i infine habent.

O Finita Communia

Excipiunt mono syllaba Dativi et Ablativi. Græca quæ Scribunt p O magnū. Ergo p causa adeò ideò adverbia desinentia in o a nominibg orta, pducunt modo et oīa composita. Cito, imo, nescio duo corripiunt. V finia producunt.

Terminationes p Consonātes

B. D. T. Sequente Vocali corripiunt. C finita longa. Nec, donec, brevia. Hic et fac comunia. L finita corripiunt Sal, nil, Sol, et peregrina pducunt. M finita apud priscos sequente Vocali corripiebat sine elisione, nunc eliditur, pter qm in compositis. N finita producunt. Corripiunt desinentia in on Græca Secūda latinæ Declinationis, et latina Nomina in en, in Genitivo inis. Omnes accusativi qui a Nominibg oriunt, Item an, in, forsan, forsitan, tamen attamen. Verba desinentia in en ut viden loco id ē videsne. R in finea corripiunt. Producunt cur, far, fur, iber, lar, nar, ver par, cum compositis. Græca quæ genitivū habent in oris, cor, et celtiber communia.

As

As finita plurigant. Græca in as in genitivo adis accusativi plurales græci corripiuntur.
Es finita longa. Excipiunt quæ incrementum habent breve. præter abies, aries, cores, paries, pes, cum compositis: græca in quibus est longum, es a verbo sum cum compositis, græca neutra in es corripiuntur, Nominativi et Vocativi græci plurales in ës
Is v ys corripiunt. Excipiunt plurales casus in Is v glis vis Nomen velis, sis cum compositis. 2da Persona singulares 4ta coniugationis, nominativi in is quorum genitivus exit in inis, entis itis plurigantur.
Os finita longa sunt. Corripe os ossis compos, impos et græca neutra. Os finita græca 2da Declinationis apud Latinos. Omnes casus genitivi græci in os corripiuntur.
Us finita brevia sunt. Excipiunt mono-syllaba et quæ habent incrementum longum. Idem genitivus singularis, Nominativus accusativus, Vocativus plurales 4ta Declinationis, græca quæ habent genitivum in untis et quæ componuntur ex pus. Item illa quæ apud Græcos in os apud latinos in ūs, omnes genitivi græci 3tiæ declinationis in us ut Clio Clius, omnia sequente Vocali producuntur.
Us syllaba finita semper producit, in Sanctissimo Nomine Jesu, quod sit in sæcula benedictum.

De Pa:

De Patronymicis

Patronymica sive nomina propria Poëtarum terminationem habent quadruplicem in des Masculina. v.g. ut Hacides Castelanides. in ades as is ne fœminina. Propter quantitatem dividuntur, sic, in Iades ut Illiades, ades ut Hypotades penultimam brevem habent ides tunc temporis penultimam producit, cum v nominativus unde derivatur desinit in eus ut Mic[illegible]ides ab Alceus. 2do producitur in ides quando Nominativus a quibus proveniunt desinit in cles ut Neoclides ab Neocles.

Tertio Ides prolongatur quando illa Nomina a quibus formatur Patronymicum in des in genitivo, dativo penultimam producunt, ut Bellides a genitivo belli sed in ides post i, potest addi a et erit Belliades.

Excipiuntur in ias ut Pallatias penultima brevis.

Cætera in as et is talem habent quantitatem in penultima syllaba qualem habent primitiva a quibus formantur, ut Ausonis Polonis penultima longa quia Polonia etiam longa.

Forma Patronymicorum

Desinentia in des ultimam Syllabam illius Nominis a quo derivatur mutant v in i v in a v in ia ut Æneas a nominibus desinentibus in ius fiunt Patronymica in iades. A Nominibus in eus Patronymica in ides ut Atreus Atrides.

At:

A Nnibꝫ 3tia Declinationis Patronymica dupliciter formantꝫ v A Dativo additâ Syllabâ des ut ades ut Jazon Jazoni Jazonides, Athlanti Athlantiades. Fœminina in ne formatꝫ a genitivis ut Neptoni Neptonine.

Compendiũ Fabularũ Historicarũ

Cælus aut Cælũ ut inter res creatas, ita et fabulosas pri=
mũ locũ occupat, qãmvis alij Æthere diēq: sibi præferat qui exter=
ra seu tellure quidm sestra dicũt Saturnũ et Opem seu Rhe=
am Cælũ et Japetũ Tytanũ et Oceanũ Thetyn Mnemosinen et
Phabem Tyam Themidē Hyperionē Cyclopes et Gygantes. In=
his saturnq Patris in Regno Successor Astra Tiranq terram
Oceanq cũ Theti mare possedit. Mnemosine artibq præfecta,
Themis Curia et æquitati, Phebe nocti, Hyperion diei.

Themis Jovis nuptias frustra deprecans ab eo deniq vir=
tutũ politicarũ Parens effecta ē. Vetustissimũ eius in Bœocia
oraculũ fuit unde fatidica ab Ovidio dicta ē. Astræa ex Jove
filia qm alij ex Astræo et Aurora ferunt in terras misit quæ
post sæculũ rursũ sceleribq offensa deseruit.

Mnemosine Novem Musarũ ex Jove Parens quas alij tamen
ex Cælo esse ferũt has impiero affini Macedonia Monte pepe=
risse fert, quibq in Parnasso Apollo Præfectq ē. Apud Tespi
eses ludi illis solēnes premiaq harmonia vincentibq instituta.
His et convivia et musica consecrat. Venere carnis stimu=
los lacessita Adonim gratissimũ ipsi puerũ occidisse, in ulti=
onē ferũt, de quo infra Thamyras seu Thamyris, Poëta exce=
lens forma cũ Musis ea lege in certamen descedit ut victor
earũ potiret connubio. Sed victq lirā atq oculis privatq talia
diducit viribq audēda esse juvabit porro officia Musarũ sive ut alij invēta co
gnoscere.

Caliope Heroes Clio apta Thaliaq ludit
Comica Melpomene Tragica et Polichimnia Mimos
Terpsichoren Cythara ac Euterpen Tibia masit
Gaudet amans Eratoq lira unanieq Polorum

Hyperion modo Sol, modo solis luna et aurora ex Sorore Thia aut ut aly Thea Oceani filia Parens dictus fratru Regnu ambigentiu scelere occisus fert Sole pulcherrima ejus prole in Eridanu præcipitato. cuius desiderio soror luna se quoq præcipite sustulit. Sol porro qem et Tytanem à Patruo dicunt, postqm cu sorore in Cælu translatus e dormire in Thetyos Oceani hospicio ac gremio atq inde mane instructo ab Horis cursu se se p Cælu offere fingit, que equi 4or. Pyrois Phlegon, Eous, et Æthon naribus igne spirates protrahant cujus Exclymene Nimpha.

Filius Phaeton ab Epapho Iovis filio provocatus currus Paternos uno moderandos die impetravit. Veru in Scorpionis in Cælis metu cu à via deflecteret atq alias æstu, alias frigore nimio Regiones adureret à Iove fulminatibus ad Eridani ripas deiectus perijt. Cujus Sorores Phaetesusa, Lampetia, Phebe, et Lapete relictis Sycilia capis ubi Patris solis armeta custodiebant ad Eridani ripas flentes cosiderunt atq ad alinos arbores versa pro lacrymis electu fudut.

Luna (qm aly Pallatis Filia volut) bigis vehitur, cui Aly juvencos, aly equos eosq modo albos, modo simul nigros, ac discolores tribuut, a Delo, sacra sibi Insula, et Cyntho Delia aut Cynthia appelatur cu Lucina, Hecate, Diana, Phæben Trovia n raro cofunditur. Endimione n se amatu longo somno cosopitu in lapdn

in Lapanio Cario dot emisse monte memorat: qd hic primus Luna cursu repererit.

Aurora (qua ab alys Tytanis seu Pallatis et terra filia dicit) bigis atq quadrigis proveota, equis v albentibg v roseis utit. Sunt etiam qui eidem

Pegasu tribuat hac ex Astreo ventos peperit ex quibg ex occidente Zephirg veri pratisq ac floribg leniter imperat Caurus iuxta et Affricg tempestuosi: Eurg regnat in Oriente iuxta qem Calbias ac Vulturng siccus et aspera: Notg sive Aster in meridie humidg fulminibg ac procellis violetg. Boreas sive Aquilo in septetrione rigidg et hyemi Prafectg alati omnes. ex Borea et Orithya Zetes et Calais Argonauta fuerut quibg cu ala essent adversg Harpias depugnadu fuit. Eade Aurora amatu à se Thithonu, fratre Priami et filiu Laomedontis in Calu transtulit imortalitati illis à Parcis impetrata: cu tamen senectute illi deprecata n fuisset, usq adeò, consenuit ut pueri instar cunis agitandg fuerit. Memnonem ex Aurora Caly cissia) Rege Aethiopu suscepit, qui in bello Trojano singulari cu Achile congressg certamine occubuit sed ex rogo Jovis indulgetiâ in ave, conversg ad Calu evolavit. Statua eide erecta ad Aurora conspectu et solis radios, suave cocetu edit latariq, uti procubenti sole tristari videt. Porro hic Nomina sortit varia, ut dicit Tytanis Pallatisidos, aut Pallantias, Hyperionias, Tythonia, Nurg Lameodontis, Mater Mmemnonis.

Oceanus seu Pontus fluvior Pater Cali et Terra seu Vesta filius, Uxorem Tethym sorore habuit, ex qua Amphitriten

Neptuni

Neptuni Conjugam et Nympharū Matrē Suscepit. Ex Parthenope quoq Europem et Thracē ex Pompholyja Asiam et Libiam filias habuit. Cæterū tria Proliū millia ei tribuunt exquibg: Callithoe, Philyra, Perseis, Xanthe, Zaira, Ianthe, Electra, Tyche Doris Asthra, Ocyrchoë, Clymene Plejone.
Nereus eiusdē Filig Mari Aegeo præpositg qui ex Sorore Doride Filias 50 Suscepit, Nereides dictas ex quibg Malia, Spio, Pasithea, Glauce, Cymodoce et Ligea, quæ comas habere virides, et Tritonis Dei Marini curru exultabūdæ cingere dicunt. Ipse Nereg Vates Paridi obventura Trojæ mala pnunciasse tū et Herculi (post qm cū varys formis indutg delusisset) futura dicitur.
Phorcus seu Phorcyn ex terra et Oceano qui ex uxori Sua Ceto Thoosan filiā habuit quæ Neptuno Poliphemū Cyclopem Vnoculū peperit, qui Galateā Nymphā amans Acin, sibi prælatū ab illa puerū, interēmit Saxo, atq Vlissem ad Sycilā delatum, (cujus gratulor Socios devoravit) in cibū mactaturg erat, nisi hic vino inebriatū adusto Titione exoculasse.
Filias habuit idē Gorgones à Truculētia dictas quæ Dorcades Insulas Maris Aethiopici habitarūt. alæ illis et manus ferreæ crinitæ Serpentibg, dens et oculg ungvium quē domi Cæcæ, et edentulæ cistæ includebat qdqd aspiceret in Saxa obrigescebant, Vnde Perseus contra illas misus Mercury talāribg et falce Palladis Cyclopeo et Plutonio galea armatg, Medusæ aversg caput psecuit. ex cujus Sanguine equus Bellerophontis Pegasg

tū Phala

Phalans, et Arachne à Pallade in Serpentes mutatæ.
Sorores Medusæ Sthenijo, et Euriale, quas et Graias seu lani: as appelant quamquam alij comunius, has annq, illas unocultas esse ferant quæ Perseo viâ ad Gorgonias Anquicomas osten: derint. Phorcides eadem seu Phorcijnides nuncupantur.
Scylla et Charibdes eiusdem Phorci et Herate (seu ut alij Phor: bantis aut Laniæ) filiæ. Illa tamen Nisi Regis Megarrinsium, ab alijs dicitur, quæ fatale Patri crimen (quo oblato mori tan: tum poterat) Minois amore capta sustulit, Patrem et Urbem Miseam Atheniensibus prodidit. Sed Minos illam aservatus, O: ceano imersit ubi in monstrum Deorum ultione versa sit, A: lij Scyllam Phorci an nisi distinguat hancque in avem Cirim, Nisum in chaliaetum Servato Nomine mutatos ferunt, perpetuis etiamnum inimicicijs conflictantes: illam verum Neptuno fa: miliarem (postquam Amphitrita fontem in qua lavabat vene no infecisset) in munstrum conversam quod 6 canum v ut Zenodot Graeca canis Lenionis, Gorgonis, Ballendæ fe: minæ haberet capita. Charibdis voracissima Muli: er cum Herculi Gerionis Boves abienti quosdam sustu: lisset, Jovis icta fulmina aut Cæsa ab Hercule in hoc Marinum monstrum sive voraginem, transijt freti siculi, cui Scopulus ex adverso Scylla dictus obicitur. Achelleus Oceani et Thethidos filius (alij Solis terræ volunt) Rex Aetholorum fluvius Joanthinæ Pindo Monte orto nomen de: dit ac pro Deianira Oenei Regis Aetopoli filia, cum Hercule congressus sumptâ Tauri formâ, sed amisso

cornu

cornu ut suũ reciperet Herculi Amalthea sed cornu substituisse fert, filias habuit Caliochon et Castaliã quæ cũ suasu Junonis Musas, ad certamen cantu provocassent pennas, ut erat Nympha alata amiserũt quibq Musæ sibi coronas contexuerũt.

Dircen etiã filiã habuit in monte sui Nominis cõversam in quo Bacchus recens natus fuit ablutus.

Idem Achelous genuit ex Therpsichore (Aly Melpomene, v Caliope v Sterope Syrenas; Parthẽopen, Leucosiã, Ligeam v Aglaopen Pisinoën, Theropiã) quarũ una voce altera tibys, Tercia Cithara, pollebat, inferiori parte volucres, (seu ut aly pisces, superna Virgines) quæ illecebroso cantu primo insomnũ audiens vertebant subide præcipites in mare dabant. Has Orfeus præteryt Deorũ hymnos et certamina lirã modulatus. Ulysses obturratis Sociorũ auribus ipse malo alligatus, quo facto, Syrenes desperationẽ plenæ in mare sese abiecerũt, in saxa ut aiunt versæ eadẽ, quoq cum Musis canendi cermina congressæ victæq alas amiserũt. quibus Musæ in coronas plexis alato deinde ferunt capite.

Cephissq Oceani terræq filius ex Lyriope Narcissũ formosissimũ adolescẽtẽ habuit. Quem cũ frustra Echo amans consequeretr ubiq fugienter contabuit atq in rupem versa solam vocẽ retenuit. Narcissus vero in venatione fessus ubi ad onem limpidũ consedisset sui vultus, ac formæ amore collifescens sensim in terrã defluxit, atq in florẽ sui Nomis mutatus ẽ, furijs atq Eumenidibus sacrũ per quẽ dũ Proserpina malo omine carperet a Plutune rapta est.

Nerreis Oceani et noctis filia, ut Iovis insidias fugeret

in anse

in anserem se se convertit, qd cum ille observasset, Cygni formam induit ex illoq ovum peperit; qd Leda Tyndarri Regis Laconiæ uxori per Pastorem uxorem uxori oculi, Caly comunis Ledam illud ex Cygno concepisse fert.) ex quo illa Helena cum Castore &. exclusi. Alata Dea Nemesis apud Athenienses in statua spectabat Adrastea ab Adrasto, qui primus illi erexit aram tum Rhamnusia à Rhamnunte Attice vico ubi colebatur appelata pœnas ab indigne huius vitæ bonis utentibus exigere credita.

Fortuna Oceani fortuna filia, quæ omnibus vitæ mutationibus juribus et imperijs præsidet varie à varijs forma et habitu proposita ad diversas eiusdem proprietates exprimendas. plerique cæcam atque etiam cæcis equis ferri asserunt aly Solum capite ferentem et manu cornu Amalthea: aly dextra flammas sinistra aquas portantem fingunt. Virilis fortuna Romæ à Napturis colebatur mulibris, item calva, parva, equestris, obsequens redux respiciens. &. nunc glubo, nunc quadrato insistens saxo: vel sedens, vel sine pedibus vel alata.

Nymphæ filiæ oceani et Tethyos Matris fluviorum. Aliæ fuerunt Cælestes, quas et Musas dixerunt. Aliæ terrestres quæ celebrem et Bacchum educarunt. Ex quibus aliæ Sylvis præpositæ, et Dryades, aliæ montibus ut Oreades, aliæ arboribus Ut Hamadryades aliæ fluvijs Ut Najades, aliæ stagnis, ut Limniades, aliæ Mari ut Nereides, aliæ Pascuis, ut Napææ.

Tethis Oceani Uxor à Thetide Nerei filia maris Dea in eius nuptijs Dy sua sponsis contulere munera, Pluto Smaragdum, Neptunus equos Xanthum et Balium, Vulcanus cultrum, natus ex his Achilles, Conjux illius Peleus fuit.

Aves Dijs consecratæ — Phalcyone thedis, veneris dic esse columba
Junonis Pavo e Aquila Jovis, atq Minervæ
Noctua sed Solis Phœnix ac Picus habet
Candidus et cygnus sic corvus Apollinis Ather

Animalia Curru Deorum Trahentia — Martis equi, Draco Saturni, Cerviq Dianæ
Junonis Pavo, Thethis Delphinis vehetur.
Balena Oceani, Veneris cum passere cygni,
Solis equi, lunæq boves, cereris q dracones,
Et bachi tygres, ac linces, Cybelesq leones.

Arma Deorum — Arma Jovis fulmen, Neptuni fuscina Martis,
Est gladius, Falx Saturni, Phœbiq Sagittæ,
Virgaq Mercury, Clava Herculis, Hasta Minervæ,
Fax pueri, Bachi Tyrsq pharetræq dianæ.

Arbores Dijs Sacræ — Æsculus ac quercq Jovis, Sic Herculis arbor
Populq ac Phœbi laurq sed Pluto cupressis
Gaudet, Bachus amat, vitem hederamq
Pan Cybelleq cupit pinum, sed Pallas olivam,
Est Myrthus veneris, bachoq ad Sacra coronam
Suppeditat, cereri quercus——

Septem Mundi Miracula

z Mausolæum, ephesi templum, Murique Pharosq
a Pyramis, et Simulacra Jovis, Solisq Colossus

Aliæ

Ægypti thebæ labirynthus Pergama Troiæ, c
Et perfossus athos et aceto per via rupes
Culta Nerone, Domus, Pompei Scauriq Theatrum
Aureus Hesperidum, Nemq Alcinoiq beatum

Prata

Prata Semiramidis mæcenas quos habet hortos
Thebæ centum portas habebant Babilon muros | Nilus
habuit admirandos per quos sexigæ aliquot sine offen=
sa cuncurrebant, arx fuit Munitissima Trojæ Mons
erat quem Xerxes Perfidit Annibal Dux Cartha=
ginis Alpes Montes Italiæ aceto macerabat ut cum
exercitu transiret hesperidum erat hortus in quo aurea
poma Draco custodiebat.
Babilone Semiramis Regina supra arcem pensiles
edificavit hortos, gratiæ Charites
Euprosine Charites, aglaia Talia ferutur
Harpiæ Ocipete aello, dira Celæno — — — — — Harpye
Eumenides Furias et erinnibus adyce Dyras — — — Furiæ
Tysyphone Alecto, colubris crinita megæra
Tres Lachesis Clotho Atropos — — — — — — Parcæ
In silvis tryades, in montibus Oreades, — — — — Nyphæ
In agris Napdæ Najades in fluvijs in Mari Nereides
Ursa arctos helice Plaustrum Cinosura Boetes | Signa
arctophilax Orion Pleiades | Cœli
Sunt aries, Taurus gemini Cancer leo Virgo libra — Signa Zodiaci
libraque Scorpius, arcitenens, Caper, amphora Pisces
Chymera, Medusa Sphynx. — — — — — — — Mostra ve
Scylla Charibdis Vortex Malea — — — — — — Larvæ
Scopuli in Mari
Sole Phlegon regit, Pyrogis, Eous, et Ethon et | Equi celebres
Xanthus Balius Currum moderatus Achillis.
Cyllarus Bucephalus, Pegasus, alatus.

Exempla

Exempla & Historica

Abstemij. Romani ad annũ trigesimũ vino abstinebant:
Non auro mirrhaq bibunt sed gurgite puro vita redit
satis est populis fluviusq Ceresq.

Abstinẽtes. Columba Virgo Perusina. Solis fructibg vicititabat.
Thelemachus ipis fabis vitã alebat. Licurgus, Pericles,
nuqm Cœnarut. Hecates cœna pro abstinentia. Est
virtus placidis abstinuisse bonis. Ovidius

Adulatores. Aristippus Philosophus Dionisio Tyrano Adulabatg
unde à Diogene canis Regius nuncupatus. Clisophg
blandiendo Philippo Regi claudo claudicabat.
Adulatores Syren exprimit, dolosa Syren p Adulatore.

Aemulatores. Theseus æmulator Herculis Hyppomenes cũ Atalãta.
Themistocles nec dormire potuit propter triũphos
Miltiadis.

Aetas. Sub Saturno aurea, Sub Iove argẽtea tandẽ ferrea.
Aetatis longeũ Nestor filig senex, Sybilla Cumana
tot annos vitæ petyt ab Apoline, quot Athomos ma=
nu comprehenderat.
Theseus et Pyrithous, Nysus et Euryalus, Hercules
et Theseus, Pollux et Castor, Patroclus et Achilles,
Pilades et Orestes: Cumq consenuit Miles honorat equũ.

Artifices. Artifices Zeuxis Apelles, Thimantes, Phidias,
Praxiteles, Lisippus, Myron, Sculptores. Fabri Vulcang.
Sive mulciber, in Aetna fulmina cudit Iovi, cujg fama=
li Cyclopes Brontes, Steropes Pyracmon. Plutoni im=
penetrabilem galeã Aeneæ loricã et Clypeũ fecere. Ne=
ptuno Tridente

Dedalus

x

Dædalus Summus Artifex: Dædalus ingenio fabros celeberrimus artis.
Sysiphus interris quo non astutior alter. Prometheus qui duos boves obtulit, Jovi unum pinguem alterum osseum. Astuti
Astutus Ulisses.
Gradivus Mars, Bellona Enio, Pallas. - - - - - - Bellici Dy
Æneas, Aiax, Hector, Achilles, Mutius Scævola Horatius Cocles, Annibal, Scipio. - - - - - - - - Bellatores
Amazones, Lacænæ, Harpalice, Pentesylea, Camilla Semiramis, et Thomyris. - - - - - - - Bellaces Mulieres
Daphe, quæ fugiens procum in laurum versa. Venda Poloniæ Regina insilyt aquas ne nuberet. Hyppolitus fugiens novercam ejusdem accusatu discerptus est abequis. Lucretia Romana transfixit se ob violatam pudititiam. Vestales Castæ. Penelope, de qua Ovidius: Castitatis amatores.
Penelope mansit quamvis custode careret
Inter tam multos intemerata procos
Athalanta, Camilla, Perseus qui a Mercurio talaria accepit. Celeres
Thraces, Getæ, Sauromatæ, Scithæ, Geloni. - - - - Crudeles Populi
Nero Dyonisius Tyrannus, Domicianus, Dyomedes Busyris Phalaris, Scyro, Procustes, Tullia Tarquiny Filia Per Patris cadaver carpento ivit; Filia Carpento Patrios initura Penates. Homines
Ibat per medias alta feroxque vias
Corpus ut aspexit lacrymis auriga profusis
Restitit, hunc rigido corripit illa sono
Tersites ejus fœdissimus. Megera Medusa - - - - Deformes
Discordia et Rixa Sorores Noctis filiæ. - - - Discordia
Plato

Docti Plato, Socrates, Aristoteles, in Phisicis Archimedes, Apollonius, Euclides in Mathesi, et Geometria Galenus Hippocrates Asculapius, Medici Cicero Isocrates Demostenes, Hortensius, Pericles, Nestor Oratores. Musæ, Sapho, Cornelia,

Doctæ foeminæ

Divites Plutus divitiarum Deus, Mydas, Crœsus, Lucullus, Sylla, per Pactolum auriferum et Tagum, Iberum, aurea volventes arenam, Gangem, Hydaspem, Hermum gemmis fluentes exprimuntur divitiæ.

Exules Tarquinius Superbus Rex Romæ pulsus, Tullia Servij filia in exilium acta quod cadaver Patris calcavit. Clisthenes qui primus tulit legem exilij primus exulavit. Aristides Atheniensis ob virtutem incidit in odium, Exul factus tamen omnia bona Athenis precatus est.

Felices Polycrates qui cum vellet aliquod infortunium experiri annulum in mare proiecit quem in pisce allato reperit, tandem cruci affixus est. Gyges habuit gemmam quam dum ferret à nemine videbatur, videbat omnes. Thymotheo felicissimo duci pingebatur fortuna, in retia depellere urbes, Somnum capienti: Agathocles ex Figulo Princeps: Rex ego qui sum

Sicaniæ Figulo sum genitore Satus.

Ex felicibus Infelices Mitrydates Rex ponti annis quinquaginta Romanorum Victor, tandem victus sibi mortem intulit, Belizarius post multas miserias victorias evulsis oculis mendicavit: date obolum Bellizario

Bajasetes Turcarum Imperator à Tamerlane Scytharum Rege victus et ferreæ caveæ inclusus. Item Sejanus Dux ab equis discerptus. Ablavius, Rufinus, Eutropius in partes dissecti

Formosi Narcissus, Hyacinthus, Paris, Adonis, Ariadne, Minoinia

Origo Regis

Regis Filia, quæ Theseo filu porrexit, Helena Lavi:
nia Origo belli Æneam et Turnum Lucretia Roma:
na, Pulcheria et Eudocia Imperatrices.

Protheus oñes asumpsit formas, Chamaleon animal om: nes colores præter album assumit. Achelous cũ Hercule dimicans, primo in Serpentem, postea in taurũ, postea in fluvium versus est. — Forma mutantes.

Hercules sive alcides Theseus Herculis socius, Milo Cro: toniata bovem pugno occidit et una die devoravit. Cynegirus, qui manibus truncatus in bello naves hostiũ fugientiũ dentibq attinuit. Athlas Cælum tulit. — Fortes corpore.

Xenophon audiens de morte filÿ nullũ signũ mæroris o: stendit, Cato sẽpr ejusdem frontis. Scævola adussit manum. — Fortes animo.

Gentium n̄ nullar̃ propria Epitheta

Ægyptÿ Superstitiosi. Nabathæi mercatores. frugũ pau: peres Scythæ, felices Arabes. Græci infideles. Pannones inconstantes. Itali ingeniosi et Iracundi. Hispani pru: dentes et Pÿ. Galli robusti, Germani cõstantes, Poloni fortes.

Apud Paganos Sisiphus Saxũ levat, Ixionem rota tor: quet, Tityo pectus eviscerat vultur. Tantalus poma fu: gantia captat. Belides quinquaginta doliũ pertusũ implet. Cerberq canis, Charon Naucolerus, Hecate Proserpina, Pluto. — Ad Infer nũ dãnati.

Poliphemus qui Ulyssis Socios mactavit. Busiris hospites occidebat. Dyomedes equis porrigebat in pabulũ hospites. — Inhospitales.

Æacus

Judices justi Æacus, Minos Rhadamantus. Areopagytæ Athenienses, Judices qui in silentio judicabant.

Laboriosi Hercules, Vlysses, Theseus Iason. ——

Lacrymæ: Hecuba Heraclitus, Niobe Deflendo novem filios ab Apolline occisos in lapidem versa est. Plejades fratrem Phaetontem continuis deflent imbribus.

Montes flamiferi Ætna, Lypparè vesuvius mon:

Montes frigidi Ripnæi, Alpes Carpathus.

Matres Ceres proserpinæ Mater. Agrippina Neronis. Alcmena Herculis. Olympias Alexandri Magni. Berenice Ptolomæi. Ilia Romuli. Alcimedè Iasonis. Elbia Ciceronis. Helena Constantini.

Mulieres Reginæ. Cassandra Priami filia, Musæ Iovis, Ariadna Minois, Polixena Hebæ. Lallinia Latini Regis. Vesta Saturni. Harpalice Amazonu. Semiramis Assiriorū. Camilla Volscorū, Cassiope Æthiopū, Cleopatra Egipti.

Musici: Orpheus, Apollo, Amphion, Musæ, Arion.

Nativitas Bacchus ex femore Iovis natus, Centauri ex nube, Pallus ex Cerebro Iovis, cum hasta et armis fingitur nata. ex lapidibus à Deucalione et Pirra proiectis homines, ex sangvine Medusæ serpentes nati dicunt.

Nautica Supelex Anchora quâ detinetur navis, Antennæ, carbasa, Celeusma cantus Nautarum.

Navis Gubernatores Navarchus, Nauclerus, Navita, Palinurus. Proreta rector navis. Remex remo laborans. Transtra tabulæ inquibus

Sedent

x

Sedent remiges. Rudentis funes nautici. Item Codrus Irus, Biton. — — — — — — — — — — — — — — Pauperes.

Alexander primus liberaliter thura Diis libabat. Numa pius erga Deos. Pii erga Deum

Pro Patria Theseus labyrintũ subivit. Codrus pro Patria, n' timidus mori. Curtius amore Patriæ Romanæ inhiatũ terræ se demisit ut Romam à peste liberaret. Cocles Horatius pontem deiecit postea in Scuto aquas traiecit. Pii erga Patriam.

Cælum Speciæ Sanguinea aparuit cũ Rex Philippus Grætiã invasit. Augusto Cæsare intrante urbem post mortem Patris Stella circa Solis orbem visa st. Trini soles apparuere Postumio et Quintio Minuto consulibq. Clipeg ardens ab occasu ad ortũ scintillans Valerio et Cneio Consulibus; dum pulsq è Regno Tranquinius dicit canem locutũ fuisse et Serpentem latrasse. Adveniente Xerxe platanus in olivam mutata ẽ. Neronis principatu arbores sedem mutaverũt. Ante bellũ civile inter Juliũ et Pompeiũ Sanguineus imber decidit. Servio Tullio adhuc puerulo flamã emicuit circa caput dormienti. Portenta

Pumiliones. Pygmæi qui longissimi st duor cubitor. Janiũ Maximum et Marcum Juliũ Filiũ Ciceronis binor cubitorum esse ferunt.

Jupiter Europã rapuit. Aquila Puerũ Ganimedẽ in Cælũ sustulit. Castor Phæben. Romuli de Sabinæ virgines. Raptores.

Endimion, Epimenides unde adagiũ. Ultra Epimenidẽ dormire Somnolẽti.

BIBLIOTEKA W.R.

Somni Deus Morfeus.

Statuas, meruerit ob virtutes. Polidamas qui in armis Leonē jugulavit. Numa et Servius Statuā meruerūt. Cleia Virgo Rña qd in equo tranaverit Tiberim. Poëta Claudianus ab Honorio et Arcadio Imperatoribus meruit Statuam.

Silētiū Pithagorē discipuli per bienniū tacebant. Harpocratis statua labijs apprimebat digitū unde dicit Harpocraticū silentiū. Agatho per trienniū in ore ferebant lapillū ut silere disceret.

Tyrāni. Busiris in Aegipto, Phalaris Agrigenti, Candaules in Sardinia, Creon Thebis, Milo Pisa:

Atq Milo sub quo cruciata ē Pisa Tyranno
Casus in aequoreas praecipitat aquas,

Venatio Actaeon, Amicus. Dijana, Atalāta Arethusa:

Et tandem positis velox Arethusa Sagittis.

Vestes. Abolla vestis erat tragica et gravior Personarū Calasiris vestis Persica pulcherrima. Cento Vestis crassa Chlamys Vestis militaris. Toga et Trabea apud Rños in usu tempore pacis. Crocoten. Vestis muliebris delicata Cydas Vestis Faeminea in rotundum formata. Sagum Belli Signū Praetexta. Vestis erat Patriciorū, quod Purpurâ praetexebat unde praetexati mores id ē boni Syrma Vestis, qua recitandis gravioribus Poematis utebat.

Præsidia Libertatis

Tam Ligatæ quàm Solutæ

Copia, fertilitas, ubertas, opulẽtia rer. affluentia, — — — Abũdãtia
Rusticus, agrestis, rurisq. colonus, arator, ruticola, rupex. — Agricola
Arva, novale, solũ, glæba, rũs, iugera campus. — — — — — — Ager
Jupiter, aura, æther, nubes v inane, v ætra. — — — — — — Aer,
Flamã, cupido, Venq, furor, et lascivi et luxus, — — — — — Amor impurq,
Flamã, calor, fervor, fax, æstus, et ignis et ardor. — — — — Amor,
Luxuria, illecebræq, libido protervio amores.
Aliger, ac Genius, Cæli Legatus et ales. — — — — — — — Angelq
Spiritq Ephæbq, Cæli Nuncius astror. aulæ Stellãtis alũnq
Tonantis Minister.
Angeli, Archãgeli, Troni, Dominationes, Virtutes Prin:
cipatus, Potestates, Cherubim et Seraphim — — — — — — Angelor. Chori.
Aligeri, Chori, Sydæra emẽtes, Cælestes Geny, v Ephæbi, — — Angeli
Turba ministra Dei, Penatq Cælorũ Exercitq, Aligeri fratres,
Cæli Vagi Juvenes, Sancti volucres et ætherea animæ, Cælicolæ
Procores, Gens Incola Cæli Penatẽs animæ acies, felix Olỹpi
Populus. Cor, vigor, ac virtq, pectq, generosa volũtas. — — Animus
Antra, Caverna, Specus, cubile recessus. — — — — — — Antrum
Blustraq cũ latebris Spelunea vorago tenebræ Cauræ
Spiritus Vitæ, Spiraculũ, pars hũicus melior Divinæ particula. Anima

Fons

Aqua. Fons, Aqua, lympha, latex, humor, liquor, uda fluentum.

Arbor et Frondes Crine, comaque arbor foliis viret atque capillis. Radix ac Truncus, cortex, et brachia frondes ac Stipes.
Pacate Olea, Frondibus Esculus altis.
Et Tilia molles ac Fagus et innuba laurus
Et Corili fragiles et Fraxinus Utilis hastis
Enodisque Abies curvataque glandibus Ilex
Et Platanus genialis Acerque coloribus impar
Amnicola salices et aquatica lotos
Perpetuoque virens Buxus tenuesque Myrica
Et bicolor Myrthus et baccis cerula Ficus
Flexibiles Hedera
Pampinea vites et amicta vitibus Ulmi
Ornique et picea pomoque onerata rubeti.

Aratrum Buris, aratra, jugum Stiva cum vomere rastra ligo.

Arma Pila, sarissa, hasta, tum lancea, gesa, bipennis
Et telum jaculum cum spiculo arundo sagitta
Pugio, mucro, ensis, gladius, sub acinace caspis,
Parma umbo scutum clypeus lorica chalybsque
Crista, juba, galea cassis tum conus apex,
Munimenta agger et propugnacula valla.

Avis Alitum genus et volucris, grex penniger ales

Avium Sedes, Hospitium, cuna, nidi gaza tecta cubile

Auxilium Praesidium, favor, ops, vires, tutela, levamen perfugium solamen et ara juvamen, asylum

Praelia

x

Prælia coflictus Mars et certamina pagna. - - - - Bellū
Minotauri aquilæ gryphes pictiq̃ dracones. - - - - - - Bellica Vexilla.
Tympana classica cum lituis turba buccina corna. - - - Bellica Signa
Thessera et æra concha.
Vinea, testudo ballista aries catapulta - - - - - - - Belli machina
Bucula cū vitula bos thaurus vacca juventus - - - - Bos
Pacatus mitis, blandus, comis, facilisq̃ - - - - - - - Benignus.
Officiū, munus, meritū benefactaq̃ donum - - - - - - - Beneficiā
Astra Æther cæli polus axis Sidq Olympus - - - - - Cælum.
Fiscina, fiscilla, calathus, cū corbe canistrum - - - - Calathus
Musica, et oda melos, carmen modulamina voces - - - Cantus
Fistula, arundo, tuba calamusq̃ et avena cicuta - - - - Cantus.
Cum Cythara testudo, helis, lira barbita. plectra fides. Instrumēta
Principiū atq̃ caput causarū fons et origo - - - - - Catena
Esca, dapes, ecula, cibq et convivia mensæ - - - - - Cibus
Pernicies, damnū, exitiū, dispendia ædes - - - - - Clades
Vox, murmur, strepitq, sonitus fremitqq̃ tumultq. - Clamor
Connubiū, thorq, et thalamq, fax tæda Hymenes - - - Connubiū
Os, facies vultq gena, mentū, lumina malæ frōs oculi obtutq. Conspectq
Infula, tænia, tū diadema corona tyara - - - - - - Corona
Trux, imanis, atrox truculentq barbarq asper - - Crudelis
Spes ardorq fames sitis expectatio votum - - Desideriu
Vafricies, dolus insidiæ, stratagemata fraus techna vastq. Dolus
Lar, domus ædes, limen, sedes, tecta penates - - - Domus
Atraria Regalesq̃ aulæ pallatia turres augustalia arces,
Mandra casæ, tugiriū, culmen magale mapale.

Exer:

Exercitꝰ Agmen, turma Phalanx, acies legioq́ caterva
Copia et cohors bellator castra manipulus.
Miles, eques, pugnator, veles, pedes atq́ sagatꝰ
Famulꝰ Assecla, verna puer famulansq́ pedisequa servꝰ
Flores Lilia, flos, bellis viola rosa, caltha ligustrum
Narcissꝰ Cyanꝰ, Hyacinthus, Nardꝰ, Achantꝰ
Solsequiumq́ amarantus amaracꝰ, atq́ papaver.
Filius Progenies, soboles, Proles, styrx nata propago.
Forma Forma, decor species ornatꝰ gratia venustas.
Fluvius Stagna, palꝰ, torrens, lacꝰ amni flumina rivi.
Fucus Pigmentū, Stibiū, nimiū cerusaq́ medalia forma
Gem̄a Amethystꝰ, onix cyanusq́ achates Chrysolithus,
topꝰ Beryllꝰ, Adamas Iaspis smaragdus.
Helluo Ventripotens, gurgesq́ vorax, bibo atq́ Barathrū.
Herba Herba, thorꝰ viridis, cespes cū gramine muscus.
Honores Fama, decus tituli, laus gloria, nomen honores.
Stemata pompa, Superbia tū ꝓsūptia fastus.
Hostis Æmulꝰ, inimicꝰ adversarius, hostis ātagonista Agonothet
Ignis Flām̄a, ardor, calor ac fervor incēdia et æstus
Vulcanus, Mulciber, scintilla, focꝰ caligo favilla
Carbo rogꝰ, pyra lux fax, atq́ strues.
Ignominia Dedecus opprobrium pudor, ac infamia pbrū stigma notū.
Incōstāꜱ Mobilis et dubiꝰ, varius mutabilis anceps.
Protheꝰ, ventosus ābulatoriꝰ instabilis arūdine.
Infernꝰ Tenarius, ac erebꝰ Styx tartarus orcꝰ avernus
Insanus Vecors ac Stolidꝰ, fatuꝰ delirꝰ et amans.

Lividus

Lividus, obtrectator, æmulus zoillus. — — — — Invidus
Ira, æstus, rabies, furor indignatio vilis — — — — Ira
Cura labor studium, vigilans, solercia sudor conatus. Labor
Stilla, imber, ros, gutta latex, et flumina gemma. — — Lacryma
Strata, torus, thalamus, lectus, conclave cubile et cuba. Lectus
Fas, æquum, jus decretum lex regula pactum. — — — Lex
Charta, volumen opus fasti pagina pagella papyrus. Liber
Iurgia lis rixa convicia prælia lingva. — — — — Lis
Cera tabella nota v[el] epistola litera scriptum — — — — Litera
Portus, margo, ripa, ora littus arena. — — — — — Littus
Dictio, vox, verbum sonus ac oratio sermo. — — — Lingua
Lamentum lachryma, gemitus, suspiria planctus. Luctus
Questus, ululatus, singultus, ploratus querela. — — —
Pila, discus, cursus, lucta palestra. — — — — — Lusus
Turbo placet verisque nuces trochus atque flagellum. —
Lux, iubar, et fulgor radius cum lumine splendor. Lux
Fax, lampas tæda lucerna — — — — — — —
Labes signa nota nevi cauteria sordes. — — — Macula
Collis, apex, cautes rupes, juga, mons scopulus. — Mons
Culmen, vertex, acroterium summa abrupta montis.
Prodigium, monstrum portentum, degener ortus. — Monstrum
Contagium pestis, laudes infectio, tabes. — — — Morbus
Mors lethum interitus, obitus, nex, fata cinisque — — Mors
Vrna, rogus, loculus, funus Lybythina, feretrum,
Busta, cripta, tumulus marmor monumenta sepulchrum.
Nenia et exequiæ lacrymæ, funebria, justa perficed.

Navigium

Navis ejusque partes | Navigium, classis biremis, triremis, scapha
Lembus ratis cymba linter phasellus celox,
Puppis, prora, carina, abies, trabs, pinus et alnus
Remigium, remus, tonsa, vel scalmula clavus, carbasa vela
Ala vel siparia, lintea, lina, malus et antennae ucg aforarubi

Nauta | Nauta, typhus, Palinurus, Naucleus, Navarchus charos.
Nobilitas | Nobilitas, tituli, imagines, cera, stemmata, majores, Atenati, pavi.
Nubes et nox. | Nubila tempestas, nimbi, umbra, nebula caligo.
Onus | Farcina, pondus, moles cumulatus acervus.
Oriens | Phosphorus, Eous, oriens, aurora vel ortus.
Osculum | Oscula da Cypsis, da suavia vasia labris.
Parentes | Majores, proavi, patres, stirps gentis origo
Pascua | Pascua, prata, herba tum papula gramina campi.
Pastor | Opilio, Pastor, caprarius, atque bubulcus.
Pastor seu | Praesul et Antistes et pastor Episcope Papa
Pauper, egenus, inops, nudus mendicus, inanis
Peccatum | Noxa, nefas, vitium, crimen, scelus error et ausus.
Flagitium, facinus delictum, culpa probrumque
Peccator | Sonus reus, atque nocens scelerate et noxie nequam.
Pellis | Exuviae spolium pellis ac tergora vellus.
Piger | Deses, iners, socors, segnis, piger, otia quaerit
Pisces | Delfines, cete phoce, balenaque priscas.
Lucius anguila muraena mullus asellus
Aurate gobii salmones ostrea congri
Pocula | Pocula, calix, cyathus, patere carthesia crater.

Supplicium

Suppliciu͂ atq́ preces oratio vota querela. --- Preces
Imperiu͂ Sceptru͂, moderamen habena potestas, --- Regnu͂.
Rege͂ ornat murex ostru͂ v purpura coccus. --- Regis habitq
Retia lina plaga, calamus nassa hamus aru͂do. --- Retia
Cruor et sangvis sanies et vulnere tabum. --- Sangvis
Decrepitus, cani, Seniu͂, ruga atq́ senectus. --- Senex
Ordo, magistratus proceresq́ patresq́ senatus. --- Senatus
Mens animus seu iudiciu͂ s͂nia sensus. --- Sensus
Vipera, dipsas, Hydrq coluber draco cu͂ angve cerastes. Serpe͂s
Far, frumenta, satu͂, fruges cu͂ messe ceresq́. --- Seges
Cum spica calamus stipula tu͂ culmq arista. ---
Fomentu͂ auxiliu͂, solatia opisq́ levamen. --- Solatiu͂
Effigies signu͂, species simulacra et imago. --- Status
Septa et hara stabulu͂ ma͂draq́ et ovilia caula. --- Stabulu͂
Sylva nemus, saltus, lucus v Thessala tempe. --- Sylva
Cum vepre sente rubidumi, virgulta fruteta. ---
Tempestas, fluctus furor æstus rubo procella. --- Tempestas
Terra, solu͂, tellq, mundq globq, orbis humusq́. --- Terra
Formido pavor atq́ metus trepidatio terror. --- Timor
Hic tremor et sudor, pallor, stupor occupat horror co͂sternatio.
Dolor, mœrorq́, luctus ægrimonia. --- Tristicia
Amphora testa cadus vas pocula dolia et utres. --- Vas
Ventus, flabra, euri notus aura flamina flatus. --- Ventus
Vulturnus, Eurus, Cacias ortu͂ tenent. ---.
Ethesia, Favonius, Zephirus habent. ---.

Solem

x

Solem cadetẽ ut Africus, laurus, fruces adversꝗ
Adversꝗ Auster, Boreã et Aquiloni notus.

Velum Tegmina, tela, Sinꝗ v Sit velamen amictus.

Verbera Verbera cũ plagis flagra lorũ virga flagella.

Vestis Militia Chlamys ẽ saga Rhomo et abolla lacerna.
Pallia, lena, tegl, tunica, Stola, penula pascis.
Castulla, palla, Cyclas, strophiũ induvia vestimẽta.

Victoria Ille triumphat, ovat cui laurus adorea palma ẽ.

Vinũ. Massica, vina merũ Bacchusꝗ falerna Lyaeus.

Vinea Vinetũ, vites, palmes, vindemia botrꝗ. Pampinus

Vis Virtꝗ, vis, vigor robur violentia nervi potẽtia.

Authorum

Sentimenta

Magnum Deorum donum est amicus. — — — Plato
Amicitia nulla thesauro par possesio — — — Apuleg
Consor vita altera vita. — — — — — — Idem
Alteri vivas oportet, si vis tibi vivere, — — — — Seneca
Verg Amor imortalis est, et omni fortuna major, — — — Avacing
Quod n potest ferrum, potest amor — — — — Barclajg
Sollicite timet quis quis bene amat — — — — Celada
Gratis amor amat, quia e maximu sui pmium — — — Idem
Ille major amor e, quem minor spes nutrit pmij, — — Idem
Solus cuncta potest amor — — — — — — — Avaci:
Dogma natura est ut amatus ames, — — — — Seneca
Amor profundo res abdita animo factis pbat, — — Avaci:
Honestg amor ex animo pendet n ex lubro — — — Tacitg
Carolg Magnus Dux pinxit Aquila, qua explorat ad Solem pullos. Lema. Sic crede
Fridericus Tertig Imperator duas manus Sibi juctas supra quas calaria infra cor Lem: usq ad mortem
Pompejus Magnus a Casare victg hoc uno latg qd in afflicta fortuna amicos tribuisse.
Alternus anima mutato Castore Pollux. At
Mutua ledeos devinxit cura Lacones
Nostros n rumpet funus amores. — — — — — Lucanus
Nec carior olim.

Fortitudo

Lipsius Mirutig — Fortitudo infirmitatibus roborat, et calamitas sæpius virtutis disciplina disciplina est.

Symachus — Pleruq amara haustu ad salutē valent, et succis tristibg affecta n̄ foventur.

Seneca — Virtutis leges st, ut vere gaudeat diu lugendum.

Severity Seneca — Melius ē ut me fortuna in castris suis, qm̄ in delicijs habeat.

Idem — Aurū qd sæpig arsit proficit ad bonitatem

Petrarcha — Vis noscere qmvis sapiens verte oculos in adversa ~~sine~~

Seneca — Miserū te esse, video qd unqm̄ fueris miser, transisti sine adversario vitā, nemo scit qd potueris ne tu quidē ipse oppg es ad notitiam tui experimento.

Idem — Virtutem incitat quid quid infestat.

Carolus Magnus pinxit scopulū in mari pcelloso Lem: abluor { n̄ obruor.

Clotharig Primg Galliæ Rex ictu fulminis in cacumine concusso pyramidem inferius intacta. Lem: fortiora supst

Julius Guilchelmus navim inter fluctus Lem: Tēpestate pbat.

Rudolphg Archidux Austriæ struchionē qui absumit soleam. Lem: Aura placet fortibus

Euphrosina Ducissa Sabaudiæ scopo aligata volucrem qd: qm̄ arcubg jaculatores collimant quā recissis talo viculis trahit. Lem: p morte libertas.

Camerarig manu spinosū fruticē attrectatē. Lem Sustine et abstine.

Philippg Archidux Austriæ ignitabulū cū silice Lem: pcussos concitat ignes.

Vrbang Pontifex Maximg Solē orientē. Le: hic clarior

Is locg officio, concessant prospera cuiq

Dora

Dora ad opem fortuna vocat
Nam læta fovere | Silig
Non magni animi decus. | Idem

Adulatio

Aliena rectius perspicimus q̄m nostra et sibi quisq̄ adulatorē. | Senea
Pessimū inimicorū genus laudantes. — — — — | Tacitus
Suavis ē corrupta viri fallacis oratio, — — — — | Petrar:
Absentatio adit dignitatē titulus ē meritorū — — | Naxera
Os adulatoris rosā, mens spinā habet — — — | Plutarchus
Adulatio, vetus in republica malum. — — — — | Tacitus
Inquilinū purpuris malū, adulatio — — — — | Celada
Semper magnæ fortunæ ē comes adulatio — — | Vellejus Paterc.
Bonū ē laudari sed præstatius ē esse laudabilem — — | Seneca
Adulatores fortunā Principū colunt n̄ Principes — — | Tacitus
Nulla in amicitiis pestis ē major q̄m assentatio — — | Cicero
Regū opes sæpius assentatio q̄m hostis evertit — — — | Curtius
Melior ē acris castigatio q̄m blanda fallatia — — | Petrarcha
Pendimus a nutu et fugatis arbitriis popularis aura — | Ines
Quisq̄ sua minor a laude captat Aethesias — — — | Idem
Avara famæ sæcula et improbas sudore mercamur honores. | Idem
Vilis adulator picto jacet ebrius ostro — — — — | Ausonius
Blandus adulator virus comune potentum — — — | Anonimus

Adulator,

Carolus Magnus speculū Lemma omē induo vultū,

Idem

Idem Navim in mari ventis ppulsant. Lem: quo rapit aura sefror.
Idem lilium clausum. Lem: Sine Sole latet.
Canem qui Dni pedem lambit. Lem: et vulnera labit.
Ferdinandg Amg Dex Hetruriæ ape. Lem: cojugit vulnera melli.
Clotharig Amg Rex Galliar Horologiu Sciathericu Le: coformor lumini

Bellum

Avaci. Pax empta bellis advenit et salg tota e in armis.
Barclaj: — Ipsis ruunt fortunis bella
Cicero Cedat foru castris otiu militiæ stylg gladio umbra Soli
Lipsig Diu apparandum e bellum ut vincas celerius
Livig — Fama bellum conficit.
Plutar: Non licet in bello bis peccare
Vornuleg Gloriosu bellum quia pace optabilius
Fabius Nisi armis n possut, armis erepta tueri.
Livig Fortuna per oia humana, maxime in res bellicas cadeis
Cato. Prælioru delicta emendatione n recipiunt
(Misera pax qua plys et periclitado tuti st.
Tacitus — Misera pax bene mutatur bello.
Idem Sumit etiam bellu ab ignavis strenuissimi hujgq periculg gerit.
Idem Pulcherima illis pax qua prælys et periclitado tuti st.
Idem Egregius belli finis quoties ignoscendo transigit
Petrar: Pacem sperare bellantis est.
Idem Est et in amore odium, e et in pace belliu.
Idem Tutig e legibg decertare qm gladys.
Livius Mars comunis et victu sæpe eripit et victore affligit.
Fabius Bello parta n nisi eadem vi possidentur.
Avaci: Facile tenerum pacis germen fragit, dein nisi Martis fulciat in hasta
Idem Intestina bella externorz Marte curanda st.

Bellor

Belloru͂ mome͂tu͂ ñ pudet a multitudine, vincit eni͂ ñ numerus sed Virtus. Idem.
Turpe ē moliri bella nisi pacis amore. Idem
Ipso pleruq́ terrore bella profligantur. Tacitus
Facile Orbi pacato imperat, qui belli turbines temperavit. Avanci:
Belli Dux nil magis timere debet qm ne timere videatur. Salustius
In bello fortior ē qui spoliat — — — — — Tacitus
Tuet, qui alitur, alitur qui tuetur. — — — — — Thesaurus
Semp nutat Victoria, quæ contra Dei nutum tentatur. — Avancinus
Ordinaria hæc fator revolutio, ut pax bello bellu͂ incedat paci. Kochanows

Bellu͂ et pax

Robertus Valesius Rex Galliæ pinxit Aquila͂ tene͂te͂ in pe=
pedibus ramum olivæ et gladium. Lem: Ex utroq́.
Hugo Capettus Primus Rex Galliæ hinc Clava͂ inde librum
in medio coronam. Lema. His artibus.
Sygismundus 3tius Rex Poloniæ gladio circu͂ voluta͂ olea͂.
Lema͂. Vtroq́ clarescere pulchrum.
Fide Symbolo dedit. Lema. Carolus 5tus Imperator
Idem Pacis meliqq́ belli.
Fra͂cisus Lusitaniæ Rex gladiu͂, in medio laurus et olea Lem: Vtriq́ seg eti.
Fridericus Tertius Imperator ob armatam manu͂ gla=
dio et libro innixam. Lem: Hic regit
Robertus Valesius Rex Galliæ palmæ innixu͂ gladiu͂
L: Illustris a pace belloq́.
Petrus Rex Aragoniæ corona͂ Regia͂ hic hasta͂ inde
libru͂ L: hoc opus est.
Alphonsus Rex Macedoniæ tuba͂ venatoria͂ in vexil=
lo L: Vtroq́ campo.
Paradinus in summitate gladij hic inde pennas alli=
gatas L: perfecta Res:

Beneficiū

Ines — Sapientibus qua die non licet benefacere n̄ licet uiuere.

Idem — Omne beneficiū properat et propriū facientis est cito facere

Seneca — Nemo libenter debet qd non accepit sed extorsit

Idem — Qui tarde fecit diu noluit dare

Idem — Qui beneficiū non reddit minus peccat qui non dat citius

Nazar. — Quod tribuit manus Principis Magni est ingens munus. efficit toties beneficiū accepit, quoties aliquis meruit toties amisit quoties tacuit

Idem — Pulcherrimū Regiæ dignitatis eloquiū est bene meritos numerari sine spei tormento, sine petitionis Martyrio

Auancin — Amittit beneficii laudem quod n̄ extorquet necessitas

Salusti — Beneficijs amicitia parata.

Seneca — Beneficiū dando accepit, qui digno dedit.

Cicero — Beneficiū est gratia uincula sunt concordiæ

Seneca — Gratissima sunt beneficia parata.

Auancin — Indigna Principe Libertas prodit nisi rogata.

Idē — Summa est Principis felicitas felices eē et Regi et famæ consul largiendo

Nazar — Majoris bonitatis est bene fecisse pejori.

Seneca — Non tulit gratis qui cum rogasset accepit

Idem — Nulla res charius stat qm quæ precibus emitr.

Idem — Beneficij fructus primus est conscientiæ secundus famæ

Idem — Beneficiū dare virtutis est

Idem — Qui dat beneficia Deos imitatr.

Terenti — Negotiatio est beneficiū amittere ut majora lucreris

Magnus Carolus pinxit manū quæ Leonem mulcet L: Vis beneficij

Idem mensam L: Parit amicos

Carolus Emanuel Sabaudiæ Dux Aquila pullis suis

Nam

da dividentem L: hoc quodcunq dedi.
Carolus Fridericus Dux Cliviæ cor in lance L: forum
Obetz in uno.
Idem florem L: hic perennat.
Aressus securim supra truncum arboris et prostratam
arborem L: In filius genuj
Idem Mortem supra cor humanum L: hæc fata auferet
Alphonsus Quartus Rex Hispaniarum arborem fructibus
onustam L: et fructu et umbram.
Idem manum hortulani irrigante L: flores vernabim
Idem cor in flore quod manus tenet L: vernat diu cupitis.
Idem cor in sphera L: æternitati.
Prædicantibus beneficia Alexandri quæ Diogeni de
dit respondit Cynicus quin et me laudatis qui accipere
merui.
Quid quid manus benefica dat alius sibi reservat
iuxta Poetam
Extra fortunam quid quid donatis amicis
Quas dederis solas semper habebis opes.

Clementia

Certior est Regibus ex mansuetudine securitas Seneca
Clementia ornamentum Imperiorum et salus tutissima Idem
Clementia vinculum per quod cohærent regna Idem
Gratior pœna videtur quæ amici procedit manu Idem
Innocue vivitur ubi publica clementia et justitia vigent Polibius
Magnum timoris remedium clementia Seneca
Qui tute regnare vult benevolentia non armis sibi Lactantius
pari sentiat.
Perpetuo vicit qui utitur clementia Seneca
Quis quis amore caret terrore frustra cingitur Avancinus
Multus

Petrar: Multos clementia honestabit nullũ ultio
Idem Nemo enim est qui non peccet nemo cuj misericordia n oportet
Idem In cives Principis juris est, quod in filios Patris
Si verus est Rex nil tuũ minus qm ultio, nil magis
Idem tuum clementia
Idem Modestis victoribus verga hostiũ medioc satis
Idem Multa sunt quæ non ferro egent sed fomentis

Conscientia

Petrar: Virtus te clarũ faciet conscientia securũ
Seneca Si vis tute vivere bene vive nil virtute securius
Idem Testimoniũ conscientiæ potissimũ gloria
Idem Nullũ momentũ conscientiâ majus est
Petrar: Non est vera virtus cuj conscientia præmiũ n sufficit
Idem Conscientiâ bonũ operũ nil est dulcius
Origenes Conscientia, corrector est affectuũ et animæ pedagogus
Plinius Multi famâ pauci conscientiâ merent
Idem Conscientia virtuti satis amplũ theatri est
Simma: Vera magnitudo animi omnia ad conscientiâ refert
Tacitus Affectuj consuluit spreta conscientia
Prudent, Peccati seva satelles pœna
Quam male est extra legem viventibus quid qd meruerut
Plinius Semper expectant.
Tertullian Si conscientia erubescit erubescit et oratio
Ivancin: Nil est miserius qm animus delicti conscius
Augustin Ipsa obmutescit eloquentia, si egra est conscientia
Barclaio Macellũ intra conscientiâ reatus habet
Intimæ mentis affectus proditior vultus enunciat et specu
Idem lo frontiũ imago exstat animorũ
Carolus Magnus pinxit littus Maris fluctibus continuo
ubertatũ L: Nec requies ulla..
Idem Ticiũ cruentatũ, cujus cor vultur depascit Lemo:
Mordax culpa mali

Carolus Rancatus Icio depicto adjecit: L: post vulnera vulnus
Idem cor pugione transfixū L: Nunqm sine vulnere
Alphonsus Quartus Rex Hispaniæ cor cuj impendet in crine alligatus gladius L: Supplicium mortis.
Cor hominū inter spinas L: Semper pungit
Ferdinandus magnus supra cor humanū L: nulla serenitas
Periander interrogatus quid esset libertas resp: bona conscientia
Pythagore apophegma est nemo est tam audax quē mala conscientia non faciat timidissimū

Concordia.

Fluxa p discordiam militū fides et periculū ex singulis — Tacit.
Maximus Imperiorꝰ census ē civiū consensꝰ — Avan.
Melius est ut pereat unus qm unitas — Aug.
Duo st quibꝰ omnis servatꝫ respu: in hostes fortitudo et domi concordia — Polibi.
Concordia civitatis ornamentū ē murus et præsidiū — S. A.
Quod dividitꝫ semꝑ abit in minus — Avanci
Summū bonū est concordia animi — Seneca
Male cōsulant respub: si exul scribatꝫ consulentiū omnis — Aug.
Non potest sibi constare Resp: quando civiū dissident animi — Idem
Julius Guilhelmus Aquila super anseres qui in flumine conjunctim nant L: Reddit conjunctio tutos.
Arsenius pinxit cumulū ardentiū carbonū L: extinguimur dū distinguimur

Ferdi

Ferdinandus Dux Clivia rosas vinctas in fasciculo L: Dant vincta decorem.
Guilhelmus Marchio montis ferrati manipulu hastiliu L: unita valent
Arsinus colligatu lignor fasce simul ardente L: esse lucent mutua
Henricus Quartus Imperator duas manus junctas caducea ferentes et in caduces corona L: fide et consilio
Philippus IIIus Hispaniar Rex duas faces ardentes collligatas L: Dant incrementa sibi

Conuersatio.

Nemo n aliquod nobis vitiu aut commendat aut imprimit aut nescientib adimit.
Seneca Inimica est multoru conuersatio
Idem Qualiter seris uiuas disce domi cu Socrate
Petrar: Raru est uiuere cu improbis et de uitijs prius molliBarclai: sentire mox et illis infici
Conuersatio tipographia quaedā imprimens cū uiuentium animis moru simbola.
Stockoui Qui cum malis conuersant affricat sibi eoru uitia
Philosophus Sati et mihi sunt pauci sati uni satis nullus
Senecia Vna ninescit ab una nulla fiducia iunctis
Ausonius

Consuetudo.

Horem Consuetudo in naturam abit et altissime insidet
Petrar: Tollit mali sensu consuetudo
Senec Paulatim uoluntate sūt quae de necessitate ceperunt
Idem sito in familiaritate gratissima adducit longa malorum consuetudo.

Dediscit animus sero quod didicit diu — Idem
Nullus gravior naturæ accidit labor quam ille in quem — Barclai
Amicitia elementa impendi necesse est.
Diuturna consuetudo potentior quam natura — Philo.
Optima vivendi est ratio eligenda cum jucunda mansuetudo reddat — Curtius
Consuetudo quando diuturnior tanto periculosior. — Idem

Celeritas.

Tadium ex mora periculum ex properantia — Tacitus
Celeritas maturata consilijs ~~celeritas~~ victoriam et in manu habet — Avanci:
Quando sapientis est iuuenti mora occurrere — Avan.
Raro felices sunt temeritatis euentus. — Idem
Feruidos impetus sera damnat pœnitentia — Petrarcha
Multa sua ~~pœnitentia~~ uelocitas in exilium tulit — Idem
Et natura uult ut cito aucta cito desinant — Idem
Cito fatigari solent quæ capere feruentius.
Albertus primus Romanorum Imperator manum quæ uibrat lanceam L: Tolle moras
Philippus Archidux Austriæ ignitabulum cum silice L: Ante ferit quam flamma micat,
Jacobus superantem Leopardum qui prædam saltu assequitur L: aut cito aut nunquam.
Honorius Hispanici exercitus generalis clypeum in quo Leo, uulpes in horum manus armata fulmine tenet L: Sic prospera bella.
Vespasianus Imperator ut doceret celeritatem moram et deliberationem esse temperandam pinxit in Anchora Delphinem. L: Festina lente.
Idem duas manus una tenet fulmen altera gladium L: Festinandum

Deus

Lipsius — In Diuini Superisq; unum nil cernere una scientia nil scire.
Tacitus — Sanctius est, reuerentius est de actis credere Deorum quam scire
Augusti — Prope e a te, Deus tecu e intus
Augusti: — Rex mentiu Deus
Augusti — Deus melius scitur nesciendo
Idem — Cum paucioribus Dijs uixit
Idem — Deus principio antiquior fine diuturnior
Cyprian — De Deo etia uera dicere, periculu est.
Seneca — Deus beneficia ignorantibus incipit dare gratis perseuerat
Tacitus — Deorum injuriæ Dijs curæ
Valeri — Acer sui Nominis uindex Deus
Idem — Deus eo efficius quo suppliciius placatur
Neoterico pinxit oculum L: Vbiq. et præsentia
Quidam sole re expressit quem conniuens palbebra timet penetrare L: Numen scrutaberis ipsu.

Discordia

Seneca — Soluitur Ress: dum diuiditur
Theseus — Intestina odia ardere nesciunt nisi tota extinxerat pietate
Annaei — Nulla ibi spes uictoria super est ubi pugnantiu non cohærunt animi
Liuius — Mitescunt discordiæ internæ metu communi
These — Discordijs regna naufragant
Plato — In dissensione nulla salus
Plini — Discordia ordinu uenenu regium
Absurdu discordia inter plures mali
Additus sequendos

Lege Deū minima rerū discordia turbat
Pacem Summa tenet — Lucanus
Carolus 5 Imperator pinxit duos equos in diuersa tendentes qui ferreā catenā rumpunt L: Nil dissociabile firmū.
Idem pinxit examen apū L: Mens omnibus una
Rudolphus 2mus Imperator pinxit fulmen in multos dissociatū riuuos L: Minus discordia uires
Idem multa intra catenam corda a quib9 fracta resiliu sagittas L: pro armis amor.

Deliberatio.

Mente consulē age festinanter — Seneca
Sat cito qui sat bene — Cato
Facilè ruit quod diuturno judicio stabilitū est — Petrar:
Bona consilia deliberatio ualescunt et mora — Idem
Diu laborat secula ut exemplo pereant — Auan:
Agentem ratio ducat non fortuna — Theso
~~Cunc~~ ~~C~~ubitatū est momentis crescere non robori si paulatim suam staturam impleant. — Auanii:
Humanius mentis ~~anima~~ cie quinerin qm ferri — The
Nemo melius prospicit malis qm qui prospicit mala — Ide
Magis ferit uibrata fortitudo consilio, quam manu — Ines
Miserrima Resp: ubi in mediū de medijs non prospicit — Barclai
Ludouicus 9 Galliarū Rex pinxit testudinē L: Sic festinandū.
Aloisius Cardinalis pinxit testudinē L: cū tempore
Carolus 5 Imperator lantem in una parte A. quilam in altera testudinem L: Nil temere.
Hetruriæ Princeps loco symboli habet nauim uelis

inflata in Summitate mali & Testudo L: Festina lente

Exemplum

Ad exempla vivimus nec ratione componimur sed
Seneca consuetudine adducimur.
Pacuvius Principum gesta virtutu incitamenta sunt
Dionisius Qualia et publici regum studia talis et vita privator.
Ut in corporibus sic in Imperijs gravissimus est mor
Euchesius bus qui a capite profundit.
Tacitus Leges egregias exempla honesta
Avancinus Principium vita lex est subditor.
Cicero Plus exemplo quam peccato nocet
Joannes 1mus Rex Angliae montem ardente L: pro
lucceamus
Franciscus medicus Etruria Dux aquila ex ni
do pullis pervolante inter fulmina L: Monstrat
tollerare labores,
Massenius eode symbolo dedit L: exempla trahunt
Carolus a Lotaringia cardinalis corona et supra il
la Sole L: Lux publica Principis ignis
Abbas ferrus multas volucres quae soli Orienti ap
plaudunt L: unus suscitat omnes.

Emendatio

Cicero Optimus est partus praeteriti mutatio consilij
Avanci Non sunt perpetua vulnera ubi amor est sanitatis
Plato Vincit se ipsum qui proficit in melius
Boetius Interdu est melius egrotare quam crudeliter sanari
Idem Gravius interdu in puritate peccatu quam in insolentia

Immune crimen germinat cerpitq libes cui tenerā Auanci:
nimis medentq manus.

Eloquentia

Quorumdā linguæ totas euertert Resp: Petrar:
Imperat et Regibus eloquentia Celado
Eloquentia erudita et reges quo uult ducit et populos
trahit Hasiansen
Sub eloquentiæ umbra latent uitia Justi
Omnia bona cumulat lingua diserto Cassiodo
Vt homines deus ingeniū sic ingenij ipsius lumen eloquentia Cicero
Addit et inualide robur facundia causæ, Claudi:
Rudolphus 2mus Imperator pinxit aducē cū gladio L:
Par uultus utrinq:
Idem Mercuriū inter uexilla gladios hastas L: Pro
castris sufficiat unus.
Justus Marchio pinxit canem uulnera lingentē L:
His lingua languet
Iacobus Certanus Herculem qui defluente abore catena
populi multitudinem trahit L: Non dulcior ulla potestas.

Exercitium.

Plures fiunt exercitio boni qm natura Demosten:
Nil sine exercitatione perfectum est Lipsius
Quem in ipsa re nolueris in ipsa re exerceas Idem
Quid quisq docuit agendo addicit Auanci:

Fortuna

Blandientis fortunæ speciosus cum periculo nitor Seneca
Felicitate corumpimur Tacitus
Omnibus spem fortuna facit nulli successū Idem

Idē. Ex mediocritate fortunæ pauciora pericula
Curti, Fortunam tuam pressis manibus tene lubrica est.
Aresius pinxit fum L: ascendendo deficit.
Idem Lunam plenam L: non uultus non color unus
Carolus magnus fulgur candidū L: Tonitrua pura,
Gambertus pinxit uirtutem et fortunā L: raro conueniunt.
Sauedra Arista nimia pluuia fructus. L Ne quid nimis.
Scythæ illam pingebant sine pedium quod stare nesciat
antiqui equo sedentem L: sine frenis
Apelles sedentem pinxit interrogatus rationem respondit: quia nunqm̄ stetit.

Fama

Sbargi: Præstantis uiri est placere benè mortuū laudari.
Animi excelsi longam potius consequens famā quam uitam diuturnam gaudent.
Iuuenalis
Petrar: Noli fama credere mendax est
Thesaurus Non extinguitur fama dum desiderantur extincti
Dute: Sic uiuendum est priori, te posse credas non extingui
Idē Miserrimo fato perijt cū fuisse ignoratū
Iuuenalis Major famæ sitiō est quam Virtutis
Tacitus Non minus periculi ex magna fama, quam ex malo
Futuræ post mortem famæ cōsulendū.
Seneca Fama omnis uera fauet peius merenti melior et pejor bono

Fortitudo

Seneca Nec beatum quem ulla res minorē facit
Tacit, Dij adsunt fortibus
Lipsi, Altas montes non oportet cedere oneri sed obniti
Thesaurus, Ex arduis nascitur quis ad alta nascitur
Fortis est non qui inter fortes nascitur sed qui fortiter
Idem uiuit

ma

Magni animi a se ipso auxiliu petere nō a loco — Barclai
Non armat ad victoriam chalybs si virtus mentē dēseruit — in Idē
Fortis animus dū pessima patit peiora sperat — Thesauro
Cuncta fortitudine et virtute expugnabilia — Tacit.
Fortem cautio docet timor non decet — Seneca
Pulcherrima pax virtutis ē obuia ire vulneribus — Idē
Negat se terrore et nimis vinci ingens animus — Tacit.
Multi magna loqui possumus ardua rara ansa vocat — Sarbievi:
Fridericus Dux Mediol pyramidem alatā L: Immobilis.
Carolus Magnus cytharam sine chordis L: Vis vitā tollere tolle fidem fides.
Magnus Carolus Thesēū in labyrinto multis viis in tricato L: Vna Salutis
Abbas Fernus adamantē malleis percussū L: nec ferro nec igne
Rudolphus Imus arborē prostratā multis securib; L: Nō uno decidet ictu
Idem caput Medusæ in clypeo L: tela oia contra
Idem æstuantē pyram L: Donec in cineres
Pompeius columna navim ab ortu soluentē L: Nil linquet in ausu.
Carolus Emanuel aquilā per nubes et fulmina Solē petentem L: Negata tentat iter via

Fides.

Turbata religio pacem et regna turbat — Lipsi:
Fides justitiæ fundamentū est — Cicero
Fides sanctissimū corporis humani bonū — Seneca
Vbi de religione ibi de vita agit — Philo:
Romanorum tot de Dijs spolia qt de gentibus tro — Minuti
phæa

phia

Dc: Non noxis sceleris est ignorare Deum quam laedere
Valeri: Oia post religionem ponenda Roma dat.
Tria Principem gloriosum faciunt potentia, sapientia et
Iusti: Religio.
Plini: Religione constat uita
Silius: Iustitiae consors tacitumq in pectore numen
Primum Regnorum fundamentum religio et Ecclesia est supra
Avanci: petra quid quod non innititur ruinae exponit
Constantinus Magnus pinxit contra exercitum hostium
aerum armatum qui manu crucem tenet L: Tecum et pro te
Idem crucem sub qua uarij generis arma L: Hic custo-
dita manebunt.
Theodosius iunior pinxit in ara clypeo et laurea: Deo
et gloriae.
Edwardus Rex Galliae cruce sub qua Leones et Leopar
di cubant L: Fortitudo pietati
Callistus 3tius Papa pontificium tyaram supra illam crucem
L: omnes gentes seruient ei.
Exemplum Domicianus Imperator in corona sua Iouis Iunonis
et Mineruae effigiem. Sabellicus.

Fraus

Tacitus Spe uictoriae ducendi hostes et uinci possint
Cassiodo: Aperta odia armaque pala depelluntur si fraus et dolus
obscura sunt.
Idem Turbantur cuncta si fraus cum integritate misceantur.
Tacitus Fraus et dolus quo obscura eoque inevitabilia sunt.
Clad. Nil refert armis contingat palma dolis.
Strada Syrenum praestigias semper effuge, quos uocant hospites

Fames

Ausoni: Quid quod ex necessitate desideratur sine fastidio sumitur.

Flet

Fletus

Lachrymæ doloris n. deerant antequam causæ dolendi. — Seneca
Larga ubique flendi assidua materia est. — Idem
Neque enim Deorum lachrymarum est. — Idem

Gaudium

Non nascitur gaudium nisi ex conscientia virtutum. — Seneca
Fragilibus innititur qui secundis lætis est exibit gaudium qua intrabit. — Idem
Hilaritates n. implent pectus sed frontem remittunt. — Idem
Non ille gaudet qui ridet gaudere n. lætari debet animus. — Idem
Falsum de istis gaudium quæ expectantur. — Idem
Omnes tendunt ad gaudium sed unde stabile ac magnum consequantur ignorant. — Idem
Stultum est magnum gaudium de re brevi. — Idem
Antecedaneus lætitiæ dolor successione trahit gaudium. — Avancinus
De lætis tristia læta erumpunt de tristibus. — Petrarcha
Magnis gaudijs magni adherent dolores. — Plutarch:
Vitio similis lætitia fragiliter splendida. — Augusti:
Nullum humanæ vitæ gaudium perpetuum est. — Naxora
Gaudia principum nostri sunt sæpe doloris. — Ovidius

Gaudium

Cæsar Dux Modenæ pinxit solem sub nubibus emicantem Lem: obstantia nubila solvet.
Selemus Turcarum Imperator Lunam semiplenam Lem reddito plenior
Anna Guichelmi Ducis Cliviæ filia cytharam. Lema Versa est in lachrymas.

Henricus

Henricus 2dus Valesius Galliæ Rex iride in nubibus Lem:
Lux adferet ista serenum.
Eidem Symbolo Hugo Capetus Rex Galliæ Rex dedit. Lem:
Feret lux ista quietem.
Gambertus ad illud poeticum alludens ubi iris dicitur risus
plorantis Olympi pinxit Iridem inter nubes. Lem:
miscet tristia risu.

Genus

Avancinus Non illustrat avorum filiorum tenebras si lumen virtutum
fit extinctum.
Idem Filiorum norma sit Parentum exempla.
Idem Magnum genus magna apud degeneres infamia.
Idem Abortiva est successio quam sanguis non virtus hærede facit.
Claudi: In prolem transcurrit gratia Patrum.
Sili: Nil sine luce genus surdumque Parentum nomen.
Idem Genus ad motum superis summumque per altos attinges avos. Calli
Julius Guichelmus pinxit equum paratum prælio. Lem:
qualis non
Masenius aquilam quæ ad Solem explorat pullos. Le: eluce
genus.
Eidem Symbolo Paralinus dedit Lem: splendor mortalium.
Carolus Magnus pinxit multa stemmata heroum. Lem: hæc semi-
na laudum
Idem ignem Lem: obscuri clara progenies patris.
Robertus Valesius Rex Galliæ laurum inter abscissas ra-
mos pullulantem Lem: triumphali de Stirpe subiens.

Gratitudo

Avancin: Ingratiarum horto spinæ nascuntur ingratitudinis.

Gratia

Gratia gratitudinis Mater valle Pater
In referenda gratia debemus agros fertiles qui plus adferunt quam acceperunt — Seneca
Amittit beneficia qui obliuioso tribuit
Excellentis Spiritus est plus beneficentiis quam beneficiis aestimare. — Auanci:
Referre gratiam non potest nisi qui meminit iam refert Lemma — Nase / Seneca
Carolus 6tus Vallesius Galliae Rex ceruum in Corona in cornibus Lemma hoc me Caesar donauit.
M. Carolus Ciconias Patrem senem et Semiplumem portantes Lemma reddimus accepta.
Idem Clipeum Sagittis confossum suo vulnere vitam
Idem arborem fructibus onustam Lemma Et fructus et umbras.
Aresius fluuium in Mare influentem Lemma Accepta reporto
In palatio Vespasiani picta fuit arista Lemma Plus quam acceperit
Rudolphus Imperator Austriacus pinxit Campum in Seminatum multis aristis vberem Lemma reddit fideliter
Aresius facem quae a sua flamma consumitur Lemma quod alo me perdit
Idem arborem quae sole irradiata umbram spargit Lemma pro luce umbram.
Paulinus nubem iridis coloribus a sole discriminatam Lemma ornatus et obstat
Ferdinandus Rex equum in quo insignem victoriam ex hostibus retulit freno liberauit et ad finem vitae ex publico ali mandauit — Parnomitanus

Honor

Sub magni honoris umbra regat quies — Auancin
Nobilioribus animis non vrles impendet cura — Petrus
Nostri nos torquent honores — Seneca
Omnis honor Seruitium est — Idem
Nil tam magnum quod perire non possit — Idem
Quid quod ad Summum peruenit ad exitium properat — Idem

Idem | Altissimis adhæret invidia.
Idem | Hæc suma magnitudinis servitg n̄ posse fieri minorē.
Avācing | Ad cœlū, tolle oculos ecce volvit dum volvit et ubicūq́ imperius ē servitutem scias inveniri.
Idem | Eximia dignitas eximiū virū exigit n̄ qm una comendat sed quæ̃ ones exornent.
Avācing | Solem dixiris honorē qm, virtus aurora præcedit, v simajus solem dixeris, virtutē cujus umbra honor ē.
Idem | In doloribg solatiū ē satig in honoribg telum.
Idem | Optime in eum Sceptra inclinant, cui virtg prævia dedit Suffr
Petrar: | Quorsū pergit ambitio ipsū quoq́ iā venenū gemās amat et auru
Ines | Nullg pauperiem Deus infenso peterit sternere spiculo.

Clauding Paradinus pinxit aquilā inter cornua cervi. Lem: ardua deturbans

Camerarig Leonem qem fax accensa terret. Lem, magnos vana terrente.

Joañes fridericus equidē equo alato insidentē qui ad coronā volat. Lem acta alatis patent.

Constantinus Princeps duas colubas inter has honorem et fortunam. Lm, ultra, sed n̄ extra.

Sigismūdus 3tius Rex Poloniæ tres coronas. Lemā celitg sublimia dontur.

Philippg Hyspaniæ Rex navim in cujus navi corona Lem per sanguinis æquor

Justinianus Imperator Pomū aureū. L olim pulchris n̄ optim

Eutropria Principissa Melthi rosā spinis rigentē Lema abigitq́ trahitq́.

Henricg

Henricus Angliæ Rex rosã et supra coronã. Lema ꝑ tot discrimina
Ferdinandus Romanus Imperator globũ turris tangentem.
Lma ñ ferit humilia.

Homo

Sumã rerũ humanũ labor et dolor. — — — — — — Petra:
Homo ẽ pilla qua ludit Deus et fortuna — — — — Thismegistq
Homo ẽ imbecilitatis exemplum temporis spoliũ fortunæ lusus, imago inconstantiæ calamitatis trutina reliquũ putredo et bilis. — — — — — — — — — — — — — — Aristoteles

Maxima pars malorũ homo homini — — — — — Petrar:
Animal ingratius homine nullũ ẽ — — — — — Idem
Nil miserius terra nutrit homine. — — — — — Idem
Quem cuqꝫ miserũ videris hominem scias. — — — — Seneca
Punctum ẽ quõdo vivimq et adhuc puncto minq. — — — Seneca
At quid vivere mihi lucilli militare est — — — — Idem
Omis dies oẽs hora qm nihil sumq ostendit — — — — Idem
Credis hominũ effigies habes animos ferarũ — — — — Idem
Ab homine homini quotidianũ periculũ. — — — — — Idem
Ab homine hoc exigitq ut prosit multis si minq paucis si minus proximis si minus sibi. — — — — — Idem

Philippus Macedo nimia felicitate elatus oblivisccebat se hominem esse propterea uni excubicularis suis mãdavit, ut quotidie ad Solis ortum conclave ingressit, diceret Rex memineris te hominem esse. — Celius Roma:
Aristoteles vitam hominis carcerem appelavit — — — Stesaus
Idem vitam hnis theatro similem dicebat ubi pessimũ sæpe privata aguñt

Rhetorica Artes et Scientiæ ita hãc ex poetarũ Apologo definiveru hões homo est oratio cujus exordiũ nasci narratio dolere, Epilogus mori Phisica homo ē anima rationale mortale Dialectica homo ēst breve entimema pantecente ortum pro consequente interitum Matematica homo ē tã qm figura Spherica ab eodem quo incipit puncto indesines Astrologia homo est quasi luna mutabilis.

Humilis Conditio

Petrar Redige te ad parva ex quibg cadere ñ possis.
Idem Multis obscurannia propugnaculũ salutis fuit.
Valle Max Beatus honor sine honore,
Iusti: Humillima quæq́ tutissima st.
Seneca Nihil ē humili causa nobilius.
Nicolaus de Ponte Dux Venatiarũ navĩ ~~ta~~ in corona tam in mari ⁊ nuper me in littore vidi.
Idem Nilũ exundantem qui coopérit arbores ⁊ dũ candor fãc dor.
Petrus atq Aragoniæ Rex machinã tormentariã cujus globg in congeriem lanæ arcis muoro prætensã impingit ⁊a: in molli frangitur.
Ludovicg Valesius Galliæ Rex galeã clausã cũ plumis ⁊ ducem adimo et vulnera.

Iudex Iustitia

Ines Nihil suspectũ in judicibg qm paupertas,
Naxer Iudex debet esse qui oĩ consangoinitate careat.
Thesa: Iudici levẽ aurũ videat ut recti lance ñ inflectat.
Celada Familiariter domestica accepimus ut sæpr in judiijs favor evincit.

Ad

Ad penitendũ properat, qui cito judicat. ——— Mactan
In judicando criminosa est celeritas. ——— Seneca
Sacrilegia minuta puniũt, magna in triumphis portãt. Idem
Melius ẽ juste damnari qm injuste absolvi — — — Petrar:
Non nocet justitia sed medet spetie nocendi — — — Seneca
Crudelitatis spetie ẽ piũ esse in malos. — — — Petrar
Pietate et justicia Principes dii sunt. — — — Augusti:
Clotharius Primq Galliarũ Rex pinxit gladiũ. Lẽma Judicis n̄ vindicit
Pius 3tiq Pontifex ramũ oleæ cũ gladio Lm̃. redde cuiq suum.
Carolus magnus clavã herculis. Lm̃. noxia monstris.
Conradus nassavia Princeps stellas judiciarias supra leones Lmã quis n̄ pavebit.
Hercules 2 ferrariensis justitiã quã una manu clavã lancem altera tenet Lmã qui judicatis terram.
Julius Guilchelmus duas columnas supra unã triplex corona laurea, supra alteram Secures cũ virgis decusatim positã. Lmã nititur his Regnum.
Alciatas horlologiũ rotis et ponderibq actũ Lmã. sine pondere multum.
Henricus Rex Galliæ in aula judiciorũ colunã ad formam linis elaboratam oculis tectis sine manibq. Lmã. ad me conversio vestra.

Invidia,

Excelentias tibi documentũ sit in vulgi liguas quasi in scopulos incidisse. — — — — — — — Petrar

Petrar: Sæpè quos spernitz alinguis quiescit.
Salus Gloriam invia sequitur.
Livor cæcus est nec quid qm aliud scit qm eorum=
Plutar pere honores et eorum præmia.
Laet Industria virtutē, virtg gloriā gloria invidiā parat.
Petrar Nullum vitiū pigrius invidia altos animos n̄ ascēdit
Paradinus cucūbitā medicū pinxit quā noxiū sangui=
nem extrahit Lma pascor noxijs.
Carolg M. horologiū sciathericū. Lma comes luis ubra.
Idem depicta nebulas dedit epigraphon elevat in ubra.
Plutar Socrates invidiā ulcus animā et serrā appelavit.
Laertig Aristoteles dicebat Iudicē et arā idem esse pariter
enim ad utrū confugiūt qui injuriâ afficiūt.
Zoilus Homerū Poetarū maximū mordacibus convicijs
lacessabat de quo Martialis Ingeniū magni livor de=
Homeri traxit.

Ingratitudo

Gilbertus pirā æstuantem Lm: alentē devorat.
Titus Vespasiang Actæonem in cervū comutatum in
quo tūi insequitur canes. Lma quos pavit pavet.
Idem pinxit transverberatam in Sagitta aquilam.
Lm: infunus genui.
Carolg M. pinxit arborem qm securis vulnerat. Lma
pro vita mortem.
Sabel Ingratæ in Socrate Athenæ viro pro attica iuvētute
sanctæ et sapienter institute venenū impenderūt.

Ira

Ira

Non st sani quos ira possedit. — Seneca
Alij affectg aparet ira eminet. — Idem
Gladiatores ars tuetur, ira denudat. — Idem
Ira necessaria ē nec quidqm sine illa expugnari
potest nisi illa impleat etiā et Spiritū accendat. — Idem
Nemo irascendo fit fortior. — Idem
Non desiderat fortitudo ad invocadā irā. — Theseg
Gravissima ē viri optimi iracundia. — Idem
Muliebre ē flere in ira
Male irato ferrū comittit
Aureliang Cæsar Symbolū habuit quo major eo placidior.
Carolg M. pinxit ventis cōtrarijs fomentatū ignē Lm:
dum agitr augetur.
Caligula iratus Dijs oā simulacra decapitari jussit. Ale
Socrates delinquenti iratus servo inquit cæderem:
te nisi nisi irascerer. — Seneca
Diogeni de n̄ irascendo acurata ulo deserenti insolens
quidē juvenis doctrina illius facturg periculū spuit
in faciem tulit hoc leviter imo Sapienter Philosophg
hoc tantū dicens nunquidē irascer sed tamen dubi:
to an irasci oportent. — Laertius
Salustiang Cæsar dicebat qui publico cōsulūt abodio
amicitia ira atq misericordia alieni sunt. — Alex
Plutarchg ajt ut per nebulā corpora sic p irā res vident
majores.

[library stamp]

x

Labor

Petrar — Labor ē materia virtutis et gloriæ.
Avanci — Labor gloriæ parens.
Petrar — Longus labor usus brevis.
Idem — Labor area virtutu otiu voluptatis,
Livius — Eo impendent labores unde emolumēta expectat.
Avancing — Arduū sine sinu ad sumā eniti per sudoris diluvia portq tenetur gloriæ.
Lipsig — Laboranti Dij allaborant.
Norember — Nullq labor acerbus ē nisi nolentibus.
Seneca — Nullus agenti dies longus est.
Idem — Nulla l est sine labore virtus sed quadā stimulis quædam frenis egent.
Mātua — Et artifici cedit natura labori.

Rudolphus huig Austriacus Imperator pinxit in montis fastigio palmam. Lmā ardua virtutem.

In ambulacro Alphonsi Regis Aragoniæ fuit pictq Hercules qui relicta via florida spinosam calcat. Lmā durio ista placet.

Abbas ferrq pinxit personā insidētē orbi quæ tenet palmam et Anchoram. Lema spe et labore.

Carolus M. virum p scalas piramidi appositas ad coronam ascendentem. Lmā iuvat empta labore.

In suo ambulacro Herculem cujq cervici et expāsis manibq incumbit cœlū. Lema. novit paucos secura quies.

Iacobq Certang inde fatigatū laboribq exprimens animū pinxit sphærā cœlestem. Lmā nec mora nec requies.

Aresius

Aresius luna in novilunio. Lma cursg implebit in orbe. ~~consuptis~~
Iulius Caesar consuptis in re bellica diebg nocte trifaria nempe
quieti Reip Musis impertiebat. Maximig
Alphons dicebat laborem esse alimentu animae.
Casimirg M. Rex Poloniae supra pyramide corona posuit atqm
ascendit vir. Lma Si immortalis ero.
Ioanes Nivernia Princeps pinxit falce lauro obvolutā.
Lma. in praemium

Libertas

Pauco servitus plures servitute tenent. — — — — Seneca
Potior est periculosa libertas qm servitio. — — — Sallu
Ingeniu populi nec tota servitute pati nec tota libertate. Tacitg
Libertatem sua captivat qui uni credit. — — — Syrius
Libertas dicit res vitae optima. — — — — Dyogenes
Libere hominu mentes st nec ullis legibg cogi possut velle
quod nolunt. — — — — — — — — — Barcla
Etiam fera animalia si clausa teneas tu his obliviscat
Nemo liberorū bene dilibertate arbitratur. — — — Ines
Optimus ē post malū Ppem dies primus. — — Tacitg
Nulla voluptas viris ingenuis suavior ē libertate. — — Grada
Maxima libertatis pars sic vivere ut vellis. — — Aristote
Nemo liber qui corpori servit. — — — — — — Seneca
Nihil in vita gratius libertate. — — — — — Tabelli:
Nihil amabilius libertate nihil favorabilig ei qui virtu:
tis aliqm rationem habet. — — — — — — Sares
Nulla iactura gravior amissione libertatis — — — Guous
Sine libertate nihil bonu est. — — — — — Plutar
Philippus 2dus Subaudiae Rex pinxit Leone ruptas
catenas

catenas calcatē. Lemā Indocilis pati
Idem pinxit in aurea cavea aquilā. Lemā n̄ bene libertas pro toto vendit͡ auro.
Sylanous Marchio montis ferati equum armatū in cujꝰ fronte scripta in pectore religionem libertas ł. prius vita
Ferdinandus Dux Albanꝰ accipitrē aureas nolas pedibꝰ revelentem Lemā n̄ bene pro toto libertas vendit͡ aurō.
Aresius avicula in cavea canentē Lā. amissa libertate lætior.

Liberalitas.

Pöet Nullibi pecunia quærit͡ qm̄ fæcūdissime expēdit͡.
Avāci Magna opes largiendo s͡t maxima.
Magis liberalis ē qui pluribꝰ, qm̄ qui plura largit͡.
Idem Præstat nihil largiri Ppem dū auferat nihil
Cicero Ars artiū ē si placere vis frequēter dato.
Idem Liberalitas fundū n̄ habet.
Ubi pecunia meliꝰ poni potest qm̄ ubi fenꝰ bonitatis expēdit͡.
Liberalitatem parit liberalitas parit.
Savedra pinxit Solē. Lemā Nexoratus ordor
In gynæceo Euphrosina ducissa Subaudia fuit picta persona regiis insignis ornanda cū aperto corde qd̄ coronabat. Lemā in hoc omnia.
In ambulacro Ma: Caroli fuit depictus Pelicanꝰ pectꝰ suū esurientibꝰ pullis dilanians. Lemā meo funere vita.
Demostenes interrogatus quid Deo Similes haberet Ppes Rt bene facere.
Juliꝰ Gpilettesmus luna oposita soli in media terra Lemā acceptū communicat orbi.

Carolus

Carolus 5tus Imperator annulum confractum. Lemma mea damna ditant.
Ctresius Solem cum nubibus. Lemma mihi clarus.

Lex

Legibus fundata legibus evertuntur urbes — — — Plinius
Lex non irascitur sed statuit — — — — — — — — Seneca
Non utendum imperio ubi Legibus agi potest — — — Tacitus
Leges iubeant non disputarent — — — — — — — Seneca
Iniquissa lex est quam non omnibus una — — — — Petrar
Suprema Salus populi fundamentis legum innititur — — Cicero
Non alia re magis labefactatur regnorum status quam crebra legum mutatione. — — — — — — — — — — — Strada
Moriuntur iura quoties gliscit potestas. — — — — — Tacitus

Fridericus 4tus loco Symboli gladium habuit qui libro tranversim innixus praefert Lemma hic et regit hic tuetur.
Idem in ambulacro suo pinxit justitiam cum gladio oculis pleno. Lemma totum circumspicit
Idem in libro clavam Herculis. Lemma pro legibus.
Henricus 2dus pinxit virum morientem hasta transfixum qui librum manu tenet et expirans voluit ab ore. Lemma dulce et decorum.

Licentia

Cui omnia licent pro hoc ipsum multa non licent — — — Seneca
In maxima fortuna maxima licentia est. — — — Livius
Id faciendum est quod decet non quod licet. — — — Seneca
Difficilis in magna licentia libertas animi — — — Idem
In peiora datur suadetque licentia luxu — — — — Claudian:
Illecebrisque effrena favet — — — — — —

Mors

Quisquis

Seneca Quis quis ad vitã edit ad mortem destinat.
Idem Contra injurias vitæ beneficiũ mortis habemus.
Petrar Nihil ẽ alteri vicinius qm mors vitæ.
Idem Bona mors initiũ vitæ.
Seneca De felicitate hominis ultimus dies iudicat.
Idem Mori naturæ finis ẽ ñ pœna.
Strada Misera mors vitæ pessimæ est lucru.
Petrar Nudũ nasci nudũ mori humana condicio ẽ.
Nereber Nullã imaturã mortẽ dicat potest qui mori.
Seneca Mortem mali vitent boni inditant.

Otto Imperator Calvariã hominis Lmã meminisse juvat.
Idem pinxit falcẽ quæ tã lilia qm serpilũ et minores herb succidit Lmã insignes et imos
Carol Ma: multa flumina ad mare teretibg ũdis festinata Lmã properamus ad ũum
Rudolphus Primg Imperator pinxit tria capita mortuo sup primũ erat lema videte quid sumg supra secũdũ, eritis quod sumg, sopra tertiũ fuimus quod estis.
Idem cedrũ cadentẽ Lmã nil ñ mortale venemus
Carol: Ma: flumina ad mare terentibg undis festinata Lma properamus ad unũ.
Carolus M: aridas et in rogũ compositas arbores. Lmã nosqúoq floruimus.
Ferdinadus Archidux Austriæ Stellã cadentẽ Lm cecidisse videtur.

Elisabetha

Elisabetha Austriaca Ferdinandi filia auditorem fulmine fractam. Lmã superat Mors munera nostra.
Joannes Rex Vngariæ luna crescente. L. lateo n̄ minuor.
Philosophus interrogatus qid ē Mors Rt carnifex improbor, præmiū bonor, Lmã desideriū pauper, pavor divitum. — Guaverlia

Miles

Omnibus Mors vicina viris fortibus continua ē. — — Petrar
Pulchrior ē in prælio amissus miles qm in fuga salvatus. — Tertul
In nullos plura pericula qm in viros fortes cogerit — — Petrar
Non potest servare disciplinā miles jejunus. — — — Cassiodo
Larga et nunqm dilata stipendia rigidiore parāda lege scribunt militi. — — —
Virtute metiri milite expedit n̄ numero — — — — Barcla
Pauci in multitudine qui bella conficiūt — — — — Ines
Heu miseri qui bella gerunt. — — — — — Strada
Dea sola in pectore virtus bellator vigget. — — — Lucanus
Super ē pro sanguine merces. — — — — — Idem
Dabat hibernisū Rhodope nimbosa cubille — — — Idem
Et n̄ infesto pudet mucrone reverti. — — — — — Claudi
Ludovicus gnus Valesius Rex Galliæ galeā pinxit pronis ardentibus cadentem. Lmã post munera bello. — Idem
Emanuel Philippotus arma super aridos truncos. Lmã spoliatis arma super sunt.
Julius Guilhelmus manū quā gladiū truncatū portat Lmã aut Mors aut vita decora.
Juliæ Cliviæ dux Marte super clypeū et arma quiescete. Lmã hæc mihi sola quies.

Fran:

Franciscus Lusitaniæ Rex arbores teneras hastis tri:
bus alligatam. Lema his dum nituntur enituntur.
Ludovicus Laurus Colandorum Generalis pedem armatum in:
compede. Lema æternum marti.

Mora Cavenda

Claud Tolle moras semper nocuit differre paratis.

— — — — — mora sæpe malorum
Dat causas — — — Manilius

Mora Lema

Antonius columnam pinxit aquilam et testudinem Lema
velocitate et mora.
Casimirus Magnus Poloniæ Rex duas columnas supra
unam ala supra supra alteram testudo in medio colum:
narum corona Lema: hæc dant hæc auferunt.
Henricus Ordus duas manus una horologium tenet altera
angvem. L cum tempore et modo.
Massenius Leenam cum parvo Leunculo. Lema semel sed leonem
Carolus Mag: quercum Lema tarditatis sæculum.
Ajolysius Aeistenenis cardinalis Lema cum tempore.
Aresius sagittam et Testudinem Lema his ducibus.
Idem fulgur Lema fulget et disparet.

Misericordia facile deest cui portimus triumphamus strata.
Omnes Indigni sunt humanitate qui cum humanibus non sunt humani.
Memoria Fragilis est memoria nostra et rerum turbæ non sufficit. Seneca

Nobilitas,

Avaci Gloriæ et immortalitatis et idem curiculus sine potibus non
sene

senescat ãng fama. Optimꝰ quisq́ nobilissimꝰ. — — Velle Pater
Hæc ē indubita nobilitas quæ moribꝰ probatur. — — — Cassiodo:
Decet quẽqm meminisse generis ex quo ortꝰ ē. — — — Dioni
Etiã e nobili solo nascunt̨ solia. — — — — — — — — Avanci:
Dedecorat bene nata culpa. — — — — — — — — Horati:

Carolus Ma: pinxit Solem Lmã lumina gignit.
Aresius Leonẽ Lmã fortes creant̨ fortibus.
Apud Rños annulꝰ Signũ erat nobilitatis. Livię
Apud eodẽ patricij in calceis lunã portabant. Idem

Nuptia

In nuptijs Sigismundi 3tij Poloniarꝫ Regis cũ Austriaca Archiduce pictas fuit in uno littore in altero pariter inclinatis ad se frondibꝰ Lmã amor distantia jũgit. Magnus Carolus pinxit columbã duas utrinq́ rostro tenẽtes annulum. Lmã communis utrinq́.
In nuptijs Egiptiorꝫ virginibꝰ imponebat̨ Sex torques in prima turtur cũ Lemã sic sola in 2da colũba cũ inscriptione Lemã sic casta in secũda 3tia aquila cũ epigraphe sic prompta in 4ta noctua cũ Lmã sic vigil in 5ta Alauda cum inscriptione sic Sancta in 6ta serpens cũ Epigraphe sic prudens alex.

Nomica Amicorꝫ

Achilles et Patroclus Mag: Alexãder et Ephesio Atticꝰ et Cicero Volumniꝰ et Luculꝰ Theseus et Piroteus.

Natura

Quod naturã satis est hñi ñ est. — — — Seneca
Difficile erudit̨ quod moles animi inbiberunt. — — Plato

Exiguũ

Seneca Exiguum natura desiderat opinio imensum.
Idem Ars est bonum fieri. Natura dux optima. Cato Natura ndat virtutem
Vnicuiq dedit vitium oreato. Proper

Nil est diuturnum

Æternum nihil est cadet qd surgit sed adhuc surget et occidet ritu præcipitis. pie quam cum pulsa cava reicitur = nunc lenes secat apricos, nunc terram refugis absilit ictibus. Sarbe

Nil diu felix stetit inquieta urbium currunt hinc fata totq vix thoris iacuere regna surgunt quot animos.

Otium

Petrar Ingloriosq et Marcidus torpor otium.
Sal Nemo ignania imortalis factus est.
Plautus Dormientibus Dy omnia conficiunt.
Curtius Oty vitium negotio discutiuntur.
Desidia virtus et vita senescit. Silius Italicus
Sarbie Auri stulta fames ipsa sibi negat quod qd omnibus abstulit.
Carolus M. aqm stagnantem. Lima quiescendo tabescunt.
Idem pinxit campanam qm duo vi attrahunt ut pulset.
Lima non mota tacebit.
Ruptosina ducissa Subaudiam pinxit Sciurum qui nucem corrodit.
Lima in labore sapor.
Sueta Cato uticensis post Pomp negotia quadoq indulsit vino ut tali temperamento vegetior fieret.

Obedientia

Seneca Principibus pare cede magnis Deo parere libertas est.
Curtius Suis quisq placidius paret. Vires

Vires imperij in consensu obedientiæ Sunt — Liuig
Impatiens obsequii populus — Idem
Principibus rerum Imperiu' dederunt Dij Subditis obsequij gloria est relicta — Tacitg
Aresius boue' inter altare et aratru' lm ad vtrumq3
Magg Carolus ephippiatu' lm ad quæuis munera belli
Alphonsg Rex Aragonu' pila' a manu repercussam lm quo pellaribo
Idem pinxit in Naui Aplustre lm quo uerterit aura
Idem Sagittam in arcu interso lm in meta requies
In Gyneceo Euphrasinæ ducissæ Subaudiæ fuit pictg accipiter qui manu vltro inuolat lm ultro ad vincula redit
Solem interrogatus qua ratione Salua esset resp: Rt: Si ciues obtemperarent magistratibg magistratg legibg maximili:

Odium.

Amor odiu' malorum odio terminat. — Petrg
Ignobilia odia quæ Vltra mortem procedunt — Barcla
Odia quæ Silentio foueng professa exspirant — Idem
Æterna Sunt læsæ mentis vulnera e' plures reconciliatio qm Odium extinxit professu'. — Idem
Inimicus dum lædere tentat n' Semel felicitas e' aduersa intentione coronat. Peiora Sunt tecta odia quam aperta. — Nesera — Seneca
Popularis gratiæ finis pro dilectione odium. — Petr
Agnosci amat qui odiu' ostendit. — Seneca
Propriu' humani ingenij eos odisse quos læseris Lm — Tacitt
Ludouicus Certanus pinxit duas manus contra se lm ferte citi ferro
Ferdinandus Rex Austriacg pinxit cor succensum flammis
Idem Done in Cineres
Idem pyra' æstuantem lm extinguitq n' frigescit
Etheocles et Polinices fratres mutuis.

Obedientia.

Suis quisq placidiq paret — Curt
Vires in consensu imperij obedientiæ Sunt — Liui

Idem	Imago periculi ad omne obsequiu compellit
	dactus
Tac	Servari à suis principibus n possunt regna, nisi obsequij reverentia à
Curt	Obsequio mitigant imperia.
Tacit	Principibus rerum imperiu dederunt Dij subditis obsequii gloria e relicta

Oculi

Strada	Facile trepidant oculi cum stantibus animis.
Avan	Per oculoru ianuas præsidiu animi occupat.
Idem	Oculis et scopulis idem periculu ibi naufragia hic animi naufragi.
Augusti	Oculis ianua cordis est et nuntius.
Idem	Vitijs in animum p oculis via est
Dorno	In tota quotidie vitia mentem præcipitant oculi.

Princeps.

	Quo recreant Reges affligunt cives.
Avan	Quem præsidere rebus humanis Deus iubet labori mancipat.
Idem	Indignu est Cæsarem esuriente populo satiari
Idem	Nullæ opes Pp̄i honestiores sunt quam virtus et iustitia.
Xeno	Princeps nemini fidere debet
	Efficacissima lex est et moram norma Pp̄is vita.
Avanci	Nihil gloriosi est Pp̄i qm consilio et industria pro Deo et populo resudare
Idem	Crescit delicti cumulus iuxta ordinem meritoru et sæpe qd minoribus
Plato	ignoscit maioribus imputat Lm
	Aresius facem accensa lemma alijs non sibi
	Philippus 3tius Hispaniæ Rex coronam Regiam loco adamantii oculis distincta lm semper vigilat.
	Dominicus Gambertus pinxit serenum solem lm sine nube placet.
	Aurelius Victor stellas nitentes lm alieno splendore.
	Gambertus ex opposito solis iridem lm te radiante nitet
	Rudolphus 2dus Imperator pinxit Aquilam quæ sole respicit lm saluti publicæ.
	Petrus 2dus Rex Aragoniæ aquila expansis alis lm sub umbra alarum tuarum.

Pax

Qui pacē

Qui pacē desiderat bellum paret. — — — — — — Vimpfferid
Melior est certa pax q̄m sperata victoria — — — — — Curcius
Spes pacis multos perdidit sperata pāti insperata successit calamitas. Petrar
Melius sub Clypeo pacis succedunt negotia — — — — Guil
Saepe armati inter gladios tuti s̄t togati gladios inciderūt et seris votis bellum optavere. — — — — — Petrar
Pax et concordia, victis utilia, victoribq pulchra. — — — Tatit
Felicior pax nuq̄m lacessita q̄m multo reparata sanguine — — — Seneca
Sydera pace, cum vinunt terrea pace — — — — — Prudent
Nil placidū sine pace Deo nec mūdus adoras. — — — Idem
Pax plenū virtutis opq pax sumā laborū — — — —
Pax belli exacti pretiū pretiumq pericli — — — — Ines
Tranquillū ē sūmi pax opus alma Dei — — — — Taci
Alciades pinxit apes ingalea melificātes Lmā pax dulcis et bello. Franciscq Gonzaga Cardinalis S. Agathā aquilā in Surculo palmā. Lm̄. bella gerunt alij
Carolus 5tq Imperator accipitrē lauro coronatū in ramo oleā. Lmā post bella triumphi.
Ioannes Lusitaniā Rex tentoriū militare rosis et lilijs distinctū. Lmā ex cultura agri.
Idem piñxit a sole supra pluviā nubē repercussā Lmā medijs pax fulget in armis.
Graeci pacem factari p ignē et aquā elemēta cōtraria iurabūt. Lmā alex ab Alex.

Paupertas

Fecūda virorū paupertas. Petra Honesta res ē paupertas laeta. Epicu
Magnae divitiae s̄t modico paupertas — — — — — Seneca

Muttis

Idē Multis ad philosophādū obstiterūt divitiæ paupertas expedita et secura est.

Idem Magnæ divitiæ sunt lege naturæ composita paupertas.

Idem Ætiā in obsessa quia pauperi pax est.

Xenophon paupertatē doctā Philosophiā dicebat.

Socrates agebat: nihil amittit qui nihil habet paupertas

Laertius parū eget qui nihil cupit.

Aristoteles scribit paupertas multis indiget avaritia: omnib⁹ Dī

Diogenes interrogat⁹ quis esset ditissim⁹ Rt qui nihil habet.

Præmium

Thesau Merces et præmiū incitamenta ingenij præstant.

Idem Bonæ artes stimulo præmior felici⁹ incitat.

Seneca Studia virtutū sine remuneratione torpescunt.

Idem Magnor Viror animi præmijs excitantur.

Plinius Præmior exemplis ad Studiū emulationis, provocamur.

Maximilian⁹ Imperator pinxit accipitrem in manu ārea Lmā n̄ vili præda.

Julius Guilchelm⁹ duas colunas supra unā triplex corona supra alteram Securis cū virgis decusatim posita L: nitit his regnum.

Pietas Religio meretrix n̄ ē pigmenta respuit Thesau

Barda Facile aureis gradibus descendit de fastigio sumā pietatis

Avancil Adest ex templo ubi se exemplo stitit pietas.

Parentes Parit, indicta, Parētū Deor violata expianda ē.

Patria Surdū te parētib⁹ tuis præsta. Seneca Est ubicūq́ bene est. Idem

Syl Sumās in affectu partes sibi usurpat terraq́ genuit.

Periculū Cujus, venit periculū cū contemnitur. Seneca

Rar periculū sine periculo vincit. Idem

Magna

[illegible] videa a[illegible] certam rem datas, cum de alia vult iudicare Berzenbili de off.o delegati cap.o Ubi summatim hoc habe ꝗ Delegatus si excesserit formam rescripti processus ē nullus, cessat ꝯ lex prima C. si n̄ a competenti iudice iudicatum dicatur 4to si ptes ꝯsentiant in eum qui nullius ꝑfecto iurisdictioni c. significasti de foro competenti ꝯ L. privatorum C. de iurisdictione om̄ium iudicum 5to si ptes errore vel metu ꝯsentiunt etiam in eum qui iurisdictionem ꝓcedit, quia ꝯsensus per errorem aut metum n̄ tenet L. si per errorem C. de iurisdictione om̄ium iudicum ecclat ꝯ lib. in Decretalibus de his quae vi metusve causa fiunt, adminiculo sunt versus ad C. primum eodem lib. in notatis per Abbatem, Tutor

Tutor iudicium dos Laicum copula votum
Hoc sex vi facta de iure tuto fere nulla
Caetera ius patitur sed postea restituentur

6to si clericus ꝯsentiat in iudicem Laicum secluso quantumvis vi metu ꝯ Vbro causae. c. si diligenti de foro competenti extra ꝯ c. Romana eodem lib. in 6 facit ꝯ c. decernimus de iudiciis extra quia cum in iudicem ecclesiasticum n̄ sinum sine ꝯsensu ꝓprio [illegible] allegatis c. Romana idem ht Speculator lib. 2do particula 3 de foris ꝯ his quae eam sequuntur § sequitur n.o 5 ꝯ 6

§ 7mo

Sententia Laudo ꝯ qualiter ferenda

Verum enim vero videa aeque ordinarius ut et delegatus sive ille sit ordinarius sive Regularis sententiam ꝓferre n̄ debet, antequam plene intellexerit merita causae et probationes allegatorum facit ad hoc c. cum venerint de off.o ordinarii illis in verbis Nos auditis inspectis ꝓbationibus ꝯ Hinonius 3 inquit Papa ꝗ quae ab utraque parte fuere ꝓducta intellectis decernimus Ratio est quia iudicis sunt partes primo cognoscere de hinc sententiam ponderare subinde ꝓnuntiare tandem exequi n̄ autem inverso ordine ꝓcedere l. Sancimus C. de off.o diversorum iudicum deinde quia Deus omnipotens in cuius oculis om̄ia nuda ꝯ aperta sunt ut nos a[illegible]

[illegible] fugit sententia [illegible] mea n' [illegible]

pruiegm sufficienter cognoscere ideoq' dixit defendam & videbo

et Seminem qui ad me venit opere [illegible] an [illegible] ita ut suam

ut e [illegible] in Caus Deus omnipotens [illegible] deinde die & hora aud.

entiarum feri debet in termino [illegible], alioquin si ferat ante terminum

vel post n' valet sententia ac si parte n' citata Bartholus ad Legem

cum n' eo die C. quo [illegible] n' e necesse ex [illegible] n' die feriato

in honorem Dei aut Sanctorum qa sententia die tali lata n' tenet

c. Finali de ferijs 6to & L. [illegible] Dei Majestati C. eodem tit.

nisi forte aliud necessitas aut pietas exposcat tum quia amarissimae

sunt leges necessitatis, tum quia n' paria ratio est, quod p Religione

faut L. Sunt personae ff. de Religiosis & Sumptibus funerum

quamvis se secus habeat res in ferijs introductis favore hominum

quales sunt vindemiae & messis allegat c. Finali de ferijs in 6

Jam vero n' alias ferri debet [illegible] nisi vocatis quorum interest

[illegible] praesentibus aut contumaciter absentibus L. de unoquoq' ff de re iudic.

quia de absentis aut inauditi ca n' iudicat c. inter [illegible] ff de sententia

& [illegible] c. [illegible] S Mariae de Const. [illegible] Concordat

Statutum Regni Regis Casimiri apud Herbertum verbo Actor Statuimus

quod in Causis Criminalibus in absentia Accusatoris [illegible] actoris cuius

interest nos vel nri successores aut Capitanei nri cognoscere n' debemus

nec aliquem hominem condemnare nisi [illegible] iudicio et confessum [illegible]

[illegible] vocatis in his ita de substantia processus iudiciarij e. Quod nec [illegible]

ceps defectum ipsius supplere valeat qa respicit defensionem

quod est Juris naturalis L. ut vim vi de iustitia & iure, ano vero

resultat ex Jure Divino ut colligitur ex Genesis [illegible] Adam ubi es? Et

2do [illegible] allegata & probata [illegible] processe in causa [illegible]

Magna rerum species ad se vocat fortitudinem — — — — — Idem
Tuta est quam indecora. — — — — — Ines
Impotens potentia timet dum timetur — — Impotentia — Thesau
Nimis impotens quam nimis potens regum majestas. — — — Idem
Id suma fortuna æquius quod validius. — — — — — Tacit
Patientia. Libenter feras quod necesse est dolor patientiam vicet. Seneca
Non cesisse malis victoria est. Putea. Maximum solatium ferre sortem tuam est. Bardla
Populus. Nunquam volui placere populo. — — — — — Seneca
Quæ ego scio non probat populus, quæ probat populus ego non scio. — Idem
Quis placere potest populo cui placet virtus. — — — — Idem
Peccatum. Unum peccatum alterius pœna est. — — — — — Petrar
Initium salutis est notitia ~~salutis~~ peccati. — — — — — Seneca
Sterique metu peccare cessent in inocentia. — — — — Idem
Felicissima sunt semper castra quibus Ecclesia hostes castigant. Pugna Avanci
Nunquam æquius certantur armis quam pro aris — — — — Idem

Quies.

Quietis pignus quid inquietus labor. — — — — —
Nihil est regis imperii quam loquens iustitia et lex animata. — Avan
Aureæ ætatis primordia nemo potentior erat, quam melior. — Nar
Regni felicitas Rex bonus. Petr: Reges regno dat non regna regibus. Cicero
Rex est? quam times quam timoris et licet multa servorum corona ad- Silvius
latus premat ad periculum tamen solus est. — Minuti — — —

Rex Regnum

Henricus 7mus Rex Angliæ in globo terrestri pinxit gruem
uno pede lapidem tenentem L. non dormit qui custudit.
Claudius Guisius Cardinalis piramidem per quam serpit hedera Lmam
testante vrebo.
Nicolaus Ursinus Nolæ Princeps supra Coronam Regiam bubonem hinc inde,
Frenum. Lma

Lma vigiliis et moderatione.
Petra S: solem laborante ecclipsi. Lma spectat cu deficit.
Aresius manu explicata Lma disparita pulchrior statu scilicet
Pius 5tg Pontifex navim in medio fluctu et supra solē. Lma
fluctg ejg tu mitigas. Receptio hospitu v salutatio
Fulgorig Livicē historicu Romanu usq̄ agadibg salatatu veniebat gētes
Iusti: Alexāder Magnū nomine salutari volebat sed tātu adoravi.
Fulgosig Scipioni Affricano ingredienti Romā p viā undiq̄ alta
ria extruxit populus.
Apud antiquos oēs Dij salutabat aperto capite prater
saturnū qd idem sibi edictis tyranicis extorserat Deo:
detianus et Caligula sciet.
Horariu Neapolem ingrediente Pripes ita accepit in primo
qua intrabat conclavi supra genuu tripode aureas claves
obtulit cu inscriptione nil clausu insecūdo coluba ari:
gentea supra ramu adamantinu cu Lma oīa recta inter
tio cor rubris pyropis distinctu panes saliū et panē cu
Epigraphe totu ex corde. Cameranus

Spes.

Idem Spes ultima ē adversarū reū solatium.
Tacitg Spes magna magna prebet audaciam.
Floria: Magna indolis documentu ē sperare spr.
Petrar Spes fallax et anceps et anxia.

Spes et Votum

Magnus Carolus pinxit cor alatu supra nidu spineu
ex quo implicatu avolare n̄ potest. Lma hac requies hac
Idem pyramidem supra coronā qm enubibg multa manq
apprehendere conant. Lma spes oibg una.
Idem

de supra aris virentes posuit inscriptionē spes mutat in herba.
Ferrꝰ Magnus Magnꝰ Abbas duobus ventis sibi oppositis dedit.
Lmā aut Solem aut imbrem.
Aresius pinxit verris tempore florētē arborē. Lmā sequētꝰ meliora.

Superbia

Inquinat egregios adiuncta superbia mores. Lmā
Magnus Carolus pinxit Pampilionē qui cādelas involat et
alās comburit. Lmā lux ambita nocet.
Idem Scalas ex quarū alata persona decidit cū epigraphe quæ Suma, supre:
ma, Ale ab Alle.
Sapor Rex Persarū vocabat se Regem Regū participē Siderū fratrē Solis et lunæ.
Caius Cæsar vocabat se castrorū filiū Patrem exercitui Deū Romæ. Sueto

Silentium.

Taciturnitas stultos sapientia est. Cicero
Res omniū difficillima tacere. Seneca
Auribꝰ libentius quā lingua utere. Idem
In hoc incumbe ut libentius audias qm̄ loquaris Idem
Tacere qui nescit nescit loqui Plini
Obsigna verba silentio silentiū occasione Diogenes
Imperia solvit qui tacet iussus loqui Seneca
Qui aliū velis silere primus sile Idem
Sæpe tamen odijs semina vultus habet Ovidius
St. Carolus in ambulacro suo virū pinxit cuius Os claudebatꝰ serra rasa et
pisce Lm̄ nequit nimis.
Clotarius primus Rex Galliæ pinxit horologiū cū Lm̄ secū multa prius.
In gynecæo Euphrosinæ Ducisse Sabaudiæ, fuit depicta persona cuiꝰ Os
Annulo claudebatꝰ Lm̄ nec quo nec ad quem.
Aristoteles interrogatus quis secretū silere posset R. Ille qui ignitum
carbonem lingua retinere poterit. Alex.
Indem interrogatus quid esset in vita difficillimū Respon:
Tacere quū loqui non decet. Maximꝰ

Plut. Catoni uticensi cu[m] exprobaret taciturnitas R[espondit] Carpunt taciturnitatem modo vitam.

Sinceritas.

In ambulacro rudolphi Austriaci Imperatoris, fuit depicta persona cuius linguæ candida insideba columba corrostro pferens L[em]m[a] Mens ambabus una.
Rudolphus Imp. Austriacus pinxit globu[m] Sphæricu[m] cu[m] hi[s] Angulus omnis abest.
Henricus Pharnesius Sphæram eburneam L[em]m[a] Eadem et intus.
Clotarius primus Rex Galliaru[m] pinxit Alueare cu[m] Epigra: Nil intus amaru[m].
Idem pinxit horologiu[m] L[em]m[a] Respondent intima horti.

Senectus.

Cicero. Opera sunt iuuenu[m], bella viroru[m] Consilia senu[m].
Petrar. Senes fieri volunt omnes, senex esse vult nemo.
Hieronim. Senectus e[st] Academia prudentiæ, consilioru[m] Mater, Parens sensuu[m].
Petrar. Quo ulterius ascendit ætas sapit altius.
Seneca. Nil turpius qua[m] senex viuere incipiens.
Bartolig. Non senui esse miseru[m] e[st] sed vixisse.
Erasmus. Bion senectutem appellabat portum maloru[m].
Theodectes dicebat senectutem et nuptias esse simillimas, utru[m]q[ue] consequi desideramus postqu[am] e[st] in possessa tristamur.
Democritus senectutem omnimodam imperfectione[m] dicebat

Seditio

Henricus Pharnesius pinxit camelu[m] aquas turbantem. Turbida placet.
Idem Tubam campestrem L[em]m[a] Una omnes suscitat iras.
Magnus Carolus urbem incensa[m] L[em]m[a] ab uno exitiu[m]

Tempus.

Seneca. In puncto fugientiu[m] temporu[m] pendemus.
Bia. Vitæ tempus ita metiendum et quasi et diu et parum victuri sumus.
Theoph. Nullus pretiosior tempore
Petrar. Tempus e[st] vehiculu[m] ætatu[m] omniu[m].
Idem. Nil e[st] dulcius bene impensi temporis memoria.

Honest[...]

Honeste cedit qui tempore cedit
M. Carolus clepsidram cu alijs Lm Valet et labit. — Lipsius
Idem adamantem melleus infractus Lm Franget tempus.
Orphaeus Deus vocauit Cor temporum quia mortuu e omne tempus qd
sine Deo transegit. Alex
Iuuenalis tempus breuis descripsit vitae: festinat enim decurrere
velox flosculg angustae miserae breuissima vitae portio.

BIBLIOTEKA FUNDACYI * M. * ZAŁ. DZIEDUSZYCKIEGO *

Finis

Dn 3 Styczna 1816

Rkps. № 465.
K. 120.

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

DIGITAL – CENTER

ul. Krzemowa 1
62-002 Suchy Las
www.digital-center.pl
biuro@digital-center.pl
tel./fax (0-61) 665 82 72
tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.
Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.